

FINANTSINSPEKTSIOONI AASTARAAMAT
2011

Sisukord

1. Juhatuse esimehe pöördumine	3
2. Finantsinspeksiooni juhatuse kinnitus	5
3. Finantsinspeksiooni tegevusaruanne	6
3.1. Finantsinspeksiooni lühitutvustus.....	6
3.2. Juhtimine ja organisatsioon	7
3.2.1. Nõukogu tegevus.....	7
3.2.2. Juhatuse tegevus	8
3.2.3. Organisatsiooni areng, personalipoliitika ja koolitus.....	10
3.2.4. Siseaudiitori kokkuvõte	11
3.3. Järelevalvetegevus	12
3.3.1. Tegevuslubade väljastamine, investeerimis- ja pensionifondide ning emitentide prospektide registreerimine	12
3.3.2. Turuosaliste riskianalüüs ja tegevuse monitooring	16
3.3.3. Turuosaliste kohapealne kontroll	21
3.3.4. Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamine.....	23
3.4. Finantsteenuste läbipaistvus ja tarbijaharidus	24
3.4.1. Finantsinspeksiooni tegevus tarbijate harimisel.....	24
3.4.2. Finantsinspeksioonile esitatud finantsasutuste klientide kaebused	25
3.5. Tegevus õiguskeskkonna kujundamisel	27
3.5.1. Üldised arengud.....	27
3.5.2. Õigusloome	28
3.5.3. Basel III ja Solventsus II kapitalinõuete raamistike rakendamine	31
3.5.4. Aruandluse areng	32
3.5.5. Finantsinspeksiooni juhendid	33
3.6. Siseriiklik ja rahvusvaheline koostöö	34
3.6.1. Siseriiklik koostöö	34
3.6.2. Osalemine Euroopa finantsjärelevalve asutuste töös.....	35
3.6.3. Rahvusvaheline koostöö rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise alal	39
3.6.4. Koostöö välisriikide järelevalvetega.....	40
3.6.5. Koostöö Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogus.....	41
3.6.6. Koostöö ülemaailmsetes organisatsioonides	42
3.6.7. Rahvusvahelised missioonid ja külaskäigud	42
4. Finantsinspeksiooni 2011. aasta tulude-kulude aastaaruanne.....	43
Tulude-kulude aastaaruanne	43
Bilanss	48
Selgitused 2010. aasta bilansi kohta.....	48
5. Sõltumatu audiitori aruanne.....	49
6. Eesti finantsturu ülevaade	51
6.1. Majanduskeskkonna areng	51
6.2. Krediidiasutused.....	52
6.3. Kindlustusandjad.....	58
6.3.1. Elukindlustusandjad	59
6.3.2. Kahjukindlustusandjad.....	62
6.4. Fondivalitsejad ja fondid	65
6.4.1. Fondivalitsejad	65
6.4.2. Investeerimis- ja pensionifondid	67
6.5. Investeerimisühingud.....	73
6.6. Investeerimisteenused	76
6.6.1. Väärtpaberiportfellide valitsemine	76
6.6.2. Väärtpaberite hoidmine.....	77
6.7. Väärtpaberituru korraldajad	78
6.7.1. NASDAQ OMX Tallinna börs	78
6.7.2. Eesti väärtpaberite keskregister	80
Lisa 1. Finantsinspeksiooni struktuur.....	81
Lisa 2. Järelevalvesubjektide loetelu seisuga 31. detsember 2011.....	82

I • Juhatuse esimehe pöördumine

Hea lugeja!

2011. aasta oli finantsturgudel väga keeruline. Mitmete eurotsooni riikide pikaajalised fiskaalprobleemid tõid kaasa finantsturgude usalduse kadumise riikide võimesse oma võlakohustusi teenindada. Kujunenud kriisist väljumiseks on astutud nii poliitilisi samme kui rakendatud finants-majanduslikke meetmeid. Kuigi eurotsooni lagunemine ja euro usaldusväärsuse langus on suudetud ära hoida, on olukord rahaturgudel jätkuvalt murettekitav. Euroopa Pangandusjärelevalve Asutus EBA viis 2011. aasta kevadsuvel läbi 91 Euroopa pangagruppi hõlmanud stressitesti, mis näitas, et kuigi krediitiasutused olid enne stressitesti suutnud märkimisväärselt suurendada oma kapitalipuhvreid, oli siiski kaheksal pangagrupil probleeme kokkulepitud kapitalinõuete täitmisega ja kuusteist pangagruppi olid selles osas miinimumnõuete täitmisele väga lähedal. Stressitesti tulemuste põhjal andis EBA rahvuslikele pangajärelevaletele selgepiirilised soovituselised pankade kapitalipuhvrite tugevdamiseks, soovitades pankadel piirata võimalikke dividendide väljamakseid ja kaasata täiendavat kapitali kus see on võimalik. Hea meel on tõdeda, et Eesti turul tegutsevad Skandinaavia pangagrupid läbisid stressitesti edukalt ja Eesti pangandussektori usaldusväärsus on jätkuvalt kõrge.

2011. aasta üks olulisemaid teetähiseid Euroopas oli kolme Euroopa Liidu järelevalveasutuse: Euroopa Pangandusjärelevalve Asutuse EBA, Euroopa Väärtpaberituru Järelevalve Asutuse ESMA ja Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve Asutuse EIOPA töö sisuline käivitamine. Lisaks alustas Euroopa Keskpanka juures tööd Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu ESRB. Finantsinspeksiooni juhatuse liikmed osalevad ESMA juhatuse töös ning EIOPA infotehnoloogia ja aruandluse alalises töörühma juhtimises, aga samuti ka Põhja-maade ja Balti riikide piiriülese finantsstabiilsuse grupi NBSG *töörühma Resolution Tools Working Group (RTWG)* juhtimises. Uus järelevalveline raamistik suurendab märgatavalt Euroopa Liidu järelevalveasutuste rolli üleeuroopaliste regulatsioonide väljatöötamises ja ühetaolises rakendamises. ESMA puhul on oluline ära märkida ka uus föderaalne järelevalveline mandaat Euroopa Liidus tegutsevate reitinguagentuuride üle.

Finantsinspeksiooni jaoks oli oluline teetähis nõukogu poolt finantsjärelevalve uue strateegia kinnitamine aastateks 2011–2015. Uues strateegias on kirjeldatud lähiaastate kolm peamist tegevussuunda: Finantsinspeksiooni järelevalvelise võimekuse tõstmine, koostööpartnerluse edendamine ning Finantsinspeksiooni rolli kasv finantsteenuste tarbijate nõustamisel ja suunamisel.

Finantsinspeksiooni üheks olulisemaks järelevalveliseks tegevuseks pangandussektoris 2011. aastal olid usaldatavusnormatiivide raamistiku Basel II ühe komponendi, sisemise kapitali adekvaatsuse tagamise protsessi Pillar 2 raames antud hinnangud pankade kapitali adekvaatsuse tagamise protsessi usaldusväärsusele ja kapitalivajadusele. Analüüsisime pankade poolt esitatud sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi raportiteid ning koostasime omapoolsed järelevalvelised hinnangud. Finantsjärelevalve hinnanguid tutvustasime kõikidele Eestis tegutsevatele krediitiasutustele, piiriüleste pangagruppide osas esitasime hinnangud emapanga järelevalvetele grupiülese järelevalvelise hinnangu koostamiseks. 2011. aasta järelevalveliste hinnangute rõhuasetus oli sellistel kvalitatiivsetel teemadel nagu üldjuhtimine, tegevuste grupisisene edasiandmine (*outsourcing*), siseauditi ja teiste sisekontrolli mehhanismide toimimise kvaliteet ning strateegia ja omanikega seotud küsimused. Eestis tegutsevate krediitiasutuste kapitaliseeritus on kõnealuse hinnangu kohaselt rahuldav ning regulatiivsete normatiivide suhtes piisav.

Jätkuvalt oli pangandussektoris olulisel kohal tugevusanalüüside läbiviimine krediidiriski valdkonnas hindamaks pankade vastupanuvõimet ja kapitalibaasi tugevust krediidiriski võimalikul realiseerumisel konservatiivsete stsenaariumite toimumise korral.

2011. aastal viis Finantsinspeksioon läbi ka mitmeid erinevate loataotlustega seotud järelevalvemenetlusi. Olulisemana väärivad märkimist Swedbank'i Baltimaade struktuuriüksuste restruktureerimist käsitlevad analüüsid.

Pangandusturu läbipaistvuse tagamiseks tegime mitme Eesti Krediidipanga aktsionäri puhul keelava otsuse oma hääleõiguse teostamiseks, mis jääb jõusse kuni krediidiasutuse omanikestruktuur ja rahastamine ei vasta Eesti pangandusturu nõuetele.

Kindlustussektori järelevalvetegevuses viis Finantsinspeksioon lisaks kvartalianalüüsile 2011. aastal läbi Eestisese stressitesti elukindlustusandjatele, analüüsiga olid hõlmatud kõik kindlustusandjate varad. Stressitest näitas, et elukindlustuseltside varad on investeeritud konservatiivselt ning Euroopa võlakirjaturgudel toimuv olulist mõju seltside kapitalinõuete täitmisele ei oma. Üleeuroopalise kindlustussektori stressitesti, kus esmakordselt osalesid Euroopa Liidu olulisemad kindlustusandjad soolo tasemel, viis läbi ka Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve Asutus EIOPA. Lisaks suurematesse kindlustusgruppidesse kuuluvatele Eesti kindlustusandjatele, kes osalesid EIOPA stressitesti vastava kindlustusgrupi koosseisus, osales üks Eesti elukindlustusandja stressitesti ka soolo baasil. Kõik Eestis tegutsevad ja analüüsis osalenud kindlustusgrupid läbisid testi.

Teenusejärelevalve valdkonnas oleme oluliselt tõstnud kohapealsete kontrollide mahtu Finantsinspeksiooni juhendite ja seadusest tulenevate nõuete täitmise kontrollimiseks. 2011. aastal analüüsis Finantsinspeksioon turu läbipaistvuse tagamise eesmärgil investeerimisriskiga hoiuste turgu ja kahetsusväärselt peab nentima, et vaadeldud kaheaastase perioodi jooksul oli selle investeerimisinstrumendi kaalutud keskmine tootlus investorite jaoks negatiivne. Siinkohal on hea meel tõdeda, et Finantsinspeksiooni algatusel viidi 2011. aastal sisse seadusemuudatus, mis karmistas pankade jaoks klientide sobivusnõuete hindamist kõikide investeerimisriski kandvate finantsteenuste pakkumisel.

Turukuritarvituste ennetamisel ja vajadusel potentsiaalsete turukuritarvitajate tõhusamaks heidutamiseks jätkasime aktiivset koostööd Politsei- ja Piirivalveametiga ning Prokuratuuriga.

Finantskirjaoskuse edendamisel oli meie peamine tähelepanu suunatud koolidele ja õpetajatele. Koostöös NASDAQ OMX Tallinna börsi, Pangaliidu ja turuosalistega viisime läbi terve rea temaatilisi õppepäevi erinevates Eesti maakondades. Tarbijaveebi lisandus pankade teenustasude võrdlustabel, tarbijaveebist täna kättesaadavad erinevad võrdlustabelid suurendavad finantsteenuste turu läbipaistvust ja annavad inimestele parema võimaluse leida enda jaoks kõige sobivam teenusepakkuja.

Hea meel on jätkuvalt tugeva organisatsiooni ja meeskonnavaimu üle. Siiras tänu kõikidele kolleegidele, tänu kelle igapäevasele tööle on loodud kindel alus edasiminekuks.

Tänan kõiki ja head lugemist!

Raul Malmstein
juhatuse esimees

2. Finantsinspektsiooni juhatuse kinnitus

Tallinnas, 9. märtsil 2012. aastal

Käesoleva aastaaruande koostas Finantsinspektsiooni juhatus ja see on esitatud kinnitamiseks Finantsinspektsiooni nõukogule. Aastaaruanne esitatakse Riigikogule.

Käesolev aastaaruanne sisaldab Finantsinspektsiooni:

Tegevusaruannet lk 6;

Tulude – kulude aastaaruannet lk 43;

Bilanssi lk 48;

Audiitori järeldusotsust lk 49.

Finantsinspektsiooni juhatus kinnitab, et Finantsinspektsiooni tulude-kulude aastaaruanne on vastavuses Finantsinspektsiooni seadusega ja rakendatud arvestuspõhimõtetega.

Raul Malmstein

Kilvar Kessler

Kaido Tropp

Andres Kurgpõld

3 • Finantsinspektsooni tegevusaruanne

3.1. Finantsinspektsooni lühitutvustus

Finantsinspektsoon on autonoomse pädevuse ja eelarvega finantsjärelevalve asutus, mis tegutseb järelevalve teostamisel Eesti riigi nimel ja on oma tegevuses ja otsustes sõltumatu.

Finantsjärelevalve tegevuse eesmärgiks on aidata kaasa finantsteenuseid pakkuvate ettevõtete stabiilsuse ja teenuste kvaliteedi tagamisele ning seeläbi toetada Eesti rahasüsteemi usaldusväärsust. Järelevalve põhiline eesmärk on tagada, et finantsasutused suudavad kliendi ees võetud kohustused tulevikus täita – maksta välja hoiused, kindlustuskahjud või kogutud pensioni jmt. Samuti on Finantsinspektsooni oluliseks ülesandeks aidata kaasa Eesti finantssektori efektiivsuse suurenemisele, riskide vältimisele ning finantssektori kuritegelikel eesmärkidel ära kasutamise tõkestamisele. Järelevalve tööks on ka selgitada, millised on riskid finantsteenuste tarbijate jaoks ja pakkuda neile vastavasisulist teavet.

Finantsinspektsoon teostab riiklikku järelevalvet Finantsinspektsoonilt tegevusloa saanud krediitdiasutuste, kindlustusandjate, kindlustusvahendajate, investeerimisühingute, fondivalitsejate, investeerimis- ja pensionifondide, makseasutuste, e-raha asutuste ja väärtipaberituru üle. Eestis tegutsevate krediitdiasutuste, kindlustusandjate ja investeerimisühingute filiaalide osas teostab esmast järelevalvet krediitdiasutuse, kindlustusandja või investeerimisühingu päritoluriigi järelevalveasutus.

Finantsinspektsooni tegevust kavandab ja juhtimist kontrollib Finantsinspektsooni nõukogu. Nõukogu koosneb kuuest liikmest. Nõukogu esimees on ametikoha järgi rahandusminister. Finantsinspektsooni igapäevast tööd juhib neljaliikmeline juhatuse, mis kollektiivse juhtimisorganina langetab otsuseid hääleteenamuse alusel. Juhatuse tegevust juhib juhatuse esimees. Igal juhatuse liikmel on oma vastutusvaldkonnad ning talle alluvad vahetult vastavasse vastutusalasse kuuluvad struktuuriüksused ja/või ametikohad.

Finantsinspektsooni järelevalvealane tegevus jaguneb turu- ja teenusejärelevalve ning kapitalijärelevalve alasteks tegevusteks. Kapitalijärelevalve alase töö fookuses on finantsasutuste riski- ja jätkusuutlikkuse analüüs, turu- ja teenusejärelevalve eesmärgiks on finantsteenuste läbipaistvuse, usaldusväärsuse ja efektiivsuse tagamine.

3.2. Juhtimine ja organisatsioon

3.2.1. Nõukogu tegevus

Nõukogu koosseis

Finantsinspektsiooni nõukogusse kuulusid seisuga 31. detsember 2011:

Esimees:

- **Jürgen Ligi**, rahandusminister

Liikmed:

- **Andres Lipstok**, Eesti Panga president
- **Matti Klaar**, kindlustusekspert
- **Rein Minka**, pangandusekspert
- **Valdo Randpere**, Riigikogu liige
- **Veiko Tali**, Rahandusministeeriumi kantsler

Nõukogu otsused

2011. aastal toimus neli nõukogu koosolekut.

Nõukogu kinnitas Finantsinspektsiooni strateegia aastateks 2011–2015, samuti 2010. aasta aastaaruande ja aruandeaasta kasumi summas 1 004 000 krooni, mis arvati Finantsinspektsiooni reservi.

Nõukogu kinnitas Finantsinspektsiooni 2012. aasta eelarve, summas 4 747 000 eurot ning tegi ettepaneku rahandusministrile 2012. aasta järelevalvetasu mahuosa määrade kinnitamiseks.

Kuna 2010. aastal muudeti põhjalikult Euroopa finantsjärelevalve süsteemi, muutus sellest tulenevalt Finantsinspektsiooni jaoks senisest veelgi olulisemaks rahvusvahelise koostöö valdkond nii Euroopa järelevalveasutuse töös osalemise kui ka piiriülese igapäevase koostöö kontekstis. Selleks, et Euroopa Liidu tasandil oleksid Eesti finantsturuga seonduvad küsimused tulemuslikult esindatud ning uute funktsioonide tõhusaks täitmiseks suurendas nõukogu 2011. aastal Finantsinspektsiooni ametikohtade arvu viie ametikoha võrra.

3.2.2. Juhatuse tegevus

Juhatuse koosseis

Finantsinspektsiooni juhatusse kuulusid seisuga 31. detsember 2011:

Esimees:

- **Raul Malmstein**

Liikmed:

- **Kilvar Kessler**
- **Andres Kurgpõld**
- **Kaido Tropp**

Juhatuse esimehe volituste tähtaeg on neli aastat, liikmete volituste tähtaeg kolm aastat.

Juhatuse otsused

2011. aastal toimus 55 juhatusse koosolekut, kus tehti 122 haldusotsust, sealhulgas kaheksa ettekirjutust ning üks rahatrahvi määramise otsus. Teiste otsuste seas väljastati kümme tegevusluba, sealhulgas kaheksale makseasutusele, registreeriti ühe uue investeerimisfondi ning ühe uue vabatahtliku pensionifondi tingimused ning neli väärtpaberite avaliku pakkumise ja noteerimisprospekti.

Tulenevalt jätkuvalt keerulisest olukorrast rahvusvahelistel rahaturgudel oli kapitalijärelevalve valdkonnas 2011. aastal juhatusse kõrgendatud tähelepanu all likviidsusriski hindamine pangandussektoris ja likviidsuse juhtimise korraldamine piiriülestes pangagruppides emapankade tasemel. Samuti oli järelevalvetevõttes endiselt olulisel kohal krediitdiasutuste laenuportfellide kvaliteedi hindamine.

Kindlustussektori järelevalves keskenduti 2011. aastal elu- ja kahjukindlustuse uue kapitali adekvaatsuse raamistiku Solventsus II rakendamise ettevalmistamisele. Kapitaliregulatsiooni ja riskijuhtimise raamistik Solventsus II jõustub Euroopa Liidus 2014. aasta alguses.

Teenusejärelevalves keskenduti investeerimisriskide juhtimise kontrollimisele investeerimis- ja pensionifondide fondivalitsejate poolt ning lepinguelse teabe esitamise hindamisele II samba kohustusliku kogumispensioni ja elukindlustuse lepingute puhul. 2011. aastal pööras Finantsinspektsioon jätkuvalt tähelepanu krediitdiasutuste poolt investeerimis- ja pensionifondidele osutatava depooteenuse kvaliteedi hindamisele. Samuti oli tähelepanu fookuses krediitdiasutuste tegevus vastutustundliku laenamise kohustuse täitmisel ning finantsasutuste tegevus kliendikaebuste menetlemisel.

Väärtpaberituru järelevalves oli jätkuvalt prioriteediks võimalike turukuritarvituste ennetamine ning tähelepanu alla võeti väärtpaberituru infrastruktuuri järelevalve edendamine. Jätkus tihe koostöö õiguskaitseasutustega.

Juhatuse liikmete vastutusvaldkonnad

Juhatuse esimees **Raul Malmstein** vastutab Finantsinspeksiooni strateegia väljatöötamise, üldjuhtimise ja juhatuse töö korraldamise, kogu järelevalvetevgevuse koordineerimise ja tõhusa toimimise, siseriikliku ja väliskoostöö koordineerimise, avaliku suhtluse, siseauditi korraldamise, töötajate koolituse korralduse, sisekommunikatsiooni ning finantskirjaoskuse edendamise eest.

Tema vahetus vastutusalas töötavad:

- juhatuse esimehe abi;
- personali- ja koolitusjuht;
- rahvusvahelise koostöö koordinaator;
- kommunikatsioonijuht;
- tarbijahariduse projektijuht;
- tarbijahariduse spetsialist;
- siseaudiitor.

Juhatuse liige **Kilvar Kessler** vastutab väärtpaberituru järelevalve ja õigusosakonna töö eest, sealhulgas järelevalveliste õigusküsimuste koordineerimise ja vajadusel ettevalmistamise, finantssektori regulatiivse keskkonna arengu ja finants- ning järelevalvepoliitiliste seisukohtade väljatöötamise eest oma vastutusvaldkonnas või koostöös teise juhatuse liikmega ja rahvusvahelise koostöö eest oma vastutusvaldkondades.

Tema vahetusse vastutusalasse kuuluvad:

- turujärelevalve divisjon;
- õigusosakond.

Juhatuse liige **Andres Kurgpõld** vastutab kapitalijärelevalve valdkonna toimimise ja arengu eest, sealhulgas krediitiasutuste, kindlustusandjate, investeerimisühingute ning teiste Finantsinspeksiooni järelevalve alla kuuluvate finantsasutuste kapitalijärelevalve eest rõhuasetusega järelevalvesubjektide riskide analüüsil, maksevõimelisusel, talitluspidevusel, usaldatavusnõuete täitmisel ja muudel kapitalijärelevalvelistel aspektidel. Samuti finantsasutuste turule sisenemise ja turult väljumise protsessi korralduse, sh tegevuslubade väljastamise eest. Tema vastutusvaldkond hõlmab ka regulaarse aruandluse kogumist ning rahvusvahelise koostööd oma vastutusvaldkondades.

Tema vahetusse vastutusalasse kuuluvad:

- kapitalijärelevalve divisjon;
- regulatsioonide ja aruandluse divisjon.

Juhatuse liige **Kaido Tropp** vastutab finantsteenuste järelevalve ja inspeksiooni tugiteenuste toimimise ning arengu eest, sealhulgas finantsteenuste turustamise ning teenuste kvaliteedi järelevalve ja järelevalvepoliitiliste seisukohtade väljatöötamise eest, samuti piiriüleste teenuste teavituse korralduse, rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise valdkonna, Finantsinspeksiooni eelarveprotsessi korralduse, organisatsiooni tugiteenuste toimimise ja arengu, infotehnoloogia protseduuride väljatöötamise ja rakendamise ning rahvusvahelise koostöö eest oma vastutusvaldkondades.

Tema vahetusse vastutusalasse kuuluvad:

- finantsteenuste järelevalve divisjon;
- siseteenuste osakond.

3.2.3. Organisatsiooni areng, personalipoliitika ja koolitus

Finantsinspeksiooni personalipoliitika eesmärgiks on kõrge järelevalvelise standardi tagamine läbi kompetentsete ja motiveeritud töötajate. Sellest lähtuvalt on välja töötatud Finantsinspeksiooni motivatsioonisüsteem, värbamis-, koolitus- ja arenduspoliitika. Finantsinspeksiooni kui organisatsiooni väärtusteks on kompetentsus, avatus ja otsustavus: Finantsinspeksiooni töötaja on hea erialase ettevalmistusega, kogenud, laia silmaringiga, väärikas, avatud uutele ideedele ja töövõtetele, väärtustab meeskonnatööd ning on finantsjärelevalve alaste eesmärkide saavutamisel otsusekindel, sõltumatu, erapooletu ja õiglane.

Seisuga 31. detsember 2011 oli Finantsinspeksioonis moodustatud 80 ametikohast täidetud 74 ametikohta. Seitsme töötajaga olid töösuhted ajutiselt peatunud nende lapsehoolduspuhkusel viibimise ajaks. Finantsinspeksioonis töötas aasta lõpu seisuga 47 naist ja 27 meest. Finantsinspeksiooni töötajate keskmine vanus on 38 aastat.

2011. aastal asus Finantsinspeksiooni tööle 3 uut töötajat ja lahkus 2 töötajat. Töötajate värbamisel eelistatakse avalikku konkurssi. Töötajaskonna keskse osa moodustavad finantsanalüütikud, riskijuhid ja juristid. Kõik Finantsinspeksiooni töötajad omavad kõrgharidust. 2011. aasta lõpu seisuga õppis 7 Finantsinspeksiooni töötajat magistriõppes ja 3 doktoriõppes. Finantsinspeksioon tunnustab ja hindab kogemustega kõrgelt kvalifitseeritud spetsialiste, tagades nende erialase arengu ja koolituse.

Töötajate koolitus

Finantsinspeksioon peab oluliseks töötajate järjepidevat ja sihhipärast koolitamist ja arendamist, et tagada järelevalve kõrge kvaliteet. Töötajate koolituste planeerimisel lähtuti 2011. aastal organisatsiooni strateegilistest eesmärkidest. Kulu-

efektiivsusest lähtuvalt eelistati Euroopa järelevalveasutuste poolt läbiviidavaid koolitusi ja organisatsioonisiseseid rühmakoolitusi. Samuti lähtuti koolituste kavandamisel iga töötaja personaalsest arenguvajadusest, mis selgitatakse välja iga-aastaste arenguveestluste käigus. Arenguveestluste raames toimub ka töötajate eelmise tööperioodi tulemuste hindamine ja uute eesmärkide seadmine eelseisvaks perioodiks. Kokkuvõtet arenguveestlustest tutvustatakse kõigile Finantsinspeksiooni töötajatele.

Vastavalt Finantsinspeksiooni strateegiale 2011 – 2015 toetab Finantsinspeksioon oma töötajate lühiajalisi õppereise välisriikide järelevalvetesse eesmärgiga kasutada töötajate koolitamisel maksimaalselt neid võimalusi, mida pakub Euroopa järelevalveasutuste tasandi koostöö. Õppereiside eesmärk on lisaks oskuste, teadmiste ning kogemuste vahetamisele ka ühtse järelevalvelise kultuuri tugevdamine ja järelevalvete vahelise koostöö tõhustamine.

Finantsinspeksiooni töötajad osalesid 2011. aastal nii Eestisest kui rahvusvahelistel koolitustel ja konverentsidel. 2011. aasta kevadel korraldas Finantsinspeksioon ka ise Tallinnas infotehnoloogia järelevalve alase rahvusvahelise konverentsi, kus keskenduti finantsasutustes infotehnoloogia kasutamisest tulenevate riskide hindamisele ja kaardistati väljakutseid infotehnoloogia valdkonna üle järelevalve teostamisel.

2011. aastal moodustas keskmine väliskoolituse kulu koos lähetuskuludega 900 eurot ja riigisisese koolituse kulu 230 eurot töötaja kohta. Aastal 2010 oli keskmine väliskoolituse kulu 1400 eurot ja riigisisese koolituse kulu 380 eurot töötaja kohta. Peamisteks koolitusvaldkondadeks olid kapitaliregulatsiooni alased muutused pangandus- ja kindlustussektoris, juriidilise kompetentsi arendamine ning jätkus töötajate keeleõpe.

3.2.4. Siseaudiitori kokkuvõte

Finantsinspektsiooni siseaudiitori ametikoht on loodud Finantsinspektsiooni seaduse alusel. Siseaudiitori missioon on aidata juhatusel saavutada organisatsiooni eesmärgi parimal võimalikul moel ja mõistlike kuludega. Siseaudiitor allub ja annab aru juhatusle, kes suunab siseaudiitori tegevust, kinnitades siseaudiitori strateegilise plaani neljaks aastaks ja täpsemad tööplaanid kvartalite kaupa. Siseaudiitor annab kord aastas ülevaate oma tegevusest nõukogule. Siseaudiitor juhendab oma tegevust kavandades ja läbi viies *The Institute of Internal Auditors* siseaudiitorite eetikakoodeksi põhimõtetest, kuid siseauditi rahvusvaheliste standardite põhimõtteid järgis niivõrd, kuivõrd neid on võimalik ja mõistlik järgida väikeses organisatsioonis.

Siseaudiitor sai täita oma ülesandeid 2011. aastal sõltumatuna ja objektiivselt. Siseaudiitori peamistes ülesannetes ja töökorralduses olulisi muutusi ei toimunud. Koostöö juhatusel oli 2011. aastal hea.

Siseaudiitori siseauditi ala tegevust suunas peamiselt strateegiline plaan aastateks 2011–2015. Siseaudiitor auditeeris 2011. aastal peamiselt kahte põhivaldkonda: inspektsiooni põhitegevust ehk tegevust finantsjärelevalve korraldamisel ning organisatsiooni siseelu ja töökorraldust. Finantsinspektsiooni põhitegevuse valdkonna auditite olulisemad teemad olid süsteemsete riskide vähendamiseks ja ennetamiseks rakendatavate järelevalveliste meetmete; kindlustusandjate talitluspidevuse audit; makseasutuse tegevusloa taotluste; fondivalitsejate investeringute hindamise protsessi; rahapesu tõkestamise järelevalve korralduse; olulise osaluse järelevalvemenetluse käsiraamatus

sätetatud korra; kaasamise hea tava järgimise; kohapealsete kontrollide käsiraamatus sätetatud nõuetele vastavuse; Finantsinspektsiooni veebiküljele www.fi.ee paigutatud turule sisenejatele mõeldud loamenetluste juhendmaterjalide selguse ja terviklikkuse ning finantsinstrumentide direktiivi MiFID täitmise järelevalve ja järelevalve subjektide tegevust suunavate soovituslike juhendite hindamine. Organisatsiooni siseelu ja töökorralduse hindamise fookuses olid 2011. aastal töötajate ohu- ja erakorralisteks olukordadeks valmisoleku, rahvusvahelises koostöövõrgustikus toimuva teabevahetuse korralduse, Finantsinspektsiooni majandustegevuse mõne aspekti ning huvid konfliktide riskide hindamine. Siseaudiitori ülesannete hulka kuulub ka riigisaladuse ja välisriigi salajase teabe kaitse valdkond.

Nõukogu ja juhatuse otsuste täitmise distsipliin oli 2011. aastal hea. Finantsinspektsiooni juhtimis- ja kontrollisüsteem toimus olulises ulatuses põhjendatud ootuste kohaselt. Siseaudiitoril ei olnud 2011. aastal põhjust menetleda ühtegi raiskamise, vara väärkasutuse ega ka eelarvedistsipliini olulise rikkumise juhtumit.

Finantsinspektsiooni siseaudiitori ülesannete hulka kuulub ka huvid konfliktide ennetamise deklaratsioonide hoidmine ja juhtumite menetlemine. Huvid konfliktide ennetamise meetmed toimusid inspektsioonis seaduses sätetatud nõuete kohaselt ja Finantsinspektsiooni töötajad suhtusid huvid konfliktide ennetamisse küllaldase vastutustundega. Siiski vajab siseaudiitori hinnangul õigusselguse ja -kindluse huvides Finantsinspektsiooni seadus täiendamist, et tagada tasakaal isikuandmete kaitse ja huvid konfliktide ennetamise normide vahel.

3.3. Järelevalvetegevus

3.3.1. Tegevuslubade väljastamine, investeerimis- ja pensionifondide ning emitentide prospektide registreerimine

Tegevuslubade väljastamine ning kehtetuks tunnistamine 2011. aastal andis Finantsinspektioon viiele äriühingule makseasutuse tegevusloa ning kolmele äriühingule loa makseasutuste ja e-raha asutuste seaduses sätestatud erandi kasutamiseks. Erandi loa puhul kehtivad tegevusloa taotlemiseks lihtsustatud nõuded ja eelduseks on, et äriühingu eelneva 12 kuu maksetehingute keskmine kogusumma ei ületa ület 1 miljonit eurot kuus. Nelja makseasutuse tegevusloa taotluse puhul Finantsinspektioon loa väljastamisest keeldus, kolmel juhul tagastati taotlus seoses oluliste puuduste kõrvaldamata jätmisega ning ühel juhul võttis taotleja oluliste puuduste ilmnemisel taotluse ise tagasi. Makseasutused kuuluvad Finantsinspektiooni järelevalve alla alates 2011. aastast vastavalt 22. jaanuaril 2010 jõustunud makseasutuste ja e-raha asutuste seadusele. Ilma vastava tegevusloata tohtisid äriühingud makseteenuseid osutada kuni 30. aprillini 2011.

AS-ile Eurex Capital, AS-ile Talveaed ja Tavid AS-ile väljastatud makseteenuste osutamise tegevusluba võimaldab äriühingutel osutada mahupiiranguta raha siirdamise teenust. ETK Finants AS-ile väljastatud tegevusluba võimaldab osutada alljärgnevaid makseteenuseid: maksekontolt sularaha väljavõtmine, maksetehingute täitmine, sealhulgas raha ülekandmine makseteenuse pakkuja juures avatud maksekontole ja maksetehingu täitmine, kui raha on makseasutuse kliendile antud laenuna ning maksevahendite väljastamine ja omandamine. Parsum Partners AS-ile väljastatud tegevusluba võimaldab osutada alljärgnevaid makseteenuseid: maksekontole sularaha sissemaksmine, maksekontolt sularaha väljavõtmine, maksetehingute täitmine, sealhulgas raha ülekandmine makseteenuse pakkuja juures avatud maksekontole ja maksetehingu täitmine, kui raha on makseasutuse kliendile antud laenuna ning rahasiire.

Makseasutuste ja e-raha asutuste seaduses sätestatud erandi luba võimaldab IIZI Kindlustusmaakler AS-il, Maaelu Edendamise Hoiu-laenuühistul ning AS-il Parsimonia osutada raha siirdamise teenust mahupiiranguga.

Samuti anti tegevusluba ühele uuele fondivalitsejale: AS-ile SmartCap. Kahjukindlustusandja Seesam Insurance AS sai 2011. aastal Finantsinspektioonilt täiendava tegevusloa haiguskindlustuse ja garantiikindlustuse pakkumiseks.

Tabel 1. Tegevuslubade väljastamine 2011. aastal

Valdkond	Teenusepakkuja
Makseasutus	AS Eurex Capital
Makseasutus	ETK Finants AS
Makseasutus	Parsum Partners AS
Makseasutus	AS Talveaed
Makseasutus	Tavid AS
Makseasutus	IIZI Kindlustusmaakler AS (erandi luba)
Makseasutus	Maaelu Edendamise Hoiu-laenuühistu (erandi luba)
Makseasutus	AS Parsimonia (erandi luba)
Fondivalitseja	AS SmartCap
Kahjukindlustusandja	Seesam Insurance AS (täiendav tegevusluba)

2011. aastal tunnistas Finantsinspeksioon kehtetuks AS-ile GILD Financial Advisory Services antud investeerimisühingu tegevusloa. Osaliselt kehtetuks tunnistati AS EVLI Securities investeerimisühingu tegevusluba, AS-il EVLI Securities puudub sellest johtuvalt õigus väärtpaberitega oma arvel kauplemiseks.

Investeerimis- ja pensionifondide registreerimine

2011. aastal registreeris Finantsinspeksioon ühe uue investeerimisfondi, East Timberland Fund I tingimused ja Nordea Pensionifond Intress Pluss vabatahtliku pensionifondi tingimused.

Uusi kohustuslikke pensionifonde 2011. aastal ei loodud. Tulenevalt olulistest muudatustest kohustuslike pensionifondide regulatsioonis muudeti 2011. aastal kõikide kohustuslike pensionifondide tingimusi. Lisaks registreeris Finantsinspeksioon 17 investeerimisfondi tingimuste muudatused. Tingimuste muudatuste käigus kontrollib Finantsinspeksioon tingimuste sätete täielikkust, selgust ja kooskõla õigusaktidega.

2011. aastal andis Finantsinspeksioon loa 4 fondi likvideerimiseks: SEB Likviidsusfond, LHV Tõusva Euroopa Alfa Fond, Investeerimisfond TI EfTEN Globaalne portfelli ja Investeerimisfond TI EfTEN Maailma pärlid.

Filiaalide asutamisvabaduse load

2011. aastal Euroopa Liidu liikmesriikide finantsasutused Eestis uusi filiaale ei asutanud. Kehtetuks tunnistati ühe krediidi-asutuse – AB Bankas Snorase Eesti filiaali tegevusluba. Eestis filiaalina tegutsenud AB Bankas Snorase otsustas Leedu Panga nõukogu 24. novembril 2011 tunnistada maksejõuetuks, 7. detsembril 2011 tegi Leedu piirkonnakohus otsuse AB Bankas Snorase pankrotimenetluse algatamise kohta.

2011. aastal tegutses Eestis kokku 11 krediidi-asutust, 1 elukindlustusseltsi, 4 kahjukindlustusseltsi ning 2 kindlustusmaakleri filiaali. Euroopa Liidu liikmesriikide finantsasutuste filiaalide järelevalvekorraldus põhineb vastastikuse usalduse põhimõttel. Filiaali järelevalve eest vastutab päritoluriigi järelevalveasutus.

Filiaalile ei rakendu Eesti seadusandlusest tulenevad nõuded kapitaliga seotud normatiividele. Finantsinspeksioon kogub sellele vaatamata paljudelt väliskrediidi-asutuste filiaalidelt järelevalvelist aruandlust eesmärgiga analüüsida, kuidas filiaalide tegevus võib mõjutada Eestis väljastatud tegevusloa alusel tegutsevaid turuosalisi.

Olulise osaluse menetlused

Isikud, kes soovivad omandada olulist osalust Eestis tegevusloa alusel tegutsevas finantsasutuses, peavad vastama seadustega kehtestatud usaldusväärse kriteeriumitele. Olulisemateks nõueteks on isiku laitmatu ärialane reputatsioon, läbipaistvad ärisidemed ja võime tagada ettevõtte usaldusväärne juhtimine. Finantsinspeksioonil on õigus keelata olulise osaluse omandamine kui isik Finantsinspeksiooni hinnangul nimetatud nõuetele ei vasta.

2011. aasta jooksul viis Finantsinspeksioon läbi olulise osaluse menetlused 13 järelevalvesubjekti suhtes. Ühe järelevalvesubjekti vastavate taotluste alusel tegi Finantsinspeksioon keelava otsuse, kahel juhul võttis taotleja oma taotluse ise tagasi. Viie ettevõtte osas keelas Finantsinspeksioon oma otsusega hääleõiguse teostamise finantsjärelevalve subjekti aktsiakapitalis.

Tabel 2. Oluliste osaluste omandamine 2011. aastal

Valdkond	Järelevalvesubjekt	Osaluse omandamist või suurendamist taotlenud isik
Investeeringisühing	AS Admiral Markets	Admiral Markets Holding AS
Investeeringisühing	AS Admiral Markets	Alexander Tikhilov
Fondivalitseja	Avaron Asset Managements AS	OÜ Avaron Partners
Fondivalitseja	AS EEREIF Management	Henrik Karmo
Fondivalitseja	AS EEREIF Management	Tõnu Pekk, TPP Holdings OÜ
Fondivalitseja	EFTEN Capital AS	Arti Arakas, OÜ Greatway
Fondivalitseja	ERGO Funds AS	Ergo Life Insurance SE
Fondivalitseja	AS GA Fund Management	Henrik Karmo
Fondivalitseja	AS Limestone Investment Management	Northern Stars Partners Oy
Investeeringisühing	AS SEB Enskilda	Skandinaviska Enskilda Banken AB
Fondivalitseja	AS Trigon Funds, AS Trigon Alternative Funds	Joakim Helenius Trust Managers Ltd
Investeeringisühing	AS Trigon Securities, AS Trigon Wealth Management	Joakim Helenius Trust Managers Ltd

Piiriülene finantsteenuste pakkumine

Teistes Euroopa Liidu liikmesriikides tegevusluba omavad finantsasutused ei pea Eestis finantsteenuste pakkumiseks Finantsinspektsioonilt tegevusluba taotlema. Piiriülese teenuse osutamist võib alustada peale seda, kui välisriigi järelevalveorgan on teavitanud Finantsinspektsiooni finantsasutuse soovist pakkuda Eestis teenuseid ning edastanud Finantsinspektsioonile seaduses nõutud andmed. 2011. aastal jätkus piiriüleste teenuste pakkuja arvu kasv.

Tabel 3. Piiriüleste teenuste pakkujad Eestis¹

	Arv seisuga 31.12.2011	Arv seisuga 31.12.2010
Pangateenused	263	252
Investeeringisteenused	1295	1197
Kahjukindlustusteenused	363	339
Elukindlustusteenused	90	86
Kindlustusmaakleri teenused	868	825
Kindlustusagendi teenused	1344	1271
Fondivalitsemisteenused	17	15
Investeeringisfondid	61	59
E-raha teenused	15	13
Makseteenused	86	43

¹ Vastavalt kindlustusvahenduse direktiivile 2002/92/EC toimub kindlustusvahendajate piiriülene teenusepakkumine lihtsustatud korras, mille kohaselt ei pea kindlustusvahendaja enne teenuse osutamist sellest sihtriiki teavitama. Seega käesolevas tabelis esitatud andmed hõlmavad üksnes neid välisriigi kindlustusvahendajaid, kelle teenuse osutamise soovist on päritoluriigi finantsjärelevalve kaudu Finantsinspektsiooni teavitatud.

Kindlustusvahendajate nimekirja kandmine

Eestis tegutsevad kindlustusvahendajadena kindlustusmaaklerid ja -agendid. Kindlustusmaakler esindab kindlustusvõtja huve. Kindlustusagent esindab kindlustusseltsi huve, vahendades kindlustusandja teenuseid. Seisuga 31. detsember 2011 tegutses Eestis 40 kindlustusmaaklerit ja 650 kindlustusagenti.

2011. aastal kanti kindlustusmaaklerite nimekirja 6 uut kindlustusmaaklerit:

Tabel 4. 2011. aastal nimekirja kantud kindlustusmaaklerid

Allier Kindlustusmaakler OÜ
Foxtall Kindlustusmaakler OÜ
FS Kindlustusmaakler OÜ
Insurance Broker Services OÜ
Next Kindlustusmaakler OÜ
Online Insurance Broker OÜ

Kindlustusagendid kannab kindlustusagentide nimekirja kindlustusandja, keda agent esindab. Kindlustusagentide nimekiri on kättesaadav Finantsinspektsiooni veebileheküljel www.fi.ee.

Prospektide registreerimine

Finantsinspektsioon konsulteeris 2011. aastal kokku kuue emitendiga võimaliku väärtpaberite avaliku pakkumise jaoks koostatava prospekti osas, millest neli väärtpaberite avaliku pakkumise ja noteerimisprospekti registreeriti. Finantsinspektsioon registreeris börsiemitendi AS Baltika kaks täiendava aktsiaemissiooni avaliku pakkumise ja noteerimisprospekti. Prospekt Interfoam Holding AS-i aktsiate avalikuks pakkumiseks ja noteerimiseks Poola väärtpaberiturul Finantsinspektsiooni poolt registreeriti, kuid pakkumine lükati emitendi otsusel edasi. Registreeriti ka AS Gemhill võlakirjade avaliku emissiooni prospekt.

Varasemate aastatega võrreldes on prospektide registreerimise menetluse aeg pikenenud, seda eeskätt oluliste puuduste tõttu esialgsetes prospekti projektides.

2011. aasta jooksul teavitati Finantsinspektsiooni 55 korral mõne teise Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigi järelevalveasutuse poolt Eestis avalikult pakutavate väärtpaberite prospekti registreerimisest.

3.3.2 • Turuosaliste riskianalüüs ja tegevuse monitooring

Finantsinspektsiooni strateegiliseks tegevuseesmärgiks on riskide ettevaatav analüüs eesmärgiga rakendada esmajoones rikkumisi ennetavaid abinõusid.

Krediidiasutused

Krediidiasutuste riskianalüüsi viis Finantsinspektsioon 2011. aastal läbi tavapärase kvartalialalüüside vormis. Analüüside käigus hinnatakse majanduskeskkonna ja finantsturu kui teraviku arengute kõrval Eestis tegutsevate krediidiasutuste kõiki olulisemaid riskivaldkondi – krediidi-, operatsiooni-, likviidsus-, turu- ja muid riske. Seejuures tuginetakse nii kvantitatiivsele kui ka kvalitatiivsele informatsioonile. Lisaks jälgitakse krediidiasutuste kasumlikkust ning normatiivide täitmist. Analüüside tulemused on oluliseks sisendiks järelevalvetegevuse planeerimisel ning esmaseks infoallikaks kohapealsete kontrollide läbiviimisel.

Majanduskeskkonna arenguid silmas pidades oli 2011. aastal Finantsinspektsiooni teravdatud tähelepanu all likviidsusrisi valdkond ning krediidiasutuste laenuportfellide kvaliteet.

Lisaks regulaarsetele analüüsidele viis Finantsinspektsioon 2011. aastal läbi riskihindamise, mille käigus hinnati krediidiasutustes kõikide olulisemate riskide ulatust ja sisemiste riskikontrolli protsesside piisavust. Sisemist riskihindamise süsteemi kasutab Finantsinspektsioon eelkõige iga krediidiasutuse riskiprofiili hindamiseks ning muuhulgas ka järelevalveliste tegevuste ja ressursside planeerimiseks. Riskihindamise tulemusena ilmnes, et krediidiasutuste olulisemateks riskideks on jätkuvalt krediidi- ja operatsioonirisk ning likviidsusrisk emapankade

gruppide tasemel. Krediidiasutuste ja nende emapankade jaoks oli 2011. aastal suurimaks väljakutseks nimetatud riskide adekvaatne juhtimine. Kuna valdav osa pangatehingutest Eestis tehakse elektrooniliste kanalite kaudu, sõltuvad Eesti krediidiasutused ja nende kliendid väga suures osas elektrooniliste kanalite tõrgeteta toimimisest, mis mõistagi suurendab operatsiooniriski maandamise olulisust. Riskihindamine näitas kokkuvõttes, et krediidiasutuste sisemised kontrollimehhanismid olulisemate riskikategooriate lõikes toimisid üldjuhul rahuldavalt ning olid piisavalt rakendatud.

Basel II kapitali adekvaatsuse raamistiku ühe komponendi, sisemise kapitali adekvaatsuse tagamise protsessi Pillar 2 raames viis Finantsinspektsioon ka 2011. aastal krediidiasutustes läbi järelevalvelise hinnangu protsessi SREP (*Supervisory Review and Evaluation Process*). Pillar 2 koosneb kahest teineteist täiendavast komponendist: krediidiasutuste endi poolt rakendatavast sisemise kapitali adekvaatsuse tagamise protsessist ICAAP (*Internal Capital Adequacy Assessment Process*) ning järelevalveasutuste poolt rakendatavast järelevalvelise hinnangu protsessist SREP. SREP eesmärgiks on anda hinnang krediidiasutuse sisemise kapitali adekvaatsuse tagamise protsessi ICAAP usaldusväärsusele ja kapitalivajadusele. Järelevalvelise hinnangu tulemusena võib Finantsinspektsioon määrata krediidiasutusele regulatiivset kapitalinõuet ületava täiendava kapitalinõude või rakendada muid järelevalvelisi meetmeid. Eestis tegutsevate krediidiasutuste kapitaliseeritus oli järelevalvelise hinnangu kohaselt rahuldav ning regulatiivsete normatiivide suhtes piisav.

Analoogselt eelmistele aastatele viis Finantsinspektsioon varajase järelevalvelise sekkumise vajaduse väljaselgitamiseks ka 2011. aastal läbi krediidiriski stressitesti, kus krediidasutused esitasid järelevalveasutuse poolt etteantud stsenaariumite alusel tehtud arvutused edaspidiseks analüüsiks. Erasisikute ja äriühingute krediidiriski hindamiseks töötati välja erinevad stressitesti stsenaariumid, mille kaudu hinnati võimalike laenukahjude suurust stsenaariumite potentsiaalse realiseerumise korral nii erasisikutele kinnisvara tagatisel väljastatud laenude kui ka äriühingute laenuportfellide puhul. Stressitesti eesmärgiks oli avastada krediidasutuste laenuportfellide krediidiriskiga seotud ohud võimalikult varakult ning hinnata krediidasutuste *võimet täita regulatiivseid normatiive* konservatiivsete stsenaariumite realiseerumise korral. Majanduskeskkonda arvestades oli 2011. aastal läbi viidud krediidiriski stressitesti järgi krediidasutuste kapitaliseeritus rahuldav ning regulatiivsete normatiivide suhtes piisav ka konservatiivse stressistsenaariumi tingimustes.

Selleks, et omada paremat ülevaadet eluasemelaenude ning äriühingutele väljastatud erinevate kinnisvaralaenude (eluasemete arendusprojektid, kaubandus- ja büroopinnad, laojäätmete tootmishooned ning muu kommerts-kinnisvara) kvaliteedi kohta, jätkas Finantsinspektsioon ka 2011. aastal kinnisvaralaenude monitooringut. Võrreldes 2010. aastaga vähenes nende tähtajaks tasumata laenude maht, mille tagasimaksmise tähtajast on möödunud rohkem kui 60 päeva. Pangad olid allahindluste moodustamisel viivislaenudele väga konservatiivsed. 2011. aastal olid üle 60 päeva viivises olevad kinnisvaralaenu vastavate allahindlustega kaetud keskmiselt 81% ulatuses, 2010. aastal oli sama näitaja 70%.

Sarnaselt eelnevatele aastatele viis Finantsinspektsioon ka 2011. aastal läbi likviidsusriski monitooringu, mille raames kaardistati krediidasutuste olukord likviidsuse tagamisel ning anti hinnangud likviidsusriski realiseerumise võimalusele erinevates krediidasutustes, samuti likviidsusriski juhtimisega seotud protseduuridele ja sisekordadele. Likviidsusriski järelevalve oli oluline ka emapankade gruppide tasemel, mille raames toimus Finantsinspektsioonil tihe piiriülene koostöö päritoluriigi järelevalveasutustega.

Ka Euroopa Pangandusjärelevalve Asutus EBA viis 2011. aastal läbi üleeuroopalise stressitesti kuhu oli kaasatud 91 Euroopa Liidus tegutsevat pangagruppi, analüüs hõlmas 65% kogu Euroopa Liidu pangandussektori varadest. Eesti turul tegutsevatest krediidasutustest hõlmas emapanga gruppide tasemel tehtud stressitest pangagruppe Allied Irish Banks, Danske, DNB, Marfin, Nordea, OP-Pohjola, SEB, Svenska Handelsbanken, Swedbank ja UniCredit. Kõik Eestis tegutsevad ja stressitesti osalenud pangad läbisid testi.

Krediidasutuste poolt pakutavate investeerimisteenuste alases järelevalves keskendus Finantsinspektsioon 2011. aastal väärt-paberituru seaduse kontrollile. Eelkõige kontrolliti organisatoorse lahendite piisavust investeerimisteenuste osutamisel. Samuti kontrolliti, kuidas täidetakse investeerimisteenuste pakkumisel klientidele teenuse sobivuse hindamisega kaasnevaid kohustusi. Hinnati ka seda, kuidas toimub kohustusliku teabe esitamine klientidele finantsteenuste reklaamides.

Lisaks kontrollis Finantsinspektsioon kõikide krediidasutuste tegevust investeerimishoiuste turustamisel. Turu läbipaistvuse tagamise eesmärgil tegi finantsjärelevalve investeerimishoiuste turuülese statistilise analüüsi kättesaadavaks ka avalikkusele. Täiendavalt kontrolliti lepingueelse teabe esitamist investeerimishoiuste tingimuste kohta. 2011. aastal jõustus Finantsinspektsiooni seadusloome algatus, mille alusel on krediidasutused kohustatud hindama investeerimishoiuste sobivust konkreetse kliendi jaoks. Finantsinspektsiooni hinnangul on investeerimisriski kandvate finantsteenuste müük tänu läbiviidud kontrollidele ja õiguskeskkonna arendamisele muutunud oluliselt enam klientide huvisid arvestavaks.

Samuti kontrollis Finantsinspektsioon kõikide krediidasutuste tegevust krediidasutuse seadusest tuleneva vastutustundliku laenamise kohustuse täitmisel ja selle alusel kehtestatud Finantsinspektsiooni juhendi „Vastutustundliku laenamise nõuded” rakendamisel. Nimetatud juhend täpsustab muuhulgas panga kohustusi laenuvõtjale lepingueelse teabe esitamisel, laenuga seotud riskide kohta hoiatuste andmisel ning kliendi jaoks mõistliku laenukoormuse arvutamisel.

2011. aastal pööras Finantsinspektsioon jätkuvalt tähelepanu krediitiasutuste poolt investeerimis- ja pensionifondidele osutatava depooteenuse kvaliteedi hindamisele. Kohapealsete kontrollide käigus hinnati eelkõige krediitiasutuste tegevuse vastavust õigusaktidele, sealhulgas keskenduti lahendite hindamisele, mis peavad tagama krediitiasutuse tegevuse sõltumatuse fondivalitsejast ja tegutsemise üksnes osakuomanike huvides.

Finantsinspektsioon kontrollis ka krediitiasutuste tegevust kliendikaebuste menetlemisel. Kontrollide ühe tulemusena kehtestas Finantsinspektsioon kõigile järelevalvesubjektidele soovitusliku juhendi „Nõuded kliendikaebuste menetlemiseks” eesmärgiga selgitada järelevalvesubjektidele õigusaktidest tulenevaid nõudeid, mis käsitlevad kliendikaebuste menetlemist ning suunata neid menetlema kaebusi läbipaistvalt, efektiivselt ja süsteemselt.

Kindlustusandjad

Finantsinspektsiooni kindlustusjärelevalve alases tegevuses oli 2011. aastal jätkuvalt prioriteetne elu- ja kahjukindlustuse uue kapitaliregulatsiooni Solventsus II järelevalverežiimi rakendamise ettevalmistamine. Kindlustussektori uue kapitaliregulatsiooni ja riskijuhtimise raamistiku Solventsus II jõustumine on lõkknud edasi 1. jaanuarile 2014.

Lisaks Solventsus II tehniliste tingimuste, sealhulgas nii tehniliste eraldiste kui ka erinevate riskide kapitalinõuete arvutamise spetsifikatsioonide selgitamisele, tutvustas Finantsinspektsioon 2011. aastal järelevalvesubjektidele ka kindlustusandjate juhtimissüsteemide nõuetes ja aruandluses ees ootavaid muudatusi. Finantsinspektsiooni spetsialistid andsid samuti oma panuse Rahandusministeeriumi juhtimisel toimuva uue kindlustustegevuse seaduse väljatöötamisse.

Kindlustusandjad esitasid finantsjärelevalvele Solventsus II rakendamise tööplaanid. Finantsinspektsioon hindas tööplaanide alusel kindlustusandjate ettevalmistuste taset uute järelevalveliste nõuete rakendamiseks, edaspidi on plaanide alusel võimalik jälgida ettevalmistuste kulgu kindlustusandjates. Muudatusteks valmisoleku hindamiseks kaardistati kindlustusandjate poolt muuhulgas ka tegevuste edasiandmise korralduse formaliseeritus.

Üheks meetodiks uue kapitaliregulatsiooni kasutuselevõtuks vajalike tehniliste meetmete väljatöötamisel on eelnevatel aastatel olnud kvantitatiivsete mõju-uuringute läbiviimine turuosaliste seas. 2011. aastal üleeuroopalist kvantitatiivset mõju-uuringut ei toimunud. Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve Asutus EIOPA viis aga läbi üleeuroopalise kindlustussektori stressitesti, mille kaudu hinnati muuhulgas Euroopa kindlustussektori võimet täita Solventsus II direktiivi põhiseid kapitalinõudeid. Stressitesti oli kaasatud 221 kindlustusandjate ja edasikindlustusandjate gruppi ning kindlustustevõtet. Lisaks suurematesse kindlustusgruppidesse kuuluva-tele Eesti kindlustusandjatele, kes osalesid stressitestis vastava kindlustusgrupi koosseisus, osales üks Eesti elukindlustusandja stressitestis ka soolo baasil. Kõik Eestis tegutsevad ja stressitestis osalenud kindlustusgrupid ning -ettevõtted läbisid testi.

Jätkuvalt laieneb Finantsinspektsioonilt tegevusloa saanud kindlustusandjate tegevus teistesse Balti riikidesse, mille tulemusena on järjest olulisemaks muutunud nende riskide osakaal, mis asuvad väljaspool Eestit. Seetõttu muutub koostöö naaberriikidega järjest tähtsamaks, optimaalsete koostööviiside leidmiseks toimusid 2011. aastal mitmed kohtumised naaberriikide järelevalvetega. Leedu kindlustusjärelevalvega 2011. aastal sõlmitud täiendava koostöökokkuleppe alusel toimuv infovahetus koos regulaarsete kohtumistega peaks tagama mõlemapoolselt piisava ülevaate kindlustusturgudel toimuva kohta.

Jätkuvalt koostas Finantsinspektsioon riskipõhiseid kvartaliansalüüse ka kindlustussektori kohta, mille alusel tuli Finantsinspektsioonil 2011. aastal mitmel korral kindlustusandjate tegevusse järelevalveliselt sekkuda.

2011. aastal jõustus Finantsinspektsiooni seadusloome algatus, mille alusel peavad elukindlustusseltsid hindama investeerimisriskiga elukindlustuslepingu sobivust konkreetse kliendi jaoks. 2011. aastal kontrolliti ka teabe esitamist klientidele elukindlustusandjate poolt, sealhulgas kohustusliku pensionikindlustuse lepingute kohta esitatavat teavet ja selle vastavust õigusaktidele.

Kindlustusvahendajad

Kindlustusvahendajate järelevalves keskendus Finantsinspeksioon kindlustusmaaklerite kohustuste täitmise kontrollile osas, mis puudutab maakleri poolt kindlusvõtja kindlustushuvi väljaselgitamist ja kindlustusvõtjale parima pakkumise tegemist ning samuti maakleri poolt kliendile vahendustasu suuruse avaldamist.

Investeeringu- ja pensionifondid

Investeeringufondide järelevalves jätkas Finantsinspeksioon riskipõhise järelevalvemudeli arendamisega, keskendudes eeskätt investeeringuriskide juhtimise kontrollimisele investeeringu- ja pensionifondide fondivalitsejate poolt. Finantsinspeksioon viis fondivalitsejates läbi mitmed riskijuhtimise alased kohapealsed kontrollid. Kontrollide raames hinnati fondivalitsejate siseprotseduure fondi vara investeeringuga seotud riskide juhtimisel ning muuhulgas ka nende vastavust 2010. aastal jõustunud Finantsinspektsiooni juhendile „Nõuded fondi vara investeeringuga seotud riskide juhtimisele“.

2011. aastal jõustusid mitmed Finantsinspektsiooni õigusloome alased algatused pensionisüsteemi muutmisel: riskipõhine regulatsioon kohustuslikele konservatiivsetele pensionifondidele, osakuomanike õiguste suurendamine, põhjalikumad nõuded huvide konfliktide ja riskide juhtimisele fondivalitsejate jaoks, sobivuse hindamise kohustus vabatahtlikesse pensionifondidesse investeeringu puhul jmt. Samuti kontrollis Finantsinspeksioon 2011. aastal kõikide fondivalitsejate tegevuse vastavust Finantsinspektsiooni soovituslikule juhendile „Kohustusliku pensionifondi osakute turustamise nõuded“. Juhendi alusel avaldavad pensionifondide valitsejad varasemast enam olulist teavet pensionifondide ja nende riskide kohta, et pensionifondide kliendid saaksid paremini hinnata pensionifondi oluliste tingimuste ja toimimise asjaolude vastavust oma investeeringu eesmärgile ja riskitaluvusele.

Fondivalitsejate poolt igakuiselt Finantsinspektsioonile esitatavate aruannete põhjal kontrollitakse investeeringu- ja pensionifondide investeeringute vastavust õigusaktides ja fondi tingimustes sätestatud piirangutele. 2011. aasta lõpu seisuga investeeringute arvu arvestades hõlmas selline kontroll igakuiselt ligikaudu 2700 investeeringut. 2011. aastal arendas Finantsinspeksioon olulisel määral tehnilisi lahendeid investeeringupiirangute automaatseks kontrollimiseks.

Globaalse majanduskeskkonna riskide suurenemise tõttu tegi finantsjärelevalve 2011. aastal fondivalitsejatele tavapärasest enam *ad hoc* järelepärimisi, mille raames hinnati nii Kreeka kui ka pankrotistunud rahvusvaheliste finantsettevõtetega seotud otseste riskide suurust fondivalitsejate investeeringusportfellides. Nii nagu teistes sektorites, koostab Finantsinspeksioon ka fondivalitsejate tegevuse ja finantsseisundi kohta kvartaliansalüüsi, kus jälgitakse fondivalitsejate äritegevust, kasumlikkust ning usaldatavusnõuete täitmist. Vajadusel kohtutakse asjaolude täpsustamiseks fondivalitsejate esindajatega, põhjendatud juhtudel kehtestatakse tihedama sagedusega aruandlus või rakendatakse teisi abinõusid veendumaks, et fondivalitsejad järgivad seadusandluses sätestatud nõudeid ja on usaldatavusnõuete täitmisel kestlikud.

Investeeringusühingud

Investeeringusühingute järelevalve aluseks on samuti kvartaalsed riskianalüüsid, mille põhjal küsib Finantsinspeksioon vajadusel investeeringusühingutelt täiendavaid selgitusi olukorrale. Analüüside käigus hinnatakse investeeringusühingute valuutapositsioone ja nende poolt väärtpaberiturudel tehtud investeeringuid, laenuvõtte seotud riskide kontsentreerumist vastaspoolte ja klientide suhtes, likviidsus seisundit, kapitaliseeritust jms. Kord aastas viib Finantsinspeksioon läbi investeeringusühingute põhjalikuma riskihindamise. Sarnaselt krediidiasutustele viis Finantsinspeksioon 2011. aastal ka investeeringusühingutes läbi Pillar 2 järelevalvelise hinnangu protsessi SREP.

Riskianalüüside tulemustele toetudes otsustab Finantsinspeksioon, milliseid järelevalvemeetodeid rakendada järelevalvesubjektide tegevuse suunamisel – alates märgukirjadest, riskide vähendamiseks või maandamiseks mõeldud tegevuskavade nõudmisest kuni täitmiseks kohustuslike ettekirjutuste tegemiseni.

2011. aastal oli Finantsinspektsiooni teravdatud tähelepanu jätkuvalt suunatud nendele püsivalt madala tulubaasiga investeeringusühingutele, mis kandsid suuremaid kahjumeid ning mille kapitaliseerituse ja likviidsuse näitajad seetõttu langesid. Aasta jooksul analüüsis järelevalve samuti rahvusvahelistel finantsturgudel toimunud sündmuste võimalikke mõjusid Eesti investeeringusühingute jaoks, muuhulgas olid sellisteks sündmusteks Lõuna-Euroopa kõrge võlakooormaga riikide

võlakirjade ulatuslik hinnalangus, maailma ühe suurima maakler- ja kliiringfirma MF Global pankrot, AB Bankas Snoras ja Latvijas Krajbanka pankrotid jmt.

Väärtpaberiturg

2010. aastal võeti Balti- ja Põhjamaade reguleeritud väärtpaberiturul kasutusele uus ühine kauplemissüsteem INET, mis ei ole oma olemuses mitte ainult uus tehnoloogiline lahendus, vaid selle käivitamisega ühtlustati ka mõningaid kauplemisreegleid ning laiendati kauplemisvõimalusi.

Eesti väärtpaberituru infrastruktuuris 2010. aastal tehtud oluliste muutuste järjena juurutati 2011. aastal arveldussüsteemi korraldaja ja registripidaja AS Eesti Väärtpaberikeskus poolt ka uus registri- ning arveldussüsteemi tarkvara. Investorite jaoks reeglina nähtamatuks jääv arveldusprotsess on väärtpaberituru toimimise üks olulisemaid osasid ja seetõttu Finantsinspeksiooni kõrgendatud tähelepanu all. Koostöös keskregistripidaja ja Eesti Pangaga, kellega 2011. aastal sõlmiti koostöökokkulepe väärtpaberiarvelduse järelevaatamise ja järelevalve kohta, tuvastati ja analüüsiti valdkonnaga seotud erinevaid riske ning ka võimalusi näiteks seoses eurosüsteemi arveldusplatvormi projektiga TARGET2-Securities.

Väärtpaberiturul toimuvate tehingute seire tulemusena avastas Finantsinspeksioon 2011. aastal mitukümmend turumanipulatsiooni kahtlusega üksiktehingut, mida kontrolliti vastavates järelevalvemenetlustes. 2011. aastal algatas Finantsinspeksioon väärteomenetluse ka ühe Eesti reguleeritud turu aktiaemitendi suhtes seoses viimase poolt õige, täpse ja täieliku teabe esitamise nõude mittekohase täitmisega avalikustatud börsiteadetes. Kuivõrd antud väärteoasi seondub lisaks Eesti seadusandlusele ka Euroopa õigusest tulenevate nõuete tõlgendamise ja rakendamisega, on kirjeldatud menetlus keskmisest mahukam ning keerukam. Sellest tulenevalt väärteoasjas sisulise lahendini 2011. aastal ei jõutud ning menetlus jätkub 2012. aastal.

2010. aastal Finantsinspeksiooni poolt tehtud turumanipulatsiooni puudutava väärteootsuse puhul, mis vaidlustati enne jõustumist menetluslase isiku poolt kohtus, rahuldab Harju Maakohus 2011. aastal menetluslase isiku kaebuse. Finants-

inspeksioon esitas Harju Maakohu otsuse peale Riigikohtusse kassatsiooni, mille Riigikohus rahaldas ning saatis asja täies ulatuses uueks arutamiseks tagasi Harju Maakohusse. Harju Maakohus aga lõpetas kõnealuse väärteoasja menetlemise väärteo aegumise tõttu.

Teine 2010. aastal alustatud ning 2011. aastal jätkunud väärteomenetlus turukuritarvituse osas lõpetati väärteo tunnuste puudumise tõttu. Kahe väärteoasja menetlemine kohtus jätkub ka 2012. aastal.

Tuginedes järelevalvetegevuse käigus tuvastatud faktidele või mõne Eesti väärtpaberituru kutselise osalise poolt Finantsinspeksioonile esitatud kahtlustusele esitas Finantsinspeksioon 2011. aastal teistele Euroopa Liidu finantsjärelevalve asutustele mitu teavitust võimaliku turukuritarvituse kahtluse kohta seoses välisriigi börsil noteeritud väärtpaberitega.

2011. aastal viis Finantsinspeksioon ka läbi tavapärase kontrolli, kas väärtpaberituru seaduse mõistes emitendi juhi definitsioonile vastavad isikud, samuti emitentidega seotud juriidilised isikud on vastava emitendi aktsiatega tehtud tehingutest Finantsinspeksiooni nõuetekohaselt teavitanud. Lisaks tehingutest teavitamisele kontrolliti ka emitentide poolt esitatud sisetavet valdavate isikute ehk insaiderite nimekirjade vastavuse seaduse nõuetele.

Korrektne ning läbipaistev emitentide finantsaruandlus on kaalutletud investeerimisotsuste põhialuseks. Seetõttu pöörab Finantsinspeksioon olulist tähelepanu emitentide aruandluse kvaliteedile, usaldusväärsusele ja järjepidevusele. Finantsinspeksioon kontrollis 2011. aastal viie emitendi kümmet finantsaruannet. Emitentide finantsaruannete menetluste põhjal koostati kaheksa kaasust EECS-i (*European Enforcers Coordination Sessions*) andmebaasi esitamiseks, mis võimaldab Euroopa järelevalveasutustel ühtlustada emitentide aruandluse vastavuse kontrolli Euroopa väärtpaberilasele IFRS aruandlusstandardile. Eraldiseivana kontrollis finantsjärelevalve teabe avaldamist kõigi viieteistkümne NASDAQ OMX Tallinna börsil noteeritud emitendi 2010. aasta raamatupidamise aastaaruandes avalikustatud juhtkonna võtmeisikute tasude kohta. Kontrolli tulemusena edastati emitentidele ja nende audiitoritele ringkiri.

3.3.3. Turuosaliste kohapealne kontroll

2011. aastal kvartalite lõikes läbi viidud regulaarsed riskianalüüsid hõlmasid kõiki järelevalvesubjekte. Samuti analüüsiti krediitiasutuste kapitali piisavust SREP protsessi raames, viidi läbi krediidiriski tugevusanalüüsid, mitmed riskipõhised kitsamalt piiritletud analüüsid (kinnisvaralaenud, likviidsusrisk) ning osaleti piiriüleste finantsgruppide järelevalveliste kolleegiumide töös, sealhulgas ühises riskihindamise alases tegevuses.

Krediitiasutused

Lisaks muudele järelevalvelistele tegevustele viis Finantsinspeksioon 2011. aastal läbi kohapealsed kontrollid järgmistes krediitiasutustes: BIGBANK AS, Danske Bank A/S Eesti filiaal, AS LHV Pank, Nordea Bank Finland Plc Eesti filiaal, AS SEB Pank, Swedbank AS. Piiriüleste pangagruppide puhul toimusid kohapealsed kontrollid kas koostöös päritoluriigi järelevalvega või informeeris Finantsinspeksioon päritoluriigi järelevalvet kohapealse kontrolli tulemustest.

Aasta jooksul toimunud kohapealsete kontrollide käigus hinnati krediitiasutustes:

- krediidiriski juhtimist;
- krediidiportfellide kvaliteeti;
- riskijuhtimise ja -kontrolli korraldust;
- likviidsuse juhtimise toimimist;
- kapitali planeerimise ja juhtimise protsesse;
- investeerimispoliitikat ja tururiski juhtimise üldpõhimõtteid ning nende rakendamist;
- Finantsinspeksioonile esitatud aruandluse õigsust;
- tegevust deponitoriumi ülesannetes – krediitiasutuse poolsete kohustuste täitmist investeerimisfondidele depoteerimise osutamisel;
- sisemiste regulatsioonide ja/või protseduuride ning meetmete vastavust väärtpapierituru seadusele ja selle alusel kehtestatud õigusaktidele, eelkõige klientidele investeerimise nõustamise ja investeerimise osutamisel teenuse sobivuse hindamisega kaasnevate kohustuste täitmist;

- infotehnoloogia valdkonna toimimist;
- talitluspidevuse korraldust;
- infoturbe protsessi korraldust ning selle vastavust Finantsinspeksiooni vastava soovitusliku juhendi nõuetele;
- rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise alaste hoolusmeetmete vastavust õigusaktides sätestatud normidele;
- siseauditi funktsiooni toimimist.

Kindlustusandjad

Lisaks muudele järelevalvelistele tegevustele viis Finantsinspeksioon 2011. aastal läbi kohapealsed kontrollid kindlustusandjates Compensa Life Vienna Insurance Group SE, Inges Kindlustus, Salva Kindlustuse AS, Seesam Rahvusvaheline Kindlustuse AS, AS Swedbank Life Insurance SE ning osales piiriüleses kohapealses kontrollis Sampo finantskonglomeraadis, kuhu kuuluvad If P&C Insurance AS ja Mandatum Life Insurance Baltic SE.

Aasta jooksul toimunud kohapealsete kontrollide käigus hinnati kindlustusandjates:

- kindlustuskahjude käsitlemist, sealhulgas keelduvate kahjuotsuste motiveeritust ja tähtaegadest kinnipidamist kahjude menetlemisel;
- kindlustuslepingute portfellide haldust;
- kapitali juhtimist;
- kohustusliku teabe esitamist kindlustusvõtjatele elukindlustusseltside poolt nii lepingueelselt kui lepingu kestel;
- kohustusliku pensionikindlustuse lepingute kohta esitatavat teavet ja sellise teabe vastavust õigusaktidele;
- infoturbe protsessi korraldust;
- talitluspidevuse valdkonna korraldust;
- juhtimise ja sisekontrollisüsteemi korraldamise valdkondi.

Kindlustusmaaklerid

Lisaks muudele järelevalvelistele tegevustele viis Finantsinspektsioon 2011. aastal läbi kohapealsed kontrollid kindlustusmaaklerites ABC Kindlustusmaaklerid OÜ, BCP Kindlustusmaakler OÜ ja KindlustusEST Kindlustusmaakler OÜ.

Aasta jooksul toimunud kohapealsete kontrollide raames hinnati kindlustushuvi väljaselgitamise ja parima pakkumise teemisega seotud kohustuste täitmist kindlustusmaaklerite poolt.

Fondivalitsejad ja investeerimisühingud

Lisaks muudele järelevalvelistele tegevustele viis Finantsinspektsioon 2011. aastal läbi kohapealsed kontrollid fondivalitsejates ERGO Funds AS ja AS SEB Varahaldus. Aasta jooksul toimunud kohapealsete kontrollide raames hinnati riskijuhtimise toimimist fondide varade investeerimisel.

Kohapealne kontroll viidi läbi ka investeerimisühingus Admiral Markets AS, mille raames hindas Finantsinspektsioon ettevõtte ärimudelist tulenevaid riske, riskijuhtimise ja sisekontrolli mehhanismide piisavust ja toimimist ning klientide varade käsitlemise põhimõtteid.

Makseasutused ja e-raha asutused

Lisaks muudele järelevalvelistele tegevustele viis Finantsinspektsioon 2011. aastal läbi kohapealse kontrolli makseasutuses Parsum Partners AS. Kohapealse kontrolli käigus hinnati makseasutuse tegevuse vastavust rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise valdkonda reguleerivatele õigusaktidele ning Finantsinspektsioonile esitatud aruandluse õigsust.

Väärtpaberiturg

2011. aastal oli väärtpaberituru valdkonnas jätkuvalt suurema järelevalvelise tähelepanu all arveldussüsteemi korraldaja ja registripidaja tegevus. Eesti turul täidab neid kahte väärtpaberituru infrastruktuuri peamist funktsiooni NASDAQ OMX gruppi kuuluv AS Eesti Väärtpaberikeskus. Vastavalt Finantsinspektsiooni seadusele, Eesti väärtpaberite keskregistri seadusele ning väärtpaberituru seadusele teostab registripidaja ning väärtpaberiarendussüsteemi korraldaja üle järelevalvet Finantsinspektsioon.

2010. aastal viis Finantsinspektsioon AS-is Eesti Väärtpaberikeskus läbi mahuka kohapealse kontrolli eesmärgiga saada piisava detailsusega ülevaade AS-is Eesti Väärtpaberikeskus rakendatud haldus- ja infotehnoloogilistest meetmetest. Sealjuures analüüsiti ka Eesti väärtpaberite keskregistri andmetöötlusreeglite kooskõla väärtpaberituru seaduse nõuetega ning organisatsioonis toimiva praktika vastavust reeglites sätestatule. Seoses kontrolli käigus tuvastatuga ning vastavalt kokkuleppele AS-iga Eesti Väärtpaberikeskus toimusid mitmed kohapealse kontrolli järeltegevused ja analüüsid 2011. aastal. Järeltegevused olid seotud peamiselt ülepiiriliste arvelduste, talitluspidevuse ning arvelduste kvaliteediga.

3.3.4. Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamine

2010. aasta alguses jõustunud makseasutuste ja e-raha asutuste seaduse kohaselt on makseteenuste osutamine loakohustusega majandustegevuse valdkond, mille üle teostab järelevalvet Finantsinspeksioon. Varasemalt makseasutused finantsjärelevalve alla ei kuulunud, ilma vastava tegevusloata tohtisid äriühingud makseteenuseid osutada kuni 30. aprillini 2011.

Tulenevalt makseasutuste allutamisest Finantsinspeksiooni järelevalvele oli peamiseks rahapesu tõkestamise alase järelevalvetegevuse eesmärgiks 2011. aastal tegevuslubasid taotlevate makseasutuste teadlikkuse tagamine rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise alastest normidest ning nende rakenduspõhimõtetest. Samuti hinnati taotlejate sisereeglitega kehtestatud hoolsusmeetmete vastavust õigusaktides sätestatud normidele. Makseteenuste, sealhulgas piiriüleste makseteenuste areng on viimastel aastatel olnud kiire ning teenused on mitmekesistunud, mistõttu järelevalve makseasutuste tegevuse üle omab finantssüsteemi kui terviku rahapesualaste riskide tuvastamise ja maandamise seisukohalt olulist kaalu.

Lisaks rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise meetmete piisavuse hindamisele makseteenuse valdkonnas jätkusid järelevalvesubjektides, sealhulgas krediitiasutustes ning välisriigi krediitiasutuste filiaalides ka tavapärased rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise alased kohapealsed kontrollid, mille käigus Finantsinspeksioon hindas vastavate abinõude kohaldamise efektiivsust. Kontrollide peamine eesmärk oli põhjalikumalt hinnata rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduses ja teistes asjakohastes õigusaktides toodud normide rakendamist konkreetsete järelevalvesubjektide poolt, finantsasutuste erinevate kontrollistruktuuride koostöö efektiivsust ja juhtkonna informeerimise süsteeme.

3.4. Finantsteenuste läbipaistvus ja tarbijaharidus

3.4.1. Finants- inspektsooni tegevus tarbijate harimisel

Vastavalt Finantsinspektsooni strateegiale aastateks 2011–2015 on üks Finantsinspektsooni tegevuse eesmärke Eesti elanike finantskirjaoskuse taseme tõstmine. Finantsteenuste sisu tundev tarbija sõlmib lepingu teadlikumalt, mis vähendab hilisemaid vaidlusi finantsteenuse osutajatega.

Selleks, et finantsasutuste kliente teenuste tundmaõppimisel, sealhulgas erinevate finantsteenuse tingimuste võrdlemisel aidata, täienes tarbijaveebi www.minuraha.ee „Võrdle teenuseid” rubriik 2011. aastal krediidasutuste teenustasude võrdlustabeliga. Koostöös Pangaliiduga loodud eesti- ja venekeelsete võrdlustabelite abil on võimalik võrrelda kümne krediidasutuse ligi 50 eraisikutele pakutava teenuse hindu. Tarbijaveebi www.minuraha.ee vajalikkust näitab külastuste arvu kasv. Kui 2007. aastal külastas portaali 35 869 üksikkülastajat, siis 2010. aastal 127 566 ja 2011. aastal 146 091 üksikkülastajat. Tarbijaveebi kõikide külastuste arv on kasvanud 46 516-lt 2007. aastal 223 944-ni aastal 2011.

2011. aastal jätkus Finantsinspektsooni koostöö üldhariduskoolidega koolitundides finantsalase kirjaoskuse teemade selgitamisel. Koostöös NASDAQ OMX Tallinna börsiga ilmus jaanuaris 2011 õpetajatele mõeldud rahaasjade korraldamise käsiraamat „Finantsaabits”. Raamat on tugimaterjaliks uues riiklikus õppekavas sisalduvate finantskirjaoskuse teemade õpetamisel. Käsiraamatud jõudsid Haridus- ja Teadusministeeriumi kaudu tasuta kõikidesse koolidesse põhikoolidest ülikoolideni ning käsiraamat on kõigile soovijatele kättesaadav ka e-raamatuna. „Finantsaabitsa” teemadel jagas Finantsinspektsoon koostöös NASDAQ OMX Tallinna börsi ja Pangaliiduga üldhariduskoolide õpetajatele informatsiooni viiel vastavasisulisel koolitusel.

Finantsinspektsooni eestvedamisel käivitus 2011. aastal üldhariduskoolides projektipäevade sari „Minu raha päev” eesmärgiga ühelt poolt koolitada õpetajaid ning teiselt poolt tutvustada rahaasjade korraldamist õpilastele viktoriinide, testide ning arutelude kaudu. Finantskirjaoskusega seotud teemasid selgitasid 2011. aastal toimunud üheksal projektipäeval kokku 370 põhikooli õpilasele ja 75 õpetajale Finantsinspektsooni, NASDAQ OMX Tallinna börsi ja Pangaliidu spetsialistid, õpilaste tegevusi juhtis MTÜ Suured Ideed Noorte Algatusel. Haridus- ja Teadusministeeriumi, Finantsinspektsooni, NASDAQ OMX Tallinna börsi ja Pangaliidu koostöös ning rahastamisel on koostamisel õpilaste kõikidele vanuseastmetele mõeldud finantskirjaoskuse metoodilised õppematerjalid, mis kava kohaselt valmivad 2013. aasta kevadeks.

Koostöös Rahandusministeeriumi ning Eesti Ajaloo- ja Ühiskonnaõpetajate Seltsiga toimus õpilaste uurimustööde konkurss „Rahavahetused Eesti ajaloos”, seal äramärkimist leidnud tööde autorid viis Brüsselisse auhindareisile Euroopa Komisjon ja Riigikantselei, auhindadega toetasid ka Eesti Pank, Tartu Ülikool ning Haridus- ja Teadusministeerium.

Finantsinspektsooni spetsialistid osalevad samuti Rahandusministeeriumi eestvedamisel kokku kutsutud riikliku finantskirjaoskuse strateegia loomise töögruppide, Pangaliidu finantshariduse toimkonna ning Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni OECD rahvusvahelise finantshariduse võrgustiku töös.

3.4.2. Finantsinspeksioonile esitatud finantsasutuste klientide kaebused

Finantsinspeksioonil ei ole tulenevalt finantsinspeksiooni seadusest pädevust eraõiguslike lepinguliste vaidluste lõplikuks lahendamiseks, mis on kohtu pädevus. Kaebused annavad Finantsinspeksioonile ülevaate finantsteenuste turu peamistest vaidlusküsimustest ning vajadusel algatab Finantsinspeksioon finantsteenuse osutaja suhtes järelevalvemenetluse vastavalt õigusaktides sätestatule.

2011. aastal Finantsinspeksioonile esitatud kaebuste arv varasemate aastatega võrreldes kahanes. Kui 2009. aastal laekus Finantsinspeksioonile 167 ja aastal 2010 kokku 181 kaebust, siis 2011. aastal esitati finantsjärelevalvele 148 finantsteenuste kliendikaebust.

Aastal 2011 kahanes oluliselt kindlustusteenustega seotud vaidluste osakaal. Kui 2010. aastal moodustasid kindlustusseltside ja krediidasutuste kohta esitatud kaebused võrdselt 49% kõikidest Finantsinspeksioonile laekunud kaebustest, siis 2011. aastal moodustasid kaebused krediidasutuste tegevuse peale 68% kaebuste koguhulgast. Seega laekus krediidasutuste tegevuse kohta kaebusi märkimisväärselt rohkem kui kindlustusseltside tegevuse peale ning tegemist oli kõige suurema kaebuste arvuga pangandussektoris läbi aastate. Investeeringute ja kindlustusmaaklerite tegevuse peale laekus 2011. aastal vaid kaks kliendikaebust.

Pangandusteenuste kohta esitatud kaebused puudutasid valdavalt arvelduste ja laenuodega seotud probleeme. Kliendid ei olnud rahul ka sellega, kuidas krediidasutus teavitas neid hinnakirja muudatustest. Kliendid väljendasid samuti rahulolematust laenu käendaja teavitamise praktikaga krediidasutuse poolt kui laenusaaaja sattus makseraskustesse, pangateenustele juurdepääsupiirangute seadmisega konto arestimise tõttu ja krediitkaardilepingu ühepoolse ülesütlemisega krediidasutuse poolt. Jätakuvalt valmistasid klientidele muret makseraskustest

tingitud probleemid, sealhulgas raskused laenulepingu osapooli rahuldava kokkulepe saavutamisel tekkinud makseraskuste ületamiseks.

Kindlustusteenuste tarbimisel põhjustas 2011. aastal traditsiooniliselt enim vaidlusi kahjuhüvitiste suuruse määramine kindlustusandja poolt. Kaebused olid seotud ka kindlustustingimuste erineva tõlgendamisega kindlustuslepingu poolte poolt ning kindlustusvõtja rahulolematusega kindlustusandja tegevusega kui kahjuhüvitise maksimisest keelduti.

Kohustusliku kogumispensioni osas ei olnud rahul fondi tootlusega, samuti oli kaebusi ebakohaste kauplemisvõtete kohta pensionifondide turustamisel.

Finantsinspeksioonile 2011. aastal esitatud pöördumiste arv teenuseliikide lõikes:

Tabel 5

Teenuse liik	Kaebuste arv
Arveldused	55
Laen/krediit	33
Varakindlustus	13
Kaskokindlustus	11
Investeermisteenus	9
Liikluskindlustus	8
Elukindlustus	6
Reisikindlustus	6
Pension II sammas	3
Liising ²	2
Pensioni III sammas	1
Õnnetusjuhtumikindlustus	1
Kokku	148

2 Märkus: Tulenevalt finantsinspeksiooni seaduse §-st 2 lg 1 ei teosta Finantsinspeksioon järelevalvet liisingettevõtete tegevuse üle. Statistika hõlmab üksnes selliseid liisinglepingutest tulenevaid vaidlusi, kus liisingteenust pakkus Finantsinspeksiooni poolt järelevalvatav isik.

Finantsinspektsioonile 2011. aastal esitatud pöördumiste arv
teenuseosutajate lõikes:

Tabel 6

Teenusepakkuja	Kaebuste arv	Turuosad oma sektoris ³
Swedbank AS	28	43,12%
Danske Bank A/S Eesti filiaal	14	10,28%
Nordea Bank Finland Plc Eesti filiaal	14	14,23%
AS SEB Pank	14	20,03%
If P&C Insurance AS	12	28,39%
BIGBANK AS	9	1,68%
AB Bankas Snoras Eesti filiaal	8	N/A
ERGO Kindlustuse AS	8	17,62%
AAS Gjensidige Baltic Eesti filiaal	5	3,04%
AS Eesti Krediidipank	4	2,59%
Seesam Insurance AS	4	11,22%
AS SEB Elu- ja Pensionikindlustus	3	26,51%
AS Citadele banka Eesti filiaal	3	0,57%
MARFIN PANK EESTI AS	3	0,23%
Salva Kindlustuse AS	3	6,92%
Swedbank P&C Insurance AS	3	14,69%
AS LHV Pank	2	1,24%
Compensa Life Vienna Insurance Group SE	2	12,10%
Swedbank Life Insurance SE	2	37,68%
Admiral Markets AS	1	19,53%
Allied Irish Banks, p.l.c. Eesti filiaal	1	0,13%
Bank DnB A/S Eesti filiaal	1	1,77%
BTA Insurance Company SE Eesti filiaal	1	4,62%
Codan Forsikring A/S Eesti filiaal	1	7,11%
IIZI Kindlustusmaakler AS	1	N/A
QBE Insurance (Europe) Limited Eesti filiaal	1	2,09%
Kokku	148	

Pöördumiste dünaamika aastate lõikes:

Tabel 7

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Pangandus	12	16	28	36	24	95	97	88	101
Kindlustus	29	41	42	30	56	54	55	89	45
Muud	5	1	4	6	2	4	5	4	2
Kokku	46	58	74	72	82	153	167	181	148

3 Märkus: Turuosad seisuga 31.12.2011. Turuosad on esitatud ümardatuna, kindlustussektoris turuosad kindlustusmaksete alusel, panganduses varade mahu järgi, fondivalitsetajate puhul fondivalitsetajate poolt valitsetavate fondide varade mahu järgi.

3.5. Tegevus õiguskeskkonna kujundamisel

Finantsinspektsiooni seadusest tulenevalt on Finantsinspektsiooni ülesandeks teha ettepanekuid finantssektorit ja selle järelevalvet puudutavate seaduste ja muude õigusaktide kehtestamiseks ja muutmiseks ning osaleda vastavate eelnõude väljatöötamisel.

Finantsinspektsiooni seaduse kohaselt kooskõlastatakse Finantsinspektsiooniga need õigusaktide eelnõud, mis reguleerivad finantsjärelevalve subjekti või Finantsinspektsiooni

tegevust või mõjutavad muul viisil finantsjärelevalve eesmärkide saavutamist. 2011. aastal oli Finantsinspektsiooni õigusloome alane tegevus suunatud muuhulgas ka finantsvahenduses tegutsevate äriühingute, sh Finantsinspektsiooni järelevalve alla kuuluvate äriühingute tegevuse täiendavale reguleerimisele. Finantsinspektsioon andis õigusloomesse oma panuse sõltuvalt reguleeritava valdkonna olulisusest ja võimalikust mõjust finantssektori arengule ning tõrgeteta toimimisele.

3.5.1. Üldised arengud

Eesti finantsturu õiguslik raamistik muutub järjest sarnasemaks Euroopa Liidu (EL) omale. Uuematele regulatiivse kapitali ja ka teatud muid finantsturu valdkondi reguleerivatele EL õigusaktidele antakse maksimumharmoniseerimise saavutamiseks määruste vorm. Euroopa Liidu määrus on liikmesriikide jaoks otsekohalduv ning ülimuslik siseriikliku õiguse suhtes. Euroopa Komisjon esitab ettepanekuid reeglite ühetaoliseks muutmiseks järjest uutes finantsturu valdkondades. Kõik need asjaolud mõjutavad tugevalt õiguskeskkonna kujunemist Eestis.

2011. aastal tegevust alustanud Euroopa Pangandusjärelevalve Asutus, Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve Asutus ja Euroopa Väärtpaberituru Järelevalve Asutus omavad regulatsioonide väljatöötamisel laialdasi õigusi. Euroopa järelevalveasutuste poolt välja töötatavad regulatiivsed ja rakenduslikud tehnilised standardid saavad Euroopa Komisjoni määruse vormi. Lisaks koostavad Euroopa järelevalveasutused suuniseid ja soovitusi. Finantsinspektsioon osaleb selles töös ja panustab aktiivselt tehniliste standardite ning suuniste ja soovitude väljatöötamisse Eesti finantsturu jaoks olulistel teemadel.

Otsekohalduv EL õigustik tuleb siduda siseriikliku menetlus- ja materiaalõigusega. Normide rakendamine eeldab riiklikele järelevalveasutustele piisavate menetluslike võimaluste loomist. Tuleb vältida olukordi, kus otsekohalduv EL õigustik küll kohustab isikuid, kuid järelevalvel puudub siseriiklikust õigustikust või dogmaatikast tulenevalt tegelik ning tõhus

võimalus kohustuste täitmist kontrollida, rikkumiste või selle riski korral mõjusalt sekkuda. Siia kuulub järelevalveasutusele piisavate menetluslike õiguste andmine ja võimaluste loomine, siia kuulub rahvusliku sanktsioonisüsteemi kaasajastamine ja kohandamine Eesti finantsturu eripärast lähtuvalt. Loomulikult tuleb arvestada, et isiku õigused ei saaks seejuures ülemäära riivatud ja tulevane tegevus toimuks Euroopa Inimõiguste Konventsiooni raames. Eraldi tuleb jälgida, et otsekohalduvad õigusaktid tõlgitakse eesti keelde selliselt, et Eestis oleks võimalik nende ühetaoline ja normi eesmärgile vastav rakedamine. Nimelt on õigusaktide seaduslik jõud kõikides keeltes võrdne.

Võimalikke siseriiklikke erisusi kaardistavad Euroopa järelevalveasutuste läbivaatajatest eksperdid (*review panel*). Nende ülesandeks on analüüsida, kas ja kuidas EL liikmesriigid on ühised normid üle võtnud ning kas ja kuidas siseriiklik õigus ning halduslik korraldus võimaldavad ühiseid norme rakendada. Puudusi arutatakse ja vajadusel esitatakse järeldused EL institutsioonidele arvamuse kujundamiseks. Finantsinspektsioon osaleb jätkuvalt Euroopa järelevalveasutuste "eksamineerijate" töös.

Lisaks allpool kirjeldatud õigusloome alasele tööle Euroopa Liidu ja siseriiklikul tasandil on Finantsinspektsioon õiguskeskkonna kujundamiseks EL tasandil andnud arvamusi mitmes Euroopa Liidu ja Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni EFTA kohtuasjas.

3.5.2. Õigusloome

18. veebruaril 2011 jõustus **kogumispensionide seaduse ja sellega seonduvate seaduste muutmise seadus**, millega muudeti nii kohustusliku kogumispensioni (II pensionisamba) kui ka täiendava kogumispensioni (III pensionisamba) regulatsiooni. Seaduses täiendati konservatiivsete pensionifondide investeerimispiiranguid ja muudeti pensionifondidega seotud aruandluse ja avalikustamise korda, samuti kohustuslike pensionifondide vahetamise ja sissemaksete uude pensionifondi suunamise reegleid. Täiendati ka fondivalitsejatele esitatavaid nõudeid: kehtestati nõuded fondi vara investeerimisega seotud riskide juhtimise protseduurireeglitele ning täiendavad nõuded fondivalitsejaga samasse konsolideerimisgruppi kuuluvatesse fondidesse investeerimiseks ja selle grupi ettevõtjate poolt korraldatud emissioonides osalemisega seonduvate huvide konfliktide maandamiseks ja vältimiseks.

Kogumispensionide seaduse ja sellega seonduvate seaduste muutmise seadusega täiendati muuhulgas ka tulumaksuseadust selliselt, et tulumaksuga ei maksustata avaliku teenistuja, töötaja või juriidilise isiku juhtimis- või kontrollorgani liikme eest tasutud täiendava kogumispensioni kindlustusmakseid ja vabatahtliku pensionifondi osakute soetamiseks makstud summasid, mis ei ületa 15% nimetatud isikutele kalendriaasta jooksul makstud ja tulumaksuga maksustatud väljamaksete summast ega 6000 eurot. Vastav seadusemuudatus jõustus 1. jaanuarist 2012 ja sellega tagati tööandja poolt töötaja eest tehtud sissemaksetele ja töötaja enda poolt sotsiaalmaksuga maksustatud palgast tehtud sissemaksetele ühetaoline maksurežiim ning tekitati eeldused tööandja pensioni loomiseks.

3. aprillil 2011 jõustus **investeerimisfondide seaduse ja sellega seonduvate seaduste muutmise seadus**. Seadusandlike muudatuste kaudu reguleeriti krediitiasutuste, kindlustusandjate ja pensionifondide ning muude avalike fondide fondivalitsejate

ja väärtpaberibörsil noteeritud ettevõtjate juhtide ja juhtivtöötajate tasustamise, sealhulgas tulemustasude maksmise põhimõtteid ning järelevalve teostamist nende põhimõtete rakendamise üle. Samuti sätestati nõuded investeerimisriski sisaldavate hoiuse- ja kindlustustoodete (investeerimishoius ja investeerimisriskiga elukindlustus) pakkumisele. Seadusemuudatustega täiendati samuti turukuritarvituse regulatsiooni, eelkõige väärtpaberitur manipulsiooni sisu ning tehti muid tehnilisemat laadi muudatusi eesmärgiga lahendada seadusesätete mitmetitõlgendatavusi.

5. aprillil 2011 jõustunud **võlgade ümberkujundamise ja võlakaitse seaduse** eesmärk on pakkuda ajutistesse makseraskustesse sattunud füüsilistele isikutele võimalust oma võlad ümber kujundada ja seeläbi ületada makseraskused, vältida pankrotimenetlust ning taastada oma maksevõime. Seadusega on ette nähtud uus kohtumenetlus, milles on võimalik füüsilise isiku võlgade ümberkujundamine, sh maksetähtaja pikendamine, ositi täitmise võimaldamine või ka kohustuste vähendamine. Kirjeldatud menetluse põhimõtteks on, et füüsiline isik peab ise suutma välja pakkuda lahenduse oma võlgade tasumiseks, mida hindavad võlausaldaja ja kohtud. Kava kinnitamise eelduseks on, et võlgnikul on või saab olema sissetulek, millest võlgasid katta ning huvi selle vastu, et enda pankrotimenetlust vältida.

Võlgade ümberkujundamise ja võlakaitse seadusega samaaegselt ühtlustati võlgade ümberkujundamise menetluse ja pankrotimenetluse reeglid. Asjaõigusseaduse, tsiviilkohtumenetluse seaduse, täitemenetluse seaduse ja maksukorralduse seaduse muudatustega täpsustati pandist tulenevaid suhteid ning parandati pantija positsiooni. Tsiviilseadustiku üldosa seaduse muudatused lühendasid võlgniku vastu suunatud täitedokumentist tulenevate nõuete aegumistähtaegu, võlaõigusseaduse muudatused täpsustasid viivise arvestamise põhimõtteid.

30. juunil 2011 jõustus väärtpaberituru seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus. Seadusega võeti Eesti õigusesse üle direktiiv 2009/44/EÜ, mis käsitleb finantstagatiste ja väärtpaberite arveldustega seonduvat. Seadusega lihtsustati süsteemiülese kliiringu, arvelduste ja maksete vastu tehtavate ülekannete korda ehk reguleeriti muuhulgas olukordi, kus maksesüsteemid, väärtpaberiarendussüsteemid, kliiringukojad või kesksed vastaspoolad on ühendatud koostalituse põhimõtetel. Väärtpaberiarendussüsteemi poolt aktsepteeritavate tagatiste loetelu laiendati uute varadega, milleks on keskpanga krediiditehingute tagamiseks kõlblikud krediidinõuded. Seadusega täpsustati ka Eesti väärtpaberite keskregistris väärtpaberitega seotud registritoiminguid, eeskätt väärtpaberite pantimisega seonduvat. Loodi võimalus väärtpaberikonto avamiseks otse Eesti väärtpaberite keskregistris ilma krediidiasutuse või muu kontohalduri vahendusest.

1. juulil 2011 jõustus **võlaõigusseaduse ja teiste seaduste muutmise seadus**, millega võeti Eesti õigusesse üle Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2008/48/EÜ, mis käsitleb tarbijakrediidilepinguid. Tarbijakrediididirektiivi eesmärgiks on tagada Euroopa Liidus ühtne tarbijakrediididirektiivi siseturk ning tugev tarbijakaitse. Direktiiviga ühtlustati üle Euroopa Liidu kehtivad nõuded tarbijakrediidilepingute reklaamile, lepingu eelsele ja lepingulisele teabele, krediididirektiivi kulukuse määra arvutamisele, samuti täiendati ja täpsustati regulatsiooni tarbija lepingust taganemise **õiguse kohta**, õiguse kohta krediit ennetähtaegselt tagasi maksta, tarbija taganemisõiguse kohta tarbijakrediidilepinguga majanduslikult seotud lepingutest ja kõrvallepingutest. Võlaõigusseaduse kõrval muudeti vastavalt tarbijakaitse seadust ja reklaamiseadust.

Koos eeltoodud võlaõigusseaduse ja teiste seaduste muutmise seadusega jõustus 1. juulil 2011 justiitsministri määrus, millega kehtestati Euroopa tarbijakrediididirektiivi standardinfo teabelehtede vormid. Krediididirektiiv on kohustus anda potentsiaalsele laenuvõtjale lepingu eelsele läbirääkimiste käigus Euroopa tarbijakrediididirektiivi standardinfo teabeleht. Kõnealuse määrusega võeti üle tarbija lepingu eelsele teavitamiseks mõeldud Euroopa tarbijakrediididirektiivi standardinfo teabelehtede vormid, mis on sätestatud direktiivi 2008/48/EÜ II ja III lisas. Määrus toimib koosmõjus uue tarbijakrediididirektiivi (2008/48/EÜ) ülevõtmiseks välja töötatud võlaõigusseaduse regulatsiooniga.

18. juulil 2011 jõustus **makseasutuste ja e-raha asutuste seaduse ning sellega seonduvate seaduste muutmise seadus**. Seadus ajakohastas e-raha väljastamise ja kasutamise regulatsiooni ning sellega võeti Eesti õigusesse üle Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2009/110/EÜ. Direktiivist tulenevalt ühtlustati e-raha asutuste ning muude e-raha väljastajate tegevusele esitatavaid nõudeid, lihtsustati ja laiendati e-raha määratlust ning kehtestati uus usaldatavusnõuete raamistik e-raha väljastatavatele asutustele, mille kohaselt alandati e-raha asutuste kapitalinõuete alampiir 350 000 euron. Samuti täpsustati e-raha väljastamise ja tagamise aluseid – tarbija sai senisest suurema õiguse igal ajal e-raha tagasi rahaks vahetada.

12. novembril 2011 jõustus **äriaseadustiku ja sellega seonduvate teiste seaduste muutmise seadus**, millega võeti Eesti õigusesse üle direktiiv 2009/109/EÜ, millega **omakorda muudeti** direktiive 77/91/EMÜ (kapitalinõuete direktiiv), 78/855/EMÜ (ühinemiste direktiiv), 78/855/EMÜ (jagunemiste direktiiv) ning 2005/56/EÜ (piiriüleste ühinemiste direktiiv).

Seadusega võimaldati aktsiaseltsidel muuhulgas täita ühine- mis- ja jagunemisdokumentide aktsionäridele kättesaadavaks tegemise kohustused dokumentide avalikustamisega aktsiaseltsi kodulehel, börsil noteeritud äriühingutel ka väärtpaberituru seaduses ette nähtud teabe tsentraalse salvestamise süsteemis. Tulenevalt ühinemiste ja jagunemiste direktiivis tehtud muudatusest täiendati regulatsiooni üldkoosoleku otsustest loobumise kohta olukorras, kus ühendavale aktsiaseltsile kuulub vähemalt 90% ühendatava aktsiaseltsi aktsiatest või osaühingu osadest või jagunemise korral omandavatele osaühingutele või aktsiaseltsidele kuulub 100% ühendatava või jaguneva osaühingu osakapitalist või aktsiaseltsi aktsiakapitalist. Samuti muudeti ja täpsustati vahebilansi esitamise kohustust aktsiaseltside ühinemisel ja jagunemisel.

23. novembril 2011 võeti vastu ning 1. jaanuaril 2012 jõustus **maksukorralduse seaduse ja teiste seaduste muutmise seadus**, millega võeti Eesti õigusesse üle Euroopa Nõukogu direktiiv 2010/24/EL vastastikuse abi kohta maksude, maksete ja teiste meetmetega seotud nõuete sissenõudmisel ja Euroopa Nõukogu direktiiv 2011/16/EL maksustamisalase halduskoostöö kohta ning direktiivi 77/799/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta tulenevad nõuded. Seadusega täiendati muuhulgas krediitiasutuste seaduse pangasaladust käsitlevat regulatsiooni lõikega, mille kohaselt võib krediitiasutus maksuhalduri järelepärimise vastusena avaldada pangasaladust, kui järelepärimises on ära näidatud kliendi, kelle suhtes järelepärimine on esitatud, kordumatu tunnus, mis võimaldab kliendi identifitseerida. Eelkirjeldatud täiendusega viidi õigusselguse huvides krediitiasutuste seaduses pangasaladuse avaldamist puudutav regulatsioon vastavusse maksukorralduse seadusega.

17. veebruaril 2011 võeti Riigikogu poolt vastu **kriminaalmenetluse seadustiku ja teiste seaduste muutmise seadus**, mis jõustub 1. jaanuaril 2013. Seadusega muudeti muuhulgas väärteomenetluse seadustikku selliselt, et erandina üldisest põhimõttest, mis keelustab väärteomenetluses tõendite kogumise jälitustoimingutega, on Finantsinspeksioonil õigus väärt-paberituru seaduse §-des 237¹–237⁴⁴ sätestatud väärtegude toimepanemise põhjendatud kahtluse korral teha päringuid elektroonilise side ettevõtjale seaduses nimetatud andmete saamiseks.

14. detsembril 2011 võeti Riigikogu poolt vastu **Eesti Arengufondi seaduse muutmise seadus** selleks, et riik saaks omandada Arengufondi poolt investeerimisfondide seaduse alusel asutatud fondivalitseja AS SmartCap poolt valitsetava riskikapitalifondi aktsiaid. Lisaks täpsustati seadusega Arengufondi tütar- ettevõtjast fondivalitseja tegevusele kehtivaid nõudeid.

1. jaanuaril 2012 jõustunud uue **halduskohtumenetluse seadustikuga** muudeti halduskohtulik õiguskaitse senisest efektiivsemaks. Kaotati tarbetud vormi- ja sisunõuded kaebuse esitamisele ning lihtsustati ka kaebuse muutmist ja üleminekut ühelt kaebuse liigilt teisele. Halduskohtumenetluse seadustik võimaldab nüüd esialgset õiguskaitset taotleda juba vaidemenetluse ajal. Laiendatud on kohtu volitusi esialgse õiguskaitse kohaldamisel, nähes ette võimaluse teha ettekirjutusi ka vahetult haldusakti adressaadile. Uue seadustikuga loodi võimalus kohtumenetluse kiirendamiseks haldusasjades, kohtule anti senisest suuremad volitused istungite pidamiseks istungile ilmutata jätnud menetlusosalisteta, samuti asjade läbivaatamiseks kirjalikus menetluses. Asjades, kus õiguste riive ei ole kuigi intensiivne, on uue menetlusliigina ette nähtud lihtmenetlus. Samas on täiendavalt loodud massmenetluse instituut olukordadeks, kus ühe kohtuasja raames on vaja kaasata suur hulk kolmandaid isikuid. Põhjendamatu edasikaebamise vähendamiseks sätestab seadustik vastuapellatsiooni ja vastukassatsiooni esitamise võimaluse. Samuti on loodud võimalus kohtulahendi viivitamatuks täitmiseks menetlusosalise taotlusel, ilma et seda seotaks konkreetse vaidluse liigiga nagu varasemalt. Uus seadustik lihtsustab ka kaotanud poolelt menetluskulude väljamõistmist.

3.5.3. Basel III ja Solventsus II kapitalinõuete raamistike rakendamine

Alates 2013. aastast hakkavad järk-järgult kehtima uued rahvusvahelised panganduse usaldatavusnormatiivid – Basel III reeglid, mis seavad krediitiasutustele senisest rangemad kapitali- ja likviidsusnõuded. Kuigi Basel III raamistiku rakendamine toimub järk-järgult pikema ajaperioodi jooksul, peavad Euroopa Liidu liikmesriigid võtma uued usaldatavusnormatiivid üle kohalike õigusaktidega juba 2012. aasta lõpuks. Seetõttu jätkus 2011. aastal Euroopa Liidus intensiivne ettevalmistustöö uute usaldatavusnormatiivide peatseks rakendamiseks. Eestis tegelevad Basel III raamistiku rakendamise ettevalmistamisega lisaks Finantsinspeksioonile ka Rahandusministeerium ja Eesti Pank.

Basel III raamistik annab finantsjärelevalve käsutusse hulga täiendavaid regulatiivseid instrumente eesmärgiga suurendada finantssektori stabiilsust ja usaldusväarsust. Basel III täiendab senikehtinud regulatsioonides esinenud vajakajäämisi kapitali kvaliteedi ja kapitalipuhvrite mahule esitatavate nõuete osas ning kehtestab olulise regulatiivse uuendusena kvantitatiivsed likviidsusnormatiivid. Täiendavate kapitalipuhvrite kehtestamisega suurendatakse krediitiasutuste võimet katta kahjumeid ka tõsise majanduslanguse või muude ebasoodsata turutingimuste perioodil ning piiratakse majandustsükleid liigselt võimendavat laenukäitumist. Likviidsusnormatiivide eesmärgiks on tagada krediitiasutuste piisav lühiajaline maksevõime ning samuti piikaajalise finantseerimise stabiilsus.

Basel III usaldatavusnormatiivide Euroopa õigusesse ülevõtmise kaudu liigub EL ühtlasi finantssektori regulatsioonide veelgi suurema harmoneerimise poole, mistõttu rakendatakse usaldatavusnormatiive tulevikus mitte läbi EL direktiivi, vaid läbi otsekohalduva EL määruse. See peaks vähendama ebavõrdset konkurentsi tulenevalt usaldatavusnormatiivide rakendamise kohalikest eripäradest Euroopa Liidu liikmesriikides. Finantsinspeksioon hindas 2011. aastal Basel III raamistiku eeldatavat mõju Eesti krediitiasutustele, et selgitada varakult välja uute usaldatavusnormatiivide rakendamisel tekkida võivad kitsaskohad.

Ka kindlustusandjatele on välja töötatud sarnane uus riskipõhine kapitaliadekvaatsuse raamistik Solventsus II, mis jõustub eelatavasti 1. jaanuaril 2014. Solventsus II harmoneerib kõikides Euroopa Liidu liikmesriikides tegutsevate kindlustusseltside riskipõhise kapitali ja riskide juhtimise reeglistiku alates juhtimissüsteemidest kuni tulemuste avalikustamise ja aruandluseni. Lisaks Solventsus II direktiivile (2009/138/ EÜ), mis võetakse Eesti õigusesse üle uue kindlustustegevuse seadusena, hakkab kindlustustegevust edaspidi reguleerima ka Euroopa Komisjoni poolt kinnitatav vastavasisuline otsekohalduv määrus ja Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve Asutuse EIOPA poolt välja antavad tehnilised standardid, suunised ja juhendid.

2011. aasta jooksul töötasid EIOPA tööorganid – komiteed välja mitmeid standardeid, mis selgitavad ning aitavad rakendada Solventsus II direktiivi printsiipe ja otsekohalduva määruse sätteid. Finantsinspeksiooni spetsialistid osalesid EIOPA komiteedes standardite väljatöötamisel, nõustasid Solventsus II direktiivi Eesti õigusesse ülevõtmise protsessi ning otsekohalduva määruse valikuid. Solventsus II annab kindlustusandjatele võimaluse lisaks standardsele lähenemisele – solventsuskapitali standardvalemi kasutamisele – ka Finantsinspeksiooni loal kindlustusandja enda sisemudeli või kahjukindlustusandjatele ettevõttepõhiste parameetrite rakendamiseks.

3.5.4. Aruandluse areng

2011. aasta kõige olulisem sündmus aruandluse valdkonnas oli Euroopa Pangandusjärelevalve Asutuse EBA poolt välja töötatud krediidasutuste ja investeerimisühingute järelevalvelise aruandluse tehnilise standardi eelnõu *Consultation Paper on Draft Implementing Technical Standards on Supervisory Reporting Requirements for Institutions* avalikustamine kommenteerimiseks. Lõpliku standardi annab välja Euroopa Komisjon, see saab olema otsekohalduv ning kohustuslik kõikidele Euroopa Liidu liikmesriikides tegutsevatele krediidasutustele ja investeerimisühingutele, kes peavad täitma usaldatavusnormatiive. Plaani kohaselt jõustub standard 1. jaanuaril 2013.

Ülaltoodud standardi jõustumine tähendab olulist muudatust krediidasutuste ja investeerimisühingute aruandluse süsteemis – enamik kehtivatest aruannetest asendatakse ühtsete, üleeuroopaliselt kehtivate aruannetega. Ühtlustatakse krediidasutuste ja investeerimisühingute usaldatavusnormatiivide aruannete ning konsolideeritud finantsaruannete sisu, vorm, aruandeperioodid ning esitamise tähtajad. Ühtsed aruandlusnõuded peaksid tagama krediidasutuste ja investeerimisühingute õiglased ja võrdsed konkurentsitingimused, suurendama aruandlussüsteemide tõhusust ning ühtlustama järelevalvepraktikat üle Euroopa Liidu.

Otsekohalduva järelevalvelise aruandluse standardi väljatöötamine toimub ka kindlustussektoris. Standardi valmistab ette Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve Asutus EIOPA ning see hakkab kehtima kõikidele Euroopa Liidu kindlustusandjatele. Seoses uue elu- ja kahjukindlustuse riskipõhise kapitali adekvaatsuse raamistiku Solventsus II rakendamise edasilükkumisega jõustub standard tõenäoliselt 2014. aastal.

Kindlustussektori aruandluses kehtestas Finantsinspektsioon 2011. aastal pensionilepingutega seotud aruanded Eestis tegutsevatele kindlustusandjate filiaalidele ning alustas ettevalmistusi kindlustusmaakleritele regulaarsete järelevalveliste aruannete kehtestamiseks. Kindlustusmaakleritelt on kavas koguda senisest detailsemat teavet vahendatavate kindlustuslepingute kohta eelkõige teenusejärelevalve teostamiseks.

Pangandussektori aruandluse valdkonnas toimusid krediidasutuste bilansi täiendavate aruannete muudatuste ettevalmistused eesmärgiga saada detailsemaid andmeid krediidasutuste laenuportfellide kohta. Siiski ei tähenda detailsemad andmed siin aruandluse mahu suurenemist. Andmete dubleerimise vältimiseks liidetakse kaks senikehtinud aruannet üheks aruandeks. Muudatused on Finantsinspektsioonil plaanis avaldada 2012. aasta esimeses pooles ja jõustada teises pooles.

Selleks, et järelevalvesubjektid võiksid Finantsinspektsioonile aruannete edastamisel valida enda jaoks sobivaima võimaluse ning kasutada kaasaegseimat tehnoloogiat, rakendus 2011. aastal kaks uut tehnilist lahendust. Alates 2011. aastast on järelevalvesubjektidel võimalik Finantsinspektsioonile aruandeid edastada ka DigiDoc formaadis ning lisandus veebikeskkonna kasutamise võimalus, kuhu saab aruandeid üles laadida faili kujul või soovi korral ka andmeid käsitsi sisestada. Viimati nimetatud aruannete edastamise võimalus on Finantsinspektsiooni poolt loodud eeskätt nende väiksemate järelevalvesubjektide peale mõeldes, kelle aruanded ei ole mahukad ning kelle jaoks aruannete esitamise süsteemide juurutamine võib kujuneda ebaproportsionaalselt kalliks ja keeruliseks.

3.5.5. Finantsinspeksiooni juhendid

Finantsinspeksiooni soovituslike juhenditega selgitatakse finantsvaldkonna tegevust reguleerivate õigusaktide sätteid ning suunatakse finantsjärelevalve subjekte õigusaktidest tulenevate nõuete kohaselt käituma. Lisaks sellele, et soovituslike juhenditega selgitatakse õigusnorme ja suunatakse finantsjärelevalve subjekte, vähendatakse nende kaudu ka regulatiivseid konkurentsieeliseid ning turuosaliste õigusriski oma käitumise kujundamisel ja kujundatakse head tava finantssektoris.

2011. aastal jõustusid alljärgnevad 2010. aastal vastu võetud Finantsinspeksiooni soovituslikud juhendid:

Tabel 8

Juhend	Jõustus
Kohustusliku pensionifondi osakute turustamise nõuded	1. juuni 2011
Vastutustundliku laenamise nõuded	1. juuli 2011
Kontsentratsiooniriski käsitlemine Pillar 2 raames	1. detsember 2011
Stressitestimine	31. detsember 2011

2011. aastal Finantsinspeksiooni poolt vastu võetud soovituslikud juhendid:

Tabel 9

Juhend	Jõustus/jõustub
Nõuded kliendikaebuste menetlemisele	1. juuli 2012

- **Kohustusliku pensionifondi osakute turustamise nõuded**

1. juunil 2011 jõustunud juhend kehtestab nõuded kohustusliku pensionifondi osakute turustamisele. Juhend kohustab pensionifondide pakkujat avaldama olulist teavet pensionifondi ja selle riskide kohta, et pensionifondide kliendid saaksid paremini hinnata pensionifondi oluliste tingimuste ja toimimise asjaolude vastavust oma investeerimiseesmärgile ja riskitaluvusele.

- **Vastutustundliku laenamise nõuded**

1. juulil 2011 jõustunud juhend selgitab vastutustundliku laenamise mõistet. Juhend täpsustab panga kohustusi laenuvõtja-

le lepingueelse teabe ja laenude seotud riskide kohta hoiatuste andmisel ning kliendi jaoks mõistliku laenukoormuse arvutamisel.

- **Kontsentratsiooniriski käsitlemine Pillar 2 raames**

1. detsembril 2011 jõustunud juhendi eesmärgiks on suunata krediidasutusi ja investeerimisühinguid kontsentratsiooniriski hindamisel Basel II Pillar 2 sisemise kapitali adekvaatsuse tagamise protsessi raames. Juhend käsitleb neid kontsentratsiooniriski hindamise ja juhtimise aspekte, mis ei ole regulatiivsete nõuetega täies ulatuses kaetud. Juhend käsitleb lisaks riskide kontsentreerumisele suuremahuliste nõuete näol ühe vastaspoole suhtes kontsentratsiooniriskina ka muid olulisi riskiallikaid, mis võivad potentsiaalselt kaasa tuua kahju, mille ulatus võib ohtu seada krediidasutuse või investeerimisühingu jätkusuutliku tegutsemise.

- **Stressitestimine**

Krediidasutused ja investeerimisühingud peavad kasutama oma riskijuhtimises, strateegilises planeerimises ja kapitali planeerimises ettevaatavaid hinnanguid. Stressitestimine ehk tugevusanalüüs on üks võimalik ettevaatav meetod, mille kaudu saab varakult tuvastada võimalikud ebasoodsa mõjuga riskitegurid või sündmused ning hinnata krediidasutuse või investeerimisühingu võimet ebasoodsate mõjudega toime tulla. 31. detsembril 2011 jõustunud stressitestimise juhendi eesmärk on aidata mõista Finantsinspeksiooni ootusi sobivast stressitestimise raamistikust ning suunata krediidasutusi ja investeerimisühinguid oma riskijuhtimise, strateegilise planeerimise ja kapitali planeerimise raames läbiviidavates stressitestides neid põhimõtteid järgima.

- **Nõuded kliendikaebuste menetlemisele**

1. juulil 2012 jõustuva juhendi eesmärgiks on selgitada finantsteenuse osutaja kohustusi kliendikaebuste menetlemisel ja kliendiga suhtlemisel, samuti suunata finantsasutusi arvestama kliendikaebustest tuleneva teabega, et viimase pinnalt nii klientide huvides kui ka teenusepakkuja riskide maandamise eesmärgil teha vajadusel äri lahendites, protseduurides ja müügidokumentatsioonis vajalikke korrekture.

3.6. Siseriiklik ja rahvusvaheline koostöö

3.6.1. Siseriiklik koostöö

Finantsinspeksiooni üheks strateegiliseks eesmärgiks aastatel 2011–2015 on teha aktiivset koostööd Rahandusministeeriumi ja Eesti Pangaga finantsstabiilsuse ja turu arengu toetamiseks, lähtudes sõlmitud ühistegevuse kokkulepetest ja väljakujunenud koostöövõrgustikust. Vastavalt Eesti Panga, Finantsinspeksiooni ja Rahandusministeeriumi vahel sõlmitud koostöökokkuleppele tegutseb kokkuleppe osapoolte esindajatest koosnev ühiskomisjon koostöö koordineerimiseks ja kokkuleppega määratud ülesannete täitmiseks.

2011. aasta esimesel poolel toimunud ühiskomisjoni koosolekul käsitleti finantssektori tegevust reguleerivate seaduste, määruste ja juhendite väljatöötamisega seotud kavatsusi, muuhulgas eesmärgiga koordineerida ja kooskõlastada siseriiklikke positsioone erinevate Euroopa Liidu komiteede ja töögruppide jaoks. Samuti arutati Euroopa järelevalveasutuste töö käivitumisest tulenevaid muutusi ning Eesti osalemist Põhja-Balti stabiilsusgrupi ja selle alamtöögruppide töös.

Aasta teisel poolel keskendus ühiskomisjon kriisijuhtimise raamistiku kujundamisele ja kriisistsenaariumite aruteludele ning rahvusvahelistel finantsturgudel toimuva mõju hindamisele Eesti ja Skandinaavia finantssektori jaoks. Leedu AB Bankas Snoras ja Läti AS Latvijas Krājbanka pankrottide ning Läti Swedbanka alusetu kliendipaania käivitudes toimus operatiivne infovahetus ning kujundati hinnang nende sündmuste mõju kohta Eesti finantssektorile.

Ühiskomisjon arutas ka regulaarselt Eesti Panga finantsstabiilsuse ning Finantsinspeksiooni finantssektori arengute ülevaateid, mille raames kaardistati finantssektori olulisemad riskid. Samuti käsitleti Euroopa Liidu pangandussektori stressiteste ning nendega seonduvaid järeltegevusi.

Eesti Pangaga sõlmiti 2011. aastal koostöökokkulepe väärtpaberiarvelduse järelevaatamise ja järelevalve kohta.

Finantsinspeksiooni koostöö Tarbijakaitseametiga ja Konkurentsiametiga keskendus 2011. aastal konkurentsiõiguse aspektidele finantsturu võimalike konkurentsimoonutuste hindamisel. Arutleti finantsteenuste sidumise, näiteks krediidi- ja kindlustoodete seotud müügi ning tingimusliku müügi majanduslike, konkurentsi- ning tarbijakaitseõiguse erinevate külgede üle.

2011. aastal vahetati jätkuvalt informatsiooni Rahapesu Andmebüroo ja Prokuratuuriga.

Finantsinspeksiooni esindajad osalesid regulaarselt nii rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamiseks loodud valitsuskomisjoni kui ka Pangaliidu vastavasisulise tööühma tegevuses, samuti osaleti mitmete ametkondade vaheliste töögruppide töös, kus peamiseks aruteluteemaks olid rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse ja sellega seonduvate seaduste muutmise seaduse eelnõu ning selle rakendamisega seonduvad küsimused.

Jätкус töö vastavalt Finantsinspeksiooni strateegiale aastateks 2011 – 2015 pakkuda võimaluste piires oma oskusteavet Prokuratuuri ning Politsei- ja Piirivalveameti töötajate ning kohtunike koolitamiseks finantsvaldkonnas, tagamaks finantskuritegude mõjuvat, erapooletut ja kiiret menetlemist.

3.6.2. Osalemine

Euroopa finantsjärelevalve asutuste töös

Euroopa Liidu liikmesriigina on Eesti finantssektor Euroopa ühtse finantsteenuste turu osa, Eesti finantsstabiilsus sõltub kõige otsesemalt koostööst teiste Euroopa Liidu liikmesriikide, eeskätt Põhjamaadega. EL järelevalvelise tava ja poliitika kujundamist mõjutab Finantsinspeksioon eeskätt Euroopa finantsjärelevalve asutuste töös osaledes.

Euroopa finantsjärelevalve süsteem koosneb mikro- ja makrotasandi järelevalvest. EL liikmesriikide järelevalveasutuste esindajad osalevad Euroopa finantsjärelevalve asutuste – **Euroopa Pangandusjärelevalve Asutuse EBA** (*European Banking Authority*), **Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve Asutuse EIOPA** (*European Insurance and Occupational Pensions Authority*) ja **Euroopa Väärtpaberituru Järelevalve Asutuse ESMA** (*European Securities and Markets Authority*) – järelevalvenõukogude **töös ning järelevalvenõukogude otsuste vastuvõtmisel**. Euroopa finantsjärelevalve asutused alustasid tööd 1. jaanuarist 2011. Makrotasandil asetseva **Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu ESRB** (*European Systemic Risk Board*) töös osalevad Euroopa Keskpanga, liikmesriikide keskpankade, Euroopa järelevalveasutuste ja liikmesriikide järelevalveasutuste juhid.

Euroopa Liidu järelevalveasutuste kõrgeim otsustusorgan on järelevalvenõukogu, kuhu kuuluvad kõigi vastava valdkonna järelevalve eest vastutava 27 Euroopa Liidu liikmesriigi järelevalveasutuste juhid. Järelevalveasutuste juhatuse koosseisustajast ja järelevalvenõukogu poolt nimetatud kuuest liikmest. Eesistuja on täiskohaga töötav sõltumatu spetsialist, kes vastutab järelevalvenõukogu töö ettevalmistamise eest ning juhatab järelevalvenõukogu ja juhatuse koosolekuid. Euroopa Liidu järelevalveasutused koordineerivad liikmesriikide finantsjärelevalvete tegevust ning töötavad välja ettepanekuid Euroopa Komisjonile õigusaktide kehtestamiseks. Lisaks võivad ühtsed finantsjärelevalve asutused kehtestada liikmesriikide järelevalveasutustele juhiseid ja soovitusi. Asutustel on kohustus reageerida olukorrale, kus liikmesriik ei kohalda Euroopa Liidu seadusi õigesti. Erakorralistel asjaoludel võivad asutused võtta

vastu liikmesriigi krediidasutusele, kindlustusandjale või muule järelevalvesubjektile kohustusliku akti eesmärgiga Euroopa Liidu õiguse rikkumine kõrvaldada. Euroopa Liidu ülese või osa liidust haarava kriisilukorra puhul tuleb ühtsetel järelevalveasutustel koordineerida probleemi lahendamist liikmesriikide järelevalvajate poolt. Asutuste tegevust rahastavad liikmesriikide finantsjärelevalved ja Euroopa Komisjon.

Euroopa finantsjärelevalve asutused võtsid üle kõik senised EL finantssektori järelevalve komiteede – Euroopa Väärtpaberituru Järelevalveasutuste Komitee CESR⁴, Euroopa Kindlustus- ja Pensionijärelevalveasutuste Komitee CEIOPS⁵ ja Euroopa Pangandusjärelevalveasutuste Komitee CEB⁶ – ülesanded. Täiendavalt on asutustel volitused alljärgnevates valdkondades:

- tehniliste standardite väljatöötamine;
- EL tehniliste eeskirjade järjepideva kohaldamise tagamine (sealhulgas vastastikuste eksperthinnangute kaudu);
- liikmesriikide järelevalveasutuste vaheliste erimeelsuste lahendamine juhtudel, kui õigusaktide kohaselt peavad nad tegema koostööd või andma oma nõusoleku;
- järelevalvesubjektide jaoks siduvate otsuste tegemine juhul, kui nende poolt ei täideta EL õigust;
- finantsstabiilsuse tagamise seisukohalt kahjulike finantstegevuste või -toodete ajutine keelamine ning õigus paluda Euroopa Komisjonilt keelu alaliseks muutmist;
- reitinguagentuuride järelevalve Euroopa Väärtpaberituru Järelevalve Asutuse poolt.

Euroopa järelevalveasutuste tegevuses olid asutuste töö käivitamise aastal järelevalveliste ülesannete kõrval olulised ka organisatoorsed küsimused. Kinnitati tööplaanid, valiti juhatused, esimees ja tegevjuht ning kinnitati komiteede ja töögruppide struktuurid. 11. jaanuaril 2011 toimunud Euroopa Väärtpaberituru Järelevalve Asutuse ESMA avaistungil valiti ESMA kuueliikmelise juhatuse liikmeks teiste seas Finantsinspeksiooni juhatuse esimees.

4 Committee of European Securities Regulators

5 Committee of European Insurance and Occupational Pensions Supervisors

6 Committee of European Banking Supervisors

2011. aastal valiti ja kinnitati ametisse ka Euroopa järelevalve-asutuste ühisorgani **Apellatsiooninõukogu** (*Board of Appeal*) liikmed.

Toimus neli järelevalveasutusi ühendava **Euroopa Järelevalve-asutuste Ühiskomitee** (*Joint Committee*) kohtumist, kus muuhulgas kinnitati ühiskomitee järgneva kolme aasta strateegia ja otsustati luua Euroopa järelevalveasutuste vaheliseks teabevahetuseks ühtne IT-lahendus. Valmis analüüs Euroopa järelevalveasutuste õigustest ja kohustustest kriisiolukorras tegutsemiseks, analüüsi tulemuste põhjal esitatakse täiendustepanekud finantssektorite õigusaktidesse. Ühiskomitee juurde otsustati luua viis alamkomiteed: *Anti Money Laundering; Consumer Protection Sub-Committee; Sub-Committee on Financial Conglomerates; Impact Assessment Advisers Network; Sub-Committee on Cross Sectoral Developments, Risks and Vulnerabilities*.

2011. aastal olid Finantsinspektsiooni esindajad nimetatud 51 erineva komitee või töögrupi liikmeks, osaleti 78 komitee või töögrupi kohtumisel. Finantsinspektsiooni töötajate osalemisel erinevates Euroopa Liidu järelevalveasutuste töörühmades lähtutakse otstarbekuse printsiibist ehk sellest, mil määral on töörühma töö seotud Eesti turuga ning kui oluline on üks või teine teema Euroopa Liidu kontekstis.

Euroopa Pangandusjärelevalve Asutus EBA

Euroopa Pangandusjärelevalve Asutuse EBA 2011. aasta olulised ülesanded olid seotud finantskriisi järelmõjude analüüsimisega, millest lähtuvalt hinnati pangandussektori riske. Euroopa Pangandusjärelevalve Asutus viis aasta esimese pooles läbi üleeuroopalise stressitesti ning aasta teises pooles täiendava analüüsi Euroopa krediitiasutuste rekapitalizeerimise vajaduse kohta. Stressitesti eesmärgiks oli hinnata, kas krediitiasutused on piisavalt hästi kapitaliseeritud, et vastu seista oletuslikele ebasoodsatele arengutele majandus- ja finantskeskkonnas.

Krediitiasutuste täiendava kapitalivajaduse hindamiseks viidi novembris 2011 EBA koordineerimisel läbi täiendav analüüs ning 8. detsembril 2011 avalikustas EBA selle põhjal soovitud täiendavalt nõutavate ajutiste kapitalipuhvrite suuruse kohta krediitiasutuste lõikes. Mitmed Euroopa krediitiasutused peavad soovitud kohaselt märkimisväärselt oma kõrgekvaliteedilise kapitali mahtu suurendama ning pidid esitama vastavad kapitaliseerimisplaanid. Kõik Eestis tegutsevad Põhjamaade pangandusgrupid täitsid EBA ametliku soovitud kohased kapitalinõuded ning kapitalipuhvrite suurendamise vajadust Swedbanki, SEB, Nordea ja Danske pangandusgruppidel ei olnud.

Lisaks koostas EBA riskihinnangu, milles analüüsiti konfidentsiaalsusnõuete täitmist kolmandate riikide järelevalvelistes kolleegiumidesse võimaliku kaasamise puhul. Tähelepanu alla tõusis EL õigusaktides sätestatud Euroopa järelevalveasutuste kohustus tehniliste standardite väljatöötamiseks, kus EBA ja liikmesriikide järelevalveasutused näevad peamise probleemi nõutavate tehniliste standardite suurt arvu ning samas väga lühikest ajaperioodi nende koostamiseks. Enamik tehniliste standardite eelnõusid ja juhendeid peavad olema koostatud 1. jaanuariks 2013.

Jätkus direktiivis 2006/48 sätestatud aruandlust puudutava standardi koostamine, mis laieneks kõikidele pangagruppidele nii soolo kui konsolideeritud baasil ning mis hõlmaks endas usaldatavusnormatiivide (kasutatakse aruandepaketti COREP), CRD IV (*Capital Requirements Directive*) rakendamisel jõustuvate likviidsusnormatiivide ja riskikontsentratsiooni limiitide arvutusi.

2011. aastal osalesid Finantsinspektsiooni spetsialistid aktiivselt kolme olulise EBA alalise komitee töös: aruandluse ühtlustamisega tegelevas komitees **Standing Committee on Accounting, Reporting, Auditing SCARA**, kapitalijärelevalve praktika ühtlustamisega tegelevas **Standing Committee on Oversight and Practices SCOP** ja riskide analüüsi ning hindamisega ja reguleerimisega tegelevas komitees **Standing Committee on Regulation and Policy SCRePol**.

Aruandluse, raamatupidamise ning auditeerimisküsimustele keskendunud *Standing Committee on Accounting, Reporting, Auditing* ülesandeks on analüüsida raamatupidamisarvestuses ja auditeerimistegevuses toimuvate arengute mõju pangandus-sektorile. SCARA töö oli 2011. aastal jätkuvalt seotud üleeuroopaliste ühtsete aruannete formaadi, sageduse ja tähtaegade väljatöötamisega. Alates 31. detsembrist 2012 peavad kõik Euroopa Liidu järelevalveasutused kasutama kapitali adekvaatsuse aruandluses ühtset aruannete vormi ja esitlust COREP (*Common Reporting System*), mis tuleb välja töötada 2012. aasta 1. jaanuariks. Samuti toimusid arutelud seoses siduvate tehniliste standardite väljatöötamisega. Väljatöötamisel oli tehniline standard, mis hakkab reguleerima krediitiasutuste ja investeerimisühingute aruandluse esitamist järelevalvetele.

Standing Committee on Oversight and Practices töö keskendus EL kapitalijärelevalvelise praktika ühtlustamisele ja infovahetusele. Läbivaks teemaks oli krediitiasutuste riskide, sealhulgas ärilise, strateegilise ja likviidsusrisi hindamine. SCOP-i juures alustasid tööd uued alamtöögrupid: *Subgroup On Vulnerabilities and ongoing assessment of risk (SGV)*, *Subgroup on micro-prudential analysis tools and data (SGAT)*, *Subgroup on Home-host and Colleges, Risk assessment systems under Pillar 2* ja *Subgroup on Implementation and Supervisory Practices*.

SCRePol-s käsitleti CRD IV-st (*Capital Requirements Directive*) tulenevate tehniliste standardite ja juhendite väljatöötamisega seotud omavahendite, likviidsuse, aruandluse ja tasustamise küsimusi. Krediidiriski valdkonnas töötati välja kaks analüüsido-kumenti, mis puudutavad kinnisvaratagatisega laenude hin-damist ning riikidega seotud kliendigrupi määratlemist. Samuti jätkati tööd sobiva ühtse IT-lahenduse leidmisel aruandluse esitamiseks.

Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve Asutus EIOPA

Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve Asutus EIOPA jätkusid ettevalmistused uue elu- ja kahjukindlustuse riskipõhise kapitaliadekvaatsuse raamistiku Solventsus II direktiivi (2009/138/EÜ) rakendamiseks. Jätkuvalt oli teravdatud tähelepanu all Solventsus II rakendamiseks vajalike tehniliste standardite väljatöötamine.

EIOPA poolt avaldati kindlustussektoris läbi viidud stressitesti tulemuste kokkuvõtted ja viidi läbi täiendav analüüs: *EIOPA Low Yield Stress Test Exercise*. Stressitesti käigus märtsist maini 2011 analüüsis EIOPA Euroopa kindlustussektori võimet täita eeldatavalt 1. jaanuarist 2013 jõustuva Solventsus II direktiivi põhiseid miinimumkapitalinõudeid.

2011. aastal osales Finantsinspektsioon aktiivselt EIOPA komiteede ja ekspertgruppide *Financial Requirements Expert Group*, *Information Technology and Data Committee*, *Internal Governance, Supervisory Review and Reporting Expert Group* ja *Insurance Groups Supervision Committee* töös, kus töötati läbi Solventsus II rakendamisega seotud küsimusi. Kinnitati turuosalistelt direktiivi riskipõhise lähenemise kasutuselevõtuks vajaliku sisendi saamiseks 2010. aastal läbi viidud viienda kvantitatiivse mõju uuringu (*Quantitative Impact Study, QIS 5*) tulemuste raport. Tegeleti kindlustusandja omariskide ja maksevõime (ORSA) hindamise ja hindamise põhialuste ning aruandluse esitamiseks sobiva IT-lahenduse loomisega.

Financial Requirements Expert Group tegeleb Solventsus II standardnõuetega kindlustusandjate kapitali adekvaatsuse hindamiseks ning tehniliste eraldistega nii kahju- kui ka elu-kindlustuses. 2011. aastal olid töögrupi fookuses muuhulgas EIOPA omavahendite klassifikatsiooni juhendi ja lisaomavahendi standardi koostamine.

Internal Governance, Supervisory Review and Reporting Expert Group tegeleb kindlustusandjate juhtimisele seatavate kvalitatiivsete nõuete väljatöötamisega ning ühtse järelevalvelise tava kujundamisega. 2011. aastal jätkus Solvensus II rakendamiseks vajalike juhendite ja aruandluse põhimõtete väljatöötamine, kus teemaks oli kindlustusandja oma riskide ja maksevõime ORSA (*Own Risk and Solvency Assessment*) hindamine ja hindamise põhialused. Päevakorral oli aktuaaridele prima praktika miinimumstandardeid käsitlevate suuniste koostamine. Lisaks oli arutlusel esialgne kokkuvõtte vastustest EIOPA küsimustikule riigi eripärade rakendamisest aruandluses ning Solvensus II aruannete auditeerimiskohustus, mille kohta on töögrupil kavas koostada soovituslik juhis.

Insurance Groups Supervision Committee on kindlustusgruppide järelevalvega tegelev töögrupp, mis keskendub grupijärelevalve küsimustele. 2011. aastal jätkati kolleegiumide tegevuse seirega, koostati suunised kolleegiumide sujuva toimimise tagamiseks ning käsitleti nende rakendamisega seotud küsimusi, samuti oli kõne all EIOPA roll kindlustusgruppide järelevalvekolleegiumide tegevuse korraldamisel. Jätkus tehnilise lahenduse välja töötamine kolleegiumide andmevahetuse korraldamiseks.

Euroopa Väärtpaberijärelevalve asutus ESMA

Euroopa Väärtpaberijärelevalve Asutuse ESMA töö fookuses olid 2011. aastal finantsaruandluse standardite muutmise seotud küsimused, EL uut turuinfrastruktuuri puudutav regulatsioonide pakett EMIR (*European Market Infrastructure Regulation*) ja ESMA tööks vajalike efektiivsete tehniliste lahenduste leidmine. Euroopa Komisjonile esitati alternatiivsete investeerimisfondide valitsejate direktiiviga (*Alternative Investment Fund Managers Directive*) seotud tehnilised nõuanded. Sarnaselt TREM (*Transactions Reporting Mechanism*) süsteemiga alustati keske IT-platvormi loomise ettevalmistusi investeerimisfondide direktiivi UCITS (85/611/EC) ehk nn eurofonde käsitleva direktiivi andmete edastamiseks. Aktiivselt tegeleti kauplemiseelse läbipaistvuse erandite (*waivers*) analüüsiga. Euroopa kauplemisplatvormidele, investeerimisühingutele ja järelevalveasutustele koostati juhend turgudel järjest enam levinud algoritmilise kauplemise kohta.

Samuti oli järelevalveasutuse töös olulisel kohal reitinguagentuuride regulatsiooni ja järelevalve kujundamine, kuivõrd jaanuarist 2011 tegevust alustanud ESMA-l on otsene järelevalve teostamise kohustus reitinguagentuuride üle. Lisaks loodi Euroopa Komisjoni nõustav liikmesriikide järelevalvete ekspertidest koosnev komitee *Commodities Task Force*, mille mandaadi kestuseks on kaks aastat või kuni töö finantsinstrumentide direktiivi MiFID (*The Markets in Financial Instruments Directive*), turukuritarvituste direktiivi MAD (*Market Abuse Directive*) ja turuinfrastruktuuri puudutava regulatsioonide paketi EMIR (*European Market Infrastructure Regulation*) alusel jõuab lõpule.

ESMA-Pol-i ning selle alamtöögruppide tööks on regulatsioonide rakendamise, järelevalvelise praktika ja koostöö koordineerimine eesmärgiga suurendada väärtpaberituru läbipaistvust, efektiivsust ning Euroopa väärtpaberituru integreeritust, kaitstes seeläbi investorite huve. 2011. aastal olid töögrupi aruteludes olulisel kohal lühikeseks müügi (*short selling*) keelustamisega ja sellega seonduva järelevalvelise töö koordineerimisega seotud teemad. Samuti analüüsiti *forex*- ehk valuutaturul kauplemise teenuseid pakkuvate ettevõtete tegevust ja avaldati hoiatus investoritele valuutaturul kauplemise teenuseid pakkuvate tegevusloata ettevõtete eest ning juhiti tähelepanu valuutakauplemisega kaasnevatele riskidele.

ESMA Investment Management Standing Committee eesmärgiks on nõustada Euroopa Komisjoni avatud investeerimisfondide direktiivi UCITS (85/611/EC) ehk nn eurofonde käsitleva direktiivi rakendamisel ja alternatiivsete investeerimisfondide valitsejaid käsitleva AIFM direktiivi (*Alternative Investment Fund Managers Directive*) jõustumisega seotud küsimustes ning nende alusel soovitude ja juhendite koostamisel. 2011. aastal koostati Euroopa Komisjonile tehniline nõuanne alternatiivsete investeerimisfondide valitsejaid käsitleva direktiivi AIFMD (*Alternative Investment Fund Managers Directive*) regulatsiooni sisustamiseks, mis suures osas tugineb avatud investeerimisfondide direktiivi UCITS ja finantsinstrumentide direktiivi MiFID regulatsioonile.

3.6.3. Rahvusvaheline koostöö rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise alal

ESMA *Corporate Reporting Standing Committee* rolliks on järelvalvepoliitika koordineerimine aruandluse, auditeerimise ja raporteerimise alal ning koos *European Enforcers Coordination Sessions* ekspertgrupiga Euroopa väärt-paberialaste aruandlusstandardite (IAS/IFRS) ühetaolise rakendamise ja tõlgendamise tagamine liikmesriikide poolt. 2011. aastal analüüsi IFRS-i kohaldamisega seotud küsimusi, konsulteeriti rahvusvaheliste raamatupidamisstandardite nõukoguga IASB (*International Accounting Standards Board*) nii IFRS-i kui IASB tegevuskava tehnilistes küsimustes. Samuti koostati ja esitati avalikuks konsultatsiooniks ESMA konsultatsioonipaber finantsaruandluse olulistest aspektidest.

Finantsinspektsiooni spetsialistid osalesid ka ESMA juurde loodud *Investor Protection and Intermediaries Standing Committee* tegevuses, kus koostati konsultatsioonipaberid ESMA juhendite kohta, mis puudutavad finantsinstrumentide direktiivis MiFID vastavuskontrolli funktsioonile esitatavaid nõudeid ja MiFID-ist tulenevat nõuet hinnata investeerimisteenuse osutamisel vastava teenuse ja väärt-paberi sobivust ning asjakohasust.

Tegevust alustas *Financial Innovation Standing Committee*, mille põhilisteks ülesannetena on määratletud uute jaeturu suundumuste ja finantstoodete tuvastamine ning jaeinvestori jaoks võimalike riskide kaardistamine, analüüs ning ennetamine.

Finantsinspektsioon osales 2011. aastal Eesti arenguraporti ettevalmistamisel ja selle kaitsmisel Euroopa Nõukogu rahapesu tõkestamise meetmeid hindava ekspertkomitee **MONEYVAL**⁷ plenaaristungil. Eesti delegatsiooni juhib Finantsinspektsiooni esindaja. Kõnealuse arenguraporti peamine eesmärk oli kajastada neid riigisiseseid muudatusi nii finantsjärelevalve, õigusaloomel kui ka politseitöö valdkondades, mis on tehtud 2008. aasta hindamisvoorul käigus esile toodud puuduste kõrvaldamiseks. Raporti koostamine toimus tihedas koostöös teiste rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamisega tegelevate asutuste – Rahapesu Andmehüroo, Rahandusministeeriumi, Justiitsministeeriumi ning Prokuratuuriga.

Raporti kaitsmisel 2011. aasta detsembris käsitleti peamiselt rahapesuvastase töökonna **FATF**⁸ metoodikas märgitud põhisoovituste täitmist. Eesti arenguid hõlmavas analüüsis toodi muuhulgas esile täpsustavad muudatused karistusseadustikus ning rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduses. Lisaks märgiti ära järelevalveasutuste tõhusat koostööd ja tegevust kohustatud subjektide teadlikkuse tõstmisel. Puudusena märgiti mitteresidentide suhtes kohaldatavaid diferentseeritud hooldusmeetmeid, kuivõrd FATF-i norm soovib nii residentide kui mitteresidentide puhul kohaldada ainult kõrgendatud hooldusmeetmeid. Samuti asjaolu, kus ärisuht automaatselt ei lõpetata, kui hooldusmeetmete kohaldamisel ei ole võimalik kätte saada kõiki nõutavaid andmeid. **MONEYVAL** kinnitas raporti, märkides Eesti väljapaistvaid tulemusi hindamismetoodikas toodud parameetrite järgimisel ja kohaldatud abinõude efektiivsust.

7 3L3 Anti Money Laundering Task Force

8 FATF on valitsustevaheline organ, mis kehtestab norme ning töötab välja ja edendab rahapesu- ja terrorismi rahastamise vastase võitluse põhimõtteid. FATF-i kuulub hetkel 36 liiget: 34 riiki ning kaks rahvusvahelist organisatsiooni, lisaks üle 20 vaatlajastatutes organisatsiooni.

3.6.4. Koostöö välisriikide järelevalvetega

Finantsinspeksioon teeb aktiivset koostööd Euroopa Liidu liikmesriikide järelevalveasutustega, sealhulgas vahetab informatsiooni ja kohtub regulaarselt nii Skandinaavia kui ka Baltimaade finantsjärelevalvete esindajatega. Oma huvide paremaks kaitsmiseks on Finantsinspeksioon viimastel aastatel aktiivselt edendanud piiriülest koostööd ka Ida- ja Kesk-Euroopa kolleegidega. Seda on tehtud ja tehakse jätkuvalt eesmärgiga olla vajadusel seisukohtade vahendajaks Põhjamaade ning Kesk- ja Ida-Euroopa riikide vahel, kuivõrd selline roll annab Eesti finantsjärelevalve arvamustele ja ettepanekutele Euroopa oluliselt suurema kaalu kui üksinda tegutsedes ning oma huve kaitses.

Ühised aruteluteemad puudutasid 2011. aastal muuhulgas finantsasutuste päritolu- ja asukohariikide järelevalvete vahelist koostööd, samuti Euroopa Liidu finantsregulatsioonidega seotud küsimusi, kus keskenduti aktuaalsetes aspektides ühiste positsioonide kujundamisele.

Samuti osaleb Finantsinspeksioon järelevalveliste kolleegiumide töös. Finantsinspeksioon oli 2011. aastal arvatud Citadele, Danske, DnB Nor, Marfin, Nordea, SEB, Snoras ja Swedbank krediidasutuste gruppide kolleegiumide koosseisu, kus koostöövormiks on regulaarselt toimuvad kohtumised seotud järelevalvete vahel. Eesti kuulub samuti seitsme kindlustusjärelevalve kolleegiumi – If, Mandatum, Munich RE, Nordea Life, OP-Pohjola, SEB ning Vienna Insurance Group kindlustusgruppide koosseisu.

Järelevalvelistes kolleegiumides toimub koostöö nii igapäevase infovahetuse, ühiste järelevalveliste hinnangute kujundamise, ühiste kohapealsete kontrollide kui ka erinevates grupiüleste otsustuses ühisotsuste tegemise vormis. Mitmete järelevalvesubjektide puhul toimuvad ka regulaarsed kohtumised finantsgrupi juhtkonnaga, kus käsitletakse finantsgrupi tegevusega seotud erinevaid riskivaldkondi, juhtkonna poolt tutvustatakse tulevikuplaane ning turuosalise enda hinnanguid majandusolukorrale ja selle potentsiaalsele mõjule järelevalvesubjekti tegevuse suhtes. Infovahetuse kaudu saab Finantsinspeksiooni ülevaate järelevalvesubjektide emaettevõtjate tegevuse ning Eesti turul tegutsevate finantsgruppide olukorra kohta. Teiselt poolt edastab Finantsinspeksioon finantsasutuse päritoluriigi järelevalveasutustele operatiivset informatsiooni Eesti finantsuru ja järelevalvesubjektide olukorra kohta.

Järelevalveliste kolleegiumide töö raames toimus samuti mitmepoolseid kohtumisi Skandinaavia ja Baltimaade järelevalvete esindajate vahel. 2011. aastal keskendus pangagruppide järelevalveliste kolleegiumite tegevus järelevalvelise ühishinnangu andmisele JRAD (*joint risk assessment decision*) näol, mis on oma olemuselt piiriüleste pangagruppide osas läbiviidav järelevalvelise hinnangu protsess SREP. JRAD raames andis Finantsinspeksioon koostöös teiste piiriülese pangagrupi üle järelevalvet teostavate asutustega ühise hinnangu pangagruppide ja nende tütarpankade finantstugevusele, juhtimiskorraldusele, sisekontrollidele, peamistele riskidele ning kapitali piisavusele. Samuti viidi läbi ühiseid piiriülesteid kohapealseid kontrole ning osaleti sisemudelitega seonduvates loamenetlustes. Lisaks ühiste järelevalveliste hinnangute kujundamisele tehakse välisjärelevalvetega koostööd eesmärgiga ühtlustada järelevalvelist praktikat ning vältida kattuvaid tegevusi, et vähendada finantsgruppide liigset administratiivset koormust.

3.6.5. Koostöö Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogus

Kindlustussektori järelevalves on Finantsinspeksiooni jaoks lisaks koostööle päritoluriigi järelevalvetega jätkuvalt oluline koostöö Läti ja Leedu järelevalveasutustega olukorras, kus Eesti on seal tegutsevatele kindlustusandjatele päritoluriigiks. Sellekohane koostöökokkulepe sõlmiti Leedu kindlustusjärelevalvega. Samuti viidi koostöös päritoluriigi järelevalvetega kindlustusvaldkonnas 2011. aastal läbi mitmeid kohapealseid kontrolle ning toimus ühisseminar Soome finantsjärelevalve esindajatega.

2010. aastal sõlmiti koostöökokkulepe Eesti, Islandi, Läti, Leedu, Norra, Soome, Rootsi ja Taani pädevate ministeeriumide, keskpankade ja finantsjärelevalveasutuste vahel piiriülese finantsstabiilsuse tagamise, kriisihalduse ja kriiside lahendamise kohta. Koostöökokkulepe on sõlmitud piiriüleste süsteemsete kriiside haldamiseks ja lahendamiseks, mis võivad mõjutada leppega seotud riikides finantssektori stabiilsust, kuid ei puuduta otseselt siseriikliku iseloomuga finantsprobleeme. Koostöökokkuleppe allkirjastanud riigid asutasid Põhjamaade ja Balti riikide piiriülese finantsstabiilsuse grupi NBSG (*Nordic-Baltic Stability Group*). Seatud ülesannete täitmiseks on NBSG juurde loodud neli töörühma, millest Finantsinspeksiooni esindajad osalevad kahes. Töörühma RTWG (*Resolution Tools Working Group*), mis tegeleb kriisi ennetamisega ja haldamisega puudutavate juriidiliste küsimustega, juhib Finantsinspeksiooni juhatuse liige. 2011. aastal kaardistas töörühm Põhjamaade ja Balti riikide pangakriiside haldamise raamistikud, sealhulgas neis sisalduvad erisused ning sellest johtuvad võimalikud probleemid. Samuti arutas omapoolse sisendi andmist Euroopa Komisjoni pangakriiside haldamise ja pankade saneerimise kava konsultatsioonivoorus ning sõnastas avaliku kommunikatsiooni põhiprintsiibid, koostööviisid ning koordineerivad isikud võimalikus Põhja- ja Baltimaade hõlmavas kriisilukorras.

Koostöös Eesti Pangaga osales Finantsinspeksioon Euroopa Keskpanga juures tegutseva **Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu ESRB** (*European Systemic Risk Board*) tegevuses, mis võttis 2011. aastast üle Euroopa Keskpanga juures tegutsenud pangajärelevalve komitee BSC (*Banking Supervision Committee*) töö. Finantsinspeksioon osaleb ESRB haldusnõukogu istungitel hääleõiguseta liikmena ning ESRB juurde loodud **nõuandva tehnilise komitee ATC** (*Advisory Technical Committee*) töös täisliikmena. Osalemine Euroopa Liidu finantsstabiilsuse analüüsi ja infovahetuse protsessis on oluline Finantsinspeksiooni enda analüüside koostamisel ning koostöö arendamisel järelevalvete ning keskpankadega kriisijuhtimise valdkonnas.

Finantsinspeksioon osales ühe ATC alamtöögrupi – *Analysis Working Group* AWG – tegevuses. ATC ja AWG töös käsitleti ESRB poolt koostatavaid finantssektori riskiraporteid, süsteemselt oluliste turuosaliste ning finantsasutuste omavahelise seotuse küsimusi ning varipangandusega seotud probleeme.

3.6.6. Koostöö ülemaailmsetes organisatsioonides

2011. aastal osales Finantsinspektsioon liikmena ka ülemaailmsete organisatsioonide *International Association of Insurance Supervisors IAIS*, *Bank of International Settlements BIS*, sealhulgas BIS-i Kesk- ja Ida Euroopa Regionaalgrupp *Group of Banking Supervisors from Central and Eastern Europe BSCEE* ja *International Organization of Securities Commission IOSCO* ning *Organisation for Economic Cooperation and Development OECD* töös. Koostöö käigus vastati küsimustele ja päringutele ning osaleti raportite analüüsis.

3.6.7. Rahvus- vahelised missioonid ja külaskäigud

2011. aastal toimus **Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni OECD** visiit Eestisse, organisatsiooni esindajatele tutvustati Finantsinspektsiooni poolt viimaseid arenguid ja olulisemaid riske Eesti finantssektoris. Suurimat huvi pakkus kohtumisel krediitiasutuste laenuportfellide kvaliteet. Reitinguagentuuri **Standard&Poor's** missiooni raames anti reitinguagentuuri esindajatele ülevaade Eesti finantssektori arengutest ja olulisematest finantsnäitajatest.

Kohtuti ka **Prantsuse senaatori, rahanduskomisjoni pearaportööri hr Philippe Mariniga**, kes sai Finantsinspektsiooni spetsialistidelt ülevaade Eesti finantssektori eripäradest, olulisematest suundumustest ning võimalikest riskidest. Novembris külastas Finantsinspektsiooni **Euroopa Väärtpaberijärelevalve asutuse ESMA juht hr Steven Maijoor**, kellega arutleti Euroopa järelevalveasutuste tuleviku, ülesannete ja rahastamismudeli üle ning anti ülevaade Finantsinspektsiooni tegevusest.

4 • Finantsinspeksiooni 2011. aasta tulude-kulude aastaaruanne

Arvestuspõhimõtted

Üldine

Finantsinspeksiooni tulude-kulude aastaaruande koostamisel on lähtutud Finantsinspeksiooni seadusest ja rakendatud arvestuspõhimõtetest. Vastavalt Eesti Panga seadusele ei maksa Finantsinspeksioon tulumaksu ega muid majandustegevusega seotud makse riigieelarvesse, välja arvatud füüsiliste isikutega seotud maksud. Käibemaksuseaduse § 21 tulenevalt on Finantsinspeksioon registreeritud piiratud käibemaksukohuslaseks ja arvestab tasumisele kuuluva käibemaksu Euroopa Liidu siseselt soetatud või imporditud kaupade ja teenuste käibelt. Finantsinspeksiooni tulud ja kulud on kajastatud arvestusperioodi jooksul tekkepõhiselt, sõltumata raha laekumisest või tasumisest. Majandustehingud on kirjendatud soetusmaksumuse printsiibi alusel nende toimumise momendil. Tulude-kulude aastaaruanne on koostatud tuhandetes eurodes, kui ei ole eraldi viidatud mõnele teisele vääringule.

Alates 1. jaanuarist 2011 ühines Eesti eurotsooniga ja Eesti kroon asendus euroga. Sellest tulenevalt korrigeeris Finantsinspeksioon sellest kuupäevast alates oma raamatupidamisarvestuse eurodesse ning 2011. aasta ja järgnevaid finantsaureid hakatakse koostama eurodes. Võrdlusandmed konverteeritakse ametliku üleminekukursiga 15,6466 EEK/EUR.

Tehingud välisvaluutas

Välisvaluutadeks on loetud kõik teised valuutad peale euro (s.o Finantsinspeksiooni arvestusvaluuta). Välisvaluutas toimunud tehingute kajastamisel on aluseks võetud tehingu toimumise päeval ametlikult kehtinud Euroopa Keskpanga vahetuskursid.

Kasutusrendid

Kasutusrendina käsitletakse rendilepingut, mille puhul kõik olulised vara omandiga seonduvad riskid ja hüved ei ole üle kandunud rentnikule. Kasutusrendimaksed kajastatakse rendiperioodi jooksul lineaarselt kasumiaruandes kuluna.

TULUDE-KULUDE ARUANNE (tuhandetes eurodes)

	LISA	2011	2010
TULUD			
Järelevalvetasud	1	3 699	3 758
Muud tulud	2	46	39
Tegevustulud kokku		3 745	3 797
KULUD			
Tööjõukulud	3	2 607	2 529
Mitmesugused tegevuskulud	4	1 222	1 208
Muud kulud	5	46	43
Tegevuskulud kokku		3 875	3 780
Põhitegevuse kasum/kahjum		-130	17
Finantstulud ja -kulud	6	70	47
Aruandeaasta kasum/kahjum		-60	64

TULUDE-KULUDE AASTAARUANDE LISAD

LISA 1

Järelevalvetasu (tuhandetes eurodes)		
	Järelevalve- tasud 2011	Järelevalve- tasud 2010
Krediidiasutused	2 347	2 456
Kahjukindlustusandjad	486	495
Fondivalitsejad	309	295
Elukindlustusandjad	317	284
Kindlustusmaaklerid	95	99
Investeeringusühingud	123	109
Väätpaberite keskregistri pidaja		
Reguleeritud väätpaberituru korraldaja	19	20
Makseasutused	3	0
Kokku	3 699	3 758

Finantsinspektsiooni finantseerimise põhimõtted on sätestatud Finantsinspektsiooni seadusega, mis on kättesaadav Finantsinspektsiooni kodulehelt aadressil www.fi.ee.

Fondivalitsejate järelevalvetasu osas kehtivad erinevat tüüpi fondide erinevad mahuosa määrad.

Järelevalvetasu koosneb kahest komponendist: kapitaliosast, milleks on summa, mis võrdub ühe protsendiga järelevalvesubjekti minimaalsest (neto)omavahendite, omakapitali või aktsiakapitali summast; mahuosast, milleks on summa, mis võrdub rahandusministri poolt Finantsinspektsiooni nõukogu ettepanekul kehtestatud protsendiga järelevalvesubjekti varast, kindlustusmaksete kogusummast, arvestusvarast või komisjonitasude kogusummast.

Järelevalvetasu mahuosa määrad (protsentides)		
	Järele- valvetasu mahuosa määrad 2011	Järele- valvetasu mahuosa määrad 2010
Krediidiasutused	0,01	0,01
Kahjukindlustusandjad	0,08	0,08
Fondivalitsejad	0,005/0,01	0,005/0,01
Elukindlustusandjad	0,02	0,02
Kindlustusmaaklerid	0,7	0,7
Investeeringusühingud	0,15	0,15
Väätpaberite keskregistri pidaja		
Reguleeritud väätpaberituru korraldaja	0,4	0,4
Makseasutused	0,05	0,05

Järelevalvetasu mahuosa määrade kehtestamisel erinevatele järelevalvesubjektide gruppidele arvestatakse nende tegevuse mahtusid ja kasumlikkust ja hinnatakse nende järelevalvele kuluvat ressursi ning lähtutakse eeldusest, et järelevalvetasu ei oleks subjekti jaoks ülemäära koormav.

Järelevalvetasu kapitaliosa ja mahuosa ettemakse tasutakse Finantsinspektsioonile eelarveaastale eelneva aasta 31. detsembriks. Mahuosa lõppmakse tasutakse eelarveaasta 1. septembriks.

Eelarveaasta jooksul lisanduvad järelevalvesubjektid tasuvad järelevalvetasu ainult kapitaliosa ulatuses 30 päeva jooksul arvates tegutsemise õiguse tekkimisest.

LISA 2

Muud tulud (tuhandetes eurodes)		
	2011	2010
Menetlustasud	26	22
Muud tulud	20	17
Kokku	46	39

Vastavalt Finantsinspeksiooni seadusele tasub füüsiline isik, juriidiline isik või välismaa äriühingu filiaal, kes taotleb Finantsinspeksioonilt taotluse läbivaatamist või toimingute sooritamist Finantsinspeksioonile menetlustasu.

Muud tulud kirje kajastab Finantsinspeksiooni endise töötaja poolt vastavalt pooltevahelisele stažeerimiskokkuleppele Finantsinspeksioonile hüvitatavat summat ning ESMA poolt tagastatavat summat.

LISA 3

Tööjõukulud (tuhandetes eurodes)		
	2011	2010
Palk	1 907	1 844
Maksud	667	652
Nõukogu tasud	33	33
Kokku	2 607	2 529

Palgakulus sisalduvad palgakulu, lisatasud, juhatuse liikmete tasud ja Finantsinspeksiooni töötajate arvestuslik puhkusekohustuse vähenemine kasutamata puhkuste osas koos sotsiaalmaksuga summas 5 tuhat eurot.

Finantsinspeksiooni töötaja keskmine palk oli 2011. aasta lõpus 1 778 eurot kuus, 2010. aastal oli keskmine palk vastavalt 1 725 eurot kuus. 2011. aastal oli Finantsinspeksiooni nõukogu ja juhatuse liikmetele väljamakstud tasu kogusuurus 299 tuhat eurot. 2010. aastal väljamakstud tasu 297 tuhat eurot. Töötajatele makstud tulemustasud kokku moodustasid 7,18% palgakulust.

Keskmine töötajate arv 2011. aastal oli 70 ja 2010. aastal 68.

LISA 4

Mitmesugused tegevuskulud (tuhandetes eurodes)

	2011	2010
Kinnisvara rent	353	350
IT süsteemid ja arendus	194	202
Liikmemaksud	277	172
Töölähetus	130	144
Bürookulu	77	104
Kommunikatsioonikulu	67	66
Koolitus	42	78
Raamatupidamise teenus	50	50
Teabeagentuurid	8	14
Põhivara rendikulu	7	13
Auditorkontrolli kulu	4	6
Personalitsing	4	5
Õigusabi ja konsultatsioon	9	4
Kokku	1 222	1 208

Tegevuskulud

Kinnisvara rent sisaldab Eesti Pangalt renditud büroopinda üldpinnaga 1 399 m², hinnaga 17 eurot m² kuus, milles sisalduvad kõik büroo haldamisega seotud kulud ja renditava büroopinna parendamise kulu, mille Finantsinspeksioon tasub Eesti Pangale graafiku alusel 2012. aastaks.

Kulukirje „IT süsteemid ja arendus“ kajastab Eesti Pangalt ostetud infotehnoloogia teenust arvestusliku kuluga 2 tuhat eurot ühe kasutaja kohta ja Finantsinspeksiooni IT arendusprojekti de kulu.

Liikmemaksudena kajastatakse Finantsinspeksiooni poolt järgmistele rahvusvahelistele organisatsioonidele: ESMA, IAIS, BSCEE, EIOPA, EBA, IOSCO tasutud liikmemakse.

Töölähetusena käsitletakse Finantsinspeksiooni esindamisega ja järelevalvelise koostööga seotud lähetusi. Töölähetused olid eelkõige seotud ESMA, EIOPA, EBA komitee ja alamkomiteede kohtumistega ja koostöö arendamisega Euroopa Liidu ning kolmandate riikide järelevalveasutustega. Töölähetuste kuludes kajastatakse ka Eestis registreeritud järelevalvesubjektide välisriigis asuvate tütarettevõtjate järelevalve teostamisega seotud kulusid. Kokku toimus 2011. aastal Finantsinspeksioonis 189 töölähetust. 2010. aastal oli töölähetuste arv 208.

Bürookulu sisaldab Finantsinspeksiooni perioodika ja raamatute kulu, tõlketööde ja postikulu, kontoritarvete ja väikevahendite kulu, nõupidamiste ja esinduskulu, kõnekulu ja transpordikulu.

Kommunikatsioonikulu hõlmab Finantsinspeksiooni tarbija-veebi www.minuraha.ee kulu, tarbijatele suunatud infomaterjalide väljaandmise ning Finantsinspeksiooni aastaraamatu kulu.

Koolituskuluna käsitletakse Finantsinspeksiooni töötajate osalemist sise- ja välisriiklikel koolitustel, sh koolituslähete kulu. 2011. aastal moodustas keskmine väliskoolituse kulu koos lähetskuludega 900 eurot ja riigisisese koolituse kulu 230 eurot. Aastal 2010 oli keskmine väliskoolitus 1406 eurot ja riigi sisekoolitus 380 eurot. Peamisteks koolitusvaldkondadeks olid kapitaliregulatsiooni arendamine pangandus- ja kindlustussektoris, väärtpaberiturul pakutavad investeerimisteenused ja nende järelevalve, juriidilise kompetentsi arendamine ja oluliselt on edendatud ka töötajate keeleõpet.

Raamatupidamiskulu on Eesti Pangalt ostetava kuluarvestuse, osalise juhtimisarvestuse, palgaarvestuse, laenuarvestuse, maksete ja arvelduste teostamise kulu.

Teabeagentuuride kulu sisaldab teabeagentuuride kasutustasu ning Finantsinspeksiooni kodulehe kulu.

Põhivara rendikulu hõlmab Finantsinspeksiooni poolt makstud renti Eesti Pangale, mis arvestatakse Finantsinspeksiooni kasutuses oleva põhivara, st IT riist- ja tarkvara ning inventari kohta aasta baasil. Rendi suurus võrdub Eesti Panga vastava põhivara amortisatsiooni määraga. Materiaalseks põhivaraks loetakse Finantsinspeksiooni majandustegevuses kasutatavaid varasid kasuliku tööeaga üle ühe aasta ja maksumusega alates 3 195 eurost.

Audiitorkontrolli kulu kajastab Finantsinspeksiooni tulude ja kulude aruande auditeerimise kulu. Finantsinspeksiooni seaduse § 51 lõike 3 kohaselt auditeerib Finantsinspeksiooni tulude-kulude aastaaruannet Eesti Panga audiitor.

Personaliotsing sisaldab Finantsinspeksiooni töötajate värbamiskulu.

Õigusabi ja konsultatsioonid kirjel kajastatakse Finantsinspeksiooni kulusid ekspertide kaasamisele, erakorralistele audititele, õigusarvamustele ja õigusabile seoses Finantsinspeksiooni järelevalvetegevusega.

LISA 5

Muud kulud (tuhandetes eurodes)

	2011	2010
Hüvitised ja soodustused	28	25
Kultuur ja sport	18	18
Kokku	46	43

Hüvitised ja soodustused on sünnitoetus, erakorraline toetus ja töötajate tervishoiu tagamiseks ning sportimisega seotud kulutused. Samuti kajastatakse antud kulukirjel Finantsinspeksiooni töötajatele osaluspensionide maksete kompenseerimist 1/3 ulatuses, kuid mitte rohkem kui 10% osaleja aasta brutopalgast.

„Kultuur ja sport“ kirjel kajastatakse Finantsinspeksiooni töötajale suunatud ürituste kulu.

LISA 6

Finantstulud ja -kulud (tuhandetes eurodes)

	2011	2010
Finantstulud	70	47
Kokku	70	47

Eesti Pank maksab intressi Finantsinspeksiooni arvelduskonto keskmise jäägi alusel ja intressimääraks on eelmise kvartali Eesti Panga välisvaluutareservi tootlus.

BILANSS (tuhandetes eurodes)

VARAD	31.12.2011	31.12.2010
Raha ja pangakontod	6 896	6 082
Järelevalvetasude nõuded ja muud nõuded	126	76
Varad kokku	7 022	6 158
KOHUSTUSED JA RESERV		
Võlad töövõtjale	64	69
Mitmesugused võlad	518	524
Tulevaste perioodide tulud	4 615	3 680
Kohustused kokku	5 197	4 273
Reserv	1 885	1 821
Aruandeaasta kasum/kahjum	-60	64
Reserv ja aruandeaasta kasum/kahjum kokku	1 825	1 885
Kohustused, reserv ja aruandeaasta kasum/kahjum kokku	7 022	6 158

SELGITUSED 2011. AASTA BILANSI KOHTA

Raha ja pangakontodel on kajastatud arvelduskonto jääki Eesti Pangas.

Järelevalvetasude nõuded ja muud nõuded on Finantsinspektioonile laekumata 2012. aasta järelevalvetasu ettemaksed summas 118 tuhat eurot ja ESMA poolt tagastatavat summat.

Võlad töövõtjale sisaldab puhkusekohustust. Puhkusekohustus kajastab Finantsinspektiooni arvestuslikku puhkusekohustust töötajate kasutamata puhkuste osas summas 64 tuhat eurot.

Mitmesugused võlad sisaldavad Eesti Panga poolt 2011. aastal kaetud Finantsinspektiooni kulusid, mille Finantsinspektioon kompenseerib Eesti Pangale 2012. aastal. Finantsinspektiooni kulud kajastatakse aastaaruandes tekkepõhiselt.

Tulevaste perioodide ettemakstud tulude all on kajastatud 2012. aasta järelevalvetasude ettemakseid.

2010. aasta kasum summas 64 tuhat eurot arvati Finantsinspektiooni nõukogu 25.03.2011 otsusega reservi ning reservi jääk 2011. aastaks moodustas 1 885 tuhat eurot.

Aruandeaasta kahjum 2011. aastal oli 60 tuhat eurot.

SÕLTUMATU VANDEAUDIITORI ARUANNE

Finantsinspektsiooni nõukogule:

Oleme auditeerinud Finantsinspektsiooni tulude-kulude aastaaruannet, mis koosneb bilansist seisuga 31. detsember 2011, antud kuupäeval lõppenud aruandeaasta kohta koostatud tulude-kulude aruandest, oluliste arvestuspõhimõtete kokkuvõttest ja muudest selgitavatest lisadest.

Juhatus vastutus raamatupidamise aastaaruande koostamise eest

Juhatus vastutab nimetatud tulude-kulude aastaaruande koostamise ja õiglase esituse eest kooskõlas Finantsinspektsiooni seaduse ja tulude-kulude aruandes kirjeldatud arvestuspõhimõtete ning sellise sisekontrolli eest, nagu juhatus peab vajalikuks, et võimaldada kas pettusest või veast tulenevate oluliste väärkajastamisteta raamatupidamise aastaaruande koostamist.

Vandeauditori vastutus

Meie vastutame arvamuse eest, mida avaldame nimetatud raamatupidamise aastaaruande kohta meie auditi põhjal. Viisime oma auditi läbi kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimisstandarditega. Need standardid nõuavad, et me järgime eetikanõudeid ning planeerime ja viime auditi läbi saamaks põhjendatud kindlust asjaolule, et tulude-kulude aastaaruanne ei sisalda olulisi vigu.

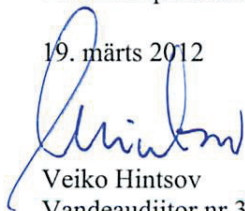
Audit hõlmab protseduuride läbiviimist eesmärgiga saada tõendusmaterjali tulude-kulude aastaaruandes esitatud arvnahtajate ja avalikustatud informatsiooni kohta. Sooritatavad auditi protseduurid sõltuvad vandeauditori hinnangutest, sealhulgas hinnangust riskile, et tulude-kulude aastaaruanne võib sisaldada olulisi vigu, mis tulenevad pettusest või eksimusest. Nimetatud riski hindamisel, eesmärgiga planeerida asjakohaseid auditi protseduure, võtab vandeauditor arvesse tulude-kulude aastaaruande koostamiseks ja õiglase esitusviisi tagamiseks ettevõtte juurutatud sisekontrollisüsteemi, kuid ei anna hinnangut selle toimivuse kohta. Audit hõlmab ka kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasuse ja juhatuse poolt antud arvestushinnangute põhjendatuse ning tulude-kulude aastaaruande üldise esitusviisi hindamist.

Usume, et meie kogutud auditi tõendusmaterjal on piisav ja asjakohane arvamuse avaldamiseks.

Arvamus

Oleme seisukohal, et tulude-kulude aastaaruanne kajastab olulises osas õiglaselt Finantsinspektsiooni finantsseisundit seisuga 31. detsember 2011 ning aruandeaasta majandustulemust kooskõlas Finantsinspektsiooni seaduse ja tulude-kulude aruandes kirjeldatud arvestuspõhimõtetega.

19. märts 2012

Veiko Hintsov
Vandeauditor nr 328
AS Deloitte Audit Eesti
Tegevusluba nr 27

Fotod: Kilvar Kessler

Foto „Ankur põhjas” pälvis Eesti Ornitoloogiaühingu 90. aastapäevale pühendatud ning „Suitsupääsuke – aasta lind 2011” tegevuste raames toimunud fotokonkursil „Fookuses on pääsuke” eriauhinna kategoorias pääsuke lennus.

6. Eesti finantsturu ülevaade

6.I. Majanduskeskkonna areng

2011. aasta kokkuvõttes maailmamajanduse kasvuväljavaated halvenesid ning globaalsed riskid suurenesid. 2011. aasta suve lõpust alates hakkas langema nii tarbijate kui ka tootjate kindlustunne kogu Euroopa Liidus, mis mõistagi ei jätnud mõjutamata ka Eesti eksportivat tööstust. Statistikaameti andmetel kasvas 2011. aastal Eesti sisemajanduse koguprodukt (SKP) eelmise aastaga võrreldes aasta kokkuvõttes 7,6%, kuid oluline on siinjuures ära märkida majanduskasvu aeglustumine 2011. aasta viimases kvartalis. Majanduskasvu aeglustus aasta lõpus järsult väliskeskkonna nõrgenemise tõttu: aasta viimases kvartalis kasvas SKP eelmise aasta sama kvartaliga võrreldes 4,5%. Võrdlusena: 2010. aastal kasvas Eesti majandus eelmise aastaga võrreldes 2,3%.

2010. aasta teises pooles ning 2011. aastal mõjutas Eesti majanduskasvu enim töötleva tööstuse kasv tänu ekspordi kiirele kasvule. Eesti peamiste väliskaubanduspartnerite kasvuperspektiivid halvenesid aga 2011. aasta teises pooles märkimisväärselt. Aasta viimases kvartalis aeglustus seeläbi töötleva tööstuse kaupade ekspordi kasv peamiselt arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete väljaveo vähenemise tõttu.

2011. aastal suurenes kaupade ja teenuste eksport 25% ning import 27% võrra. Enim mõjutas Eesti väliskaubandust arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete sisse- ja väljaveo kiire kasv aasta esimeses kolmes kvartalis. Netoekspordi suhe SKP-sse oli 4,9%. Nimetatud näitaja oli positiivne kolmandat aastat järjest, kuigi 2010. aastaga võrreldes netoekspordi suhe SKP-sse kahanes (2010. aastal oli suhe 6,7%). Kaupade ja teenuste impordi kasvu taastumise tõttu oli 2011. aasta kokkuvõttes jooksevkonto saldo väiksemas ülejäägis kui aasta varem, moodustades 3,2% SKP-st. Võrdlusena: 2010. aastal 3,6% SKP-st.

2011. aastal kasvas tarbijahinnaindeks eelmise aasta keskmisega võrreldes 5% võrra, selle põhjuseks oli toiduainete ja mitteametlike jookide, samuti elektri, soojusenergia ja kütte ning mootorikütuse kallinemine (2010. aastal kasvas aasta keskmine tarbijahinnaindeks 3% võrra).

2011. aasta keskmine töötuse määr oli 12,5%. Kuivõrd 2010. aasta keskmine töötuse määr oli Eesti taasiseseisvusaja suurim 16,9%, siis seega Eesti tööturul tööhõive kasvas ja tööpuudus vähenes. Aasta keskmine töötuse määr oli kolme viimase aasta väikseim. 2011. aasta keskmine tööga hõivatud inimeste arv oli 609 000, mis oli 38 000 ehk 6,7% võrra suurem kui aasta varem.

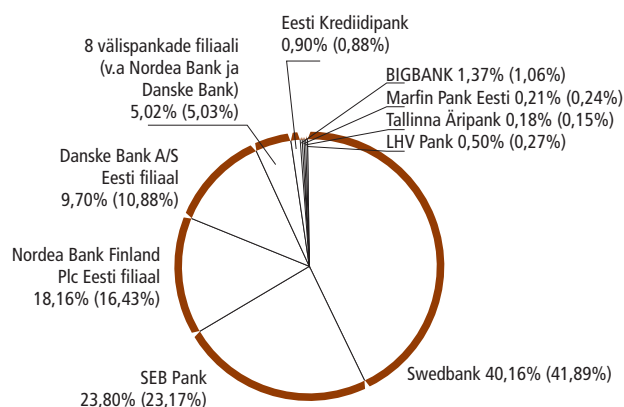
6.2. Krediidiasutused

Seisuga 31.detsember 2011 tegutses Eestis seitse krediidiasutust Eestis väljastatud tegevusloa alusel ja kümme väliskrediidiasutuste filiaali. Kolm väliskrediidiasutuse filiaali – AS DnB NORD Banka Eesti filiaal⁹, Siemens Financial Services AB Eesti filiaal ning AS Parex banka Eesti filiaal olid likvideerimisel. AB bankas Snoras Eesti filiaali ematettevõtja, Leedu Vabariigi AB bankas Snoras suhtes algatati 7.detsembri 2011 pankrotimenetlus.

Laenuturul on endiselt kõige aktiivsemad väliskrediidiasutuste filiaalid

Eesti pangandusturg on jätkuvalt väga kontsentreeritud. Nelja suurema panga – Swedbank AS-i, AS SEB Panga, Nordea Bank Finland Plc Eesti filiaali ning Danske Bank A/S Eesti filiaali – summaarne turuosa laenumahtude järgi oli kokku 92%. Oma turuosa on laenuturul¹⁰ jätkuvalt tugevdanud Nordea Bank Finland Plc Eesti filiaal ning väiksematest väliskrediidiasutuste filiaalidest eeskätt Bank DNB A/S Eesti filiaal. Turuosa on suurendatud suuremate krediidiasutuste – Swedbank AS-i, AS SEB Panga ning Danske Bank A/S Eesti filiaali arvelt (vt joonis 1). 2011. aasta lõpuks langes Swedbank AS-i, AS SEB Panga ning Danske Bank A/S Eesti filiaali summaarne osakaal laenuturul eelmise aastaga võrreldes kokku 2,27% võrra (2010. aastal oli langus 2,44%). Suurpankade laenuportfellide mahtude vähenemise tõttu kahanes ka kogu pangandussektori koond-laenuportfell, laenuportfellide mahtude vähenemisel mängisid olulist rolli mahukad problemlaenude mahakandmised. Kõige märkimisväärselt kasvatas 2011. aastal oma turuosa Nordea Bank Finland Plc Eesti filiaal: 1,73% võrra. Väiksematest krediidiasutustest suurendasid oma turuosa BIGBANK AS ja AS LHV Pank.

Joonis 1. Krediidiasutuste turuosad mittefinantssektorile väljastatud laenude järgi seisuga 31.12.2011 (sulgudes seisuga 31.12.2010)

8 välispankade filiaali on Bank DnB A/S Eesti filiaal, AS Citadele banka Eesti filiaal, Scania Finans AB Eesti filiaal, Folkia AS Eesti filiaal, Svenska Handelsbanken AB Eesti filiaal, AS UniCredit Bank Eesti filiaal, Allied Irish Banks, p.l.c. Eesti filiaal ning Pohjola Bank plc Eesti filiaal

⁹ 2008. aastal kandis Eestis tegutsev AS DnB NORD Banka (Läti) Eesti filiaal oma äritegevuse Bank DnB NORD A/S (Taani) Eesti filiaalile.

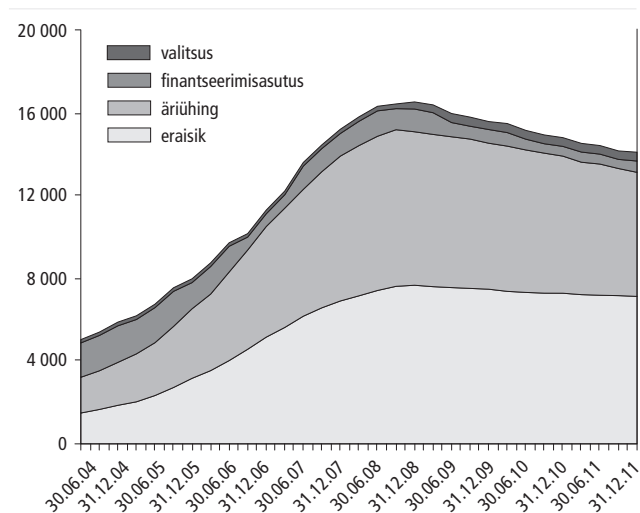
¹⁰ Ei sisalda laene krediidiasutustele ja muudele finantseerimisasutustele.

Krediidiasutuste koondlaenuportfelli kahanemine jätkus

2011. aastal vähenesid krediidiasutuste koguvard 6% ning nende maht seisuga 31. detsember 2011 oli 18,5 miljardit eurot. Peamiselt mõjutas bilansimahu vähenemist krediidiasutuste laenuportfelli amortiseerumine, mille tõttu kahanes koondlaenujääk aasta lõpuks 5% (2010. aastal samuti 5%). 2011. aasta lõpus moodustas krediidiasutuste koondlaenuportfell 14,2 miljardit eurot ehk 77% koguvarest ning 2010. aastaga võrreldes ei ole see osakaal oluliselt muutunud.

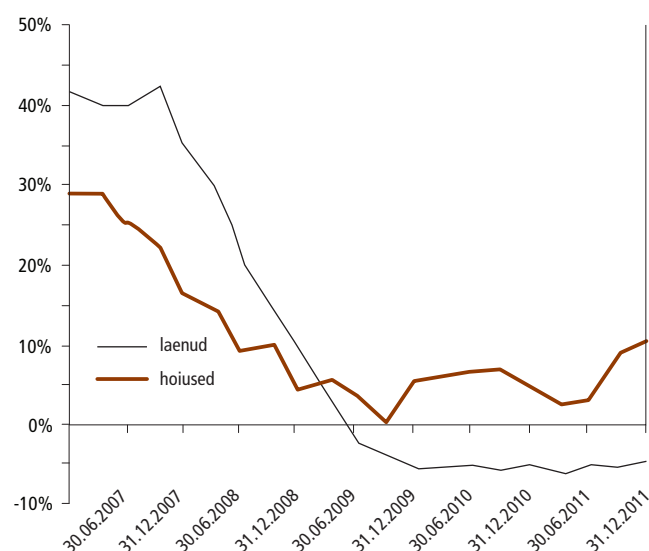
2011. aasta lõpu seisuga moodustasid krediidiasutuste koondlaenuportfelli 51% eraisikutele, 42% äriühingutele, 4% finantseerimisasutustele ja 3% valitsussektorile antud laenud (vt joonis 2). 2011. aasta detsembri lõpu seisuga oli eraisikutele väljastatud laenude jääk 7,2 miljardit eurot ning äriühingute laenude jääk 6 miljardit eurot. Krediidiasutuste nõuded finantseerimisasutustele moodustasid 0,6 miljardit eurot ning valitsussektorile 0,4 miljardit eurot.

Joonis 2. Krediidiasutuste laenuportfelli struktuur olulisemate kliendigruppide lõikes (mln eurot)

Krediidiasutuste koondlaenuportfell vähenes aastaga 5% võrra, samas kasvasid märkimisväärselt hoiused (vt joonis 3). Pangandussektori koondlaenuportfell vähenes endiselt suurte pankade – Swedbank AS-i ja AS SEB Panga ning ka Danske Bank A/S Eesti filiaali laenuportfelli amortiseerumise, probleemsete laenude mahakandmise ning uute laenude piiratud väljastamise tõttu. 2011. aastal olid krediidiasutused uute laenude väljastamisel jätkuvalt ettevaatlikud, seda nii krediidiasutuse kui kliendi seisukohalt vaadatuna. Nii eraisikute kui ka korporatiivkliientide puhul püsis laenuõudlus jätkuvalt madalal tasemel.

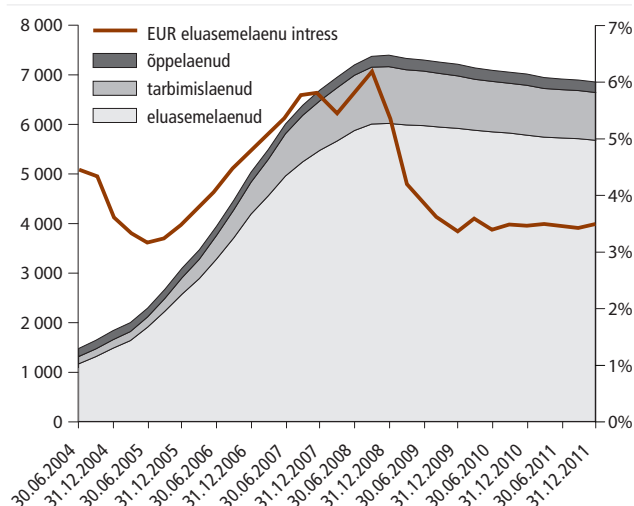
Joonis 3. Laenude ja hoiuste aastakasv (%)

Laenude jäägid vähenesid

2011. aastal vähenesid koos tarbijate kindlustundega kõikide olulisemate eraisikute finantseerimisega seotud laenude mahud (vt joonis 4). Eluasemelaenude jääk vähenes 2011. aastal sarnaselt eelmisele aastale ligikaudu 2% võrra, tarbimislaenu- de laenuportfelli aastaseks languseks oli 4%. Võrdlusena: 2010. aastal oli langus 5%. Aastaga kahanes ka õppelaenude jääk ligikaudu 3% võrra. Aasta jooksul väljastatud uute eraisikute laenude maht ei olnud piisavalt suur, et katta ära vana laenu- portfelli amortiseerumist. Tänu madalale baasintressile euribo- rile püsis 2011. aastal eluasemelaenude keskmine intress jätku- valt madalal tasemel. 2010. aasta detsembri lõpus oli keskmine intressimäär 3,43% ning 2011. aasta lõpus 3,46%.

Joonis 4. Eraisikute laenud (mln eurot) ning eluasemelaenu intress (parem skaala)

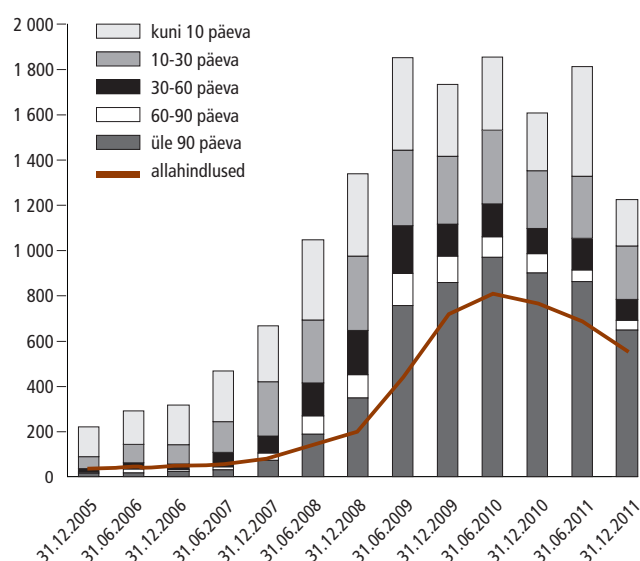

Laenude kvaliteet paranes jätkuvalt

Sarnaselt 2010. aastale paranes 2011. aasta lõpuks krediitdijasutuste laenuportfelli kvaliteet ning viivises olevate laenude koondmaht kahanes nii absoluutmahult kui ka osakaaluna laenuportfelist (vt joonis 5). Aasta jooksul vähenesid nii pika- kui lühiajalised viivislaenud ehk nii laenud, mille tagasimaksmise tähtajast on möödunud kuni 10 päeva, 10–30 päeva, 30–60 päeva, 60–90 päeva kui ka üle 90 päeva. Pikaajalised viivislaenu- ehk need laenud, mille tagasimaksmise tähtajast on möö- dunud üle 90 päeva, kahanesid 2010. aastaga võrreldes eriti märgatavalt. 2011. aasta lõpuks ulatus üle 90 päeva viivises olevate laenude osakaal krediitdijasutuste koondlaenuportfelist 4,6%-ni. Võrdlusena: 2010. aasta lõpu seisuga oli selliseid laene 6,1% koondlaenuportfelist. Pikaajaliste viivislaenude maht vähenes mahakandmise, laenude restruktureerimise ning ka parematesse riskiklassidesse liikumise tõttu.

2011. aastal vähendasid krediitdijasutused eraldi laenukahju- mite reservi ehk allahindlusi, allahindluste muutused toimusid üldjuhul kooskõlas muutustega laenuportfelli kvaliteedinäita- jates. Allahindluste vähenemine oli tingitud peamiselt ettevõ- tete laenuportfelli kvaliteedi tõusust reitingute paranemise ja problemlaenude mahakandmise läbi.

Joonis 5. Krediitdijasutuste viivislaenud ja allahindlused (mln eurot)

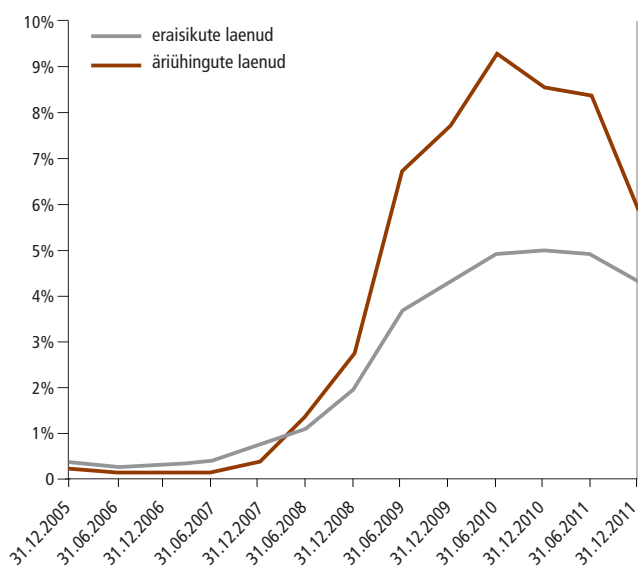

Pikaajalised viivislaenud on allahindlustega jätkuvalt hästi kaetud ning seda 86% ulatuses. Võrdlusena: seisuga 31.detsember 2010 olid üle 90 päeva viivises olevad laenud allahindlustega kaetud 85% ulatuses.

Äriühingutele väljastatud laenude kvaliteet paranes märgatavalt

2011. aastal kahanesid üle 90 päeva viivises olevad laenud nii eraisikutest kui ka äriühingutest klientide puhul (vt joonis 6). Eriti märgatav oli äriühingutele väljastatud laenude kvaliteedi paranemine. Äriühingute laenuportfelli kvaliteedi paranemine toimus laenuportfelli puhastamise eesmärgil tehtud probleemsete laenude mahakandmise läbi. Ka eraisikute laenuportfelli kvaliteet kokkuvõttes paranes.

Joonis 6. Üle 90 päeva viivises olevate laenude struktuur (osakaal vastavas laenuportfellis) (%)

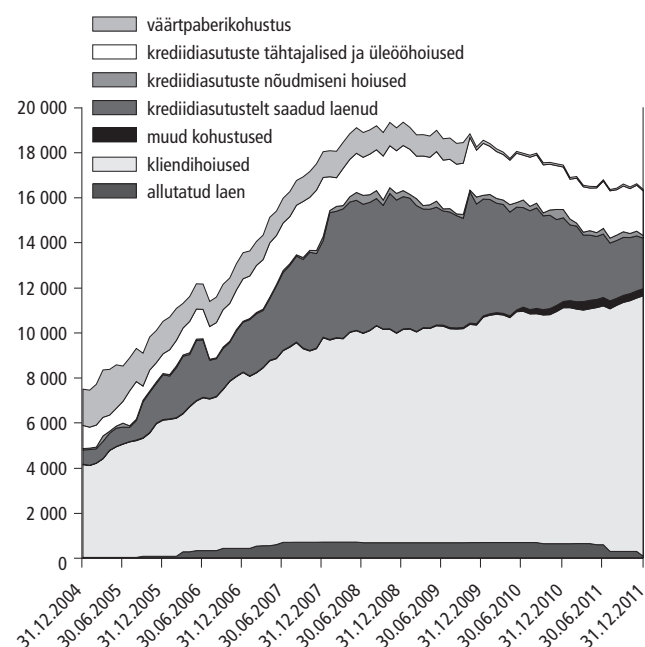
Hoiuste kasv oli märkimisväärne

2011. aasta lõpus oli krediitiasutuste koguressursi maht 16,4 miljardit eurot, kahanesid aastaga 6%. Ressursibaasis vähenesid eelkõige väliskrediitiasutustelt saadud laenud (vt joonis 7). Selle tulemusena langes 2011. aasta lõpuks oluliselt ka institutsionaalse välislaenamise osakaal. Kui 2010. aasta lõpus oli nimetatud osakaal 39%, siis 2011. aasta lõpuks vähenes see näitaja 29%-ni. Väliskrediitiasutustelt, peamiselt Eesti krediitiasutuste emaeetevõtjatelt saadud vahendid vähenesid seetõttu, et 2011. aastal puudus Eestis oluline laenuõudlus ning kliendihoiused jätkasid tugevat kasvu.

Kliendihoiused suurenesid aastaga 10% võrra

2011. aasta lõpuks tõusis kliendihoiuste osakaal krediitiasutuste koguvahenditest 71%-ni. Võrdlusena: aasta tagasi oli vastav näitaja 60%. Koondlaenuportfelli mahu vähenemise ning hoiuste tugeva juurdekasvu tõttu jätkas 2011. aastal paranemist laenude-hoiuste suhe: 2010. aasta lõpu 141%-lt 122%-ni 2011. aasta lõpus.

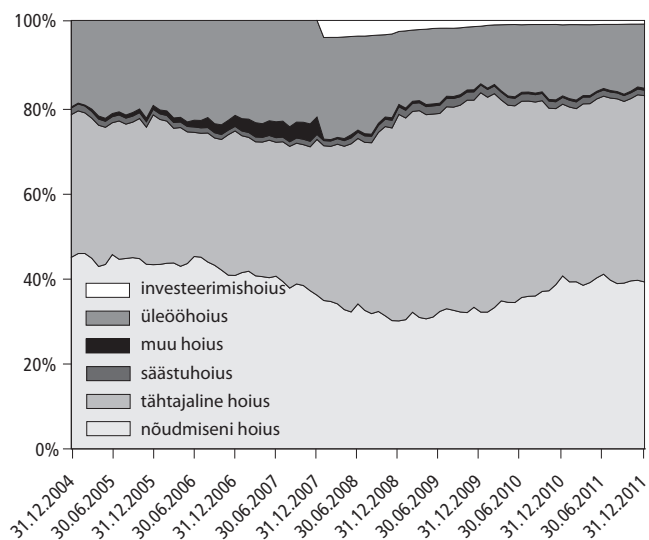
Joonis 7. Krediitiasutuste ressursibaas (mln eurot)

Tähtajaliste hoiuste maht kasvas viiendiku võrra

2011. aasta lõpuks ulatus krediitiasutuste poolt kaasatud kliendihoiuste maht ligi 11,6 miljardi euroni, kasvades aastaga 10% võrra. Hoiustest kasvasid eeskätt tähtajalised hoiused: kui 2010. aasta detsembris moodustasid tähtajalised hoiused 40% koguhoiustest, siis 2011. aasta lõpuks tõusis nende osakaal 43%-ni kõikidest hoiustest (vt joonis 8). Tähtajaliste hoiuste maht kasvas aastaga ligikaudu 20% võrra. Nõudmiseni hoiused suurenesid 2011. aastal 7% võrra, nende osakaal koguhoiustest oli 39%. Võrdlusena: 2010. aastal moodustas nõudmiseni hoiuste osakaal 40% kõikidest hoiustest. Aasta lõikes kasvasid nii äriühingute kui ka eraisikute hoiused.

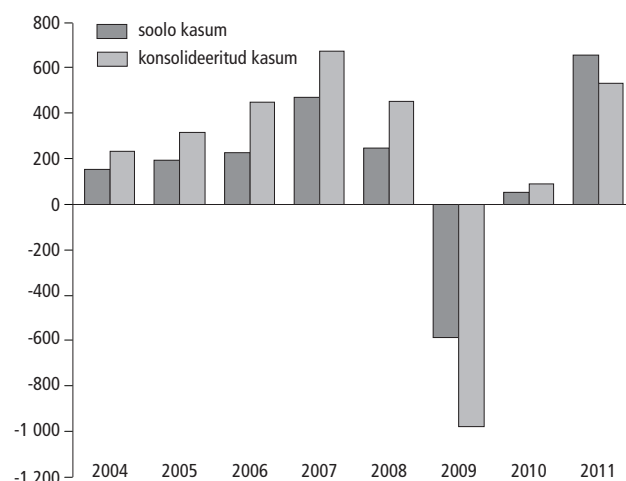
Joonis 8. Krediitiasutuste poolt kaasatud hoiuste struktuur hoiuste liikide lõikes (%)

Krediitiasutused olid kasumlikud

Kui 2009. aastal teenisid krediitiasutused kõrgete allahindluskulude tõttu olulisi kahjumeid, siis 2010. ja 2011. aasta lõpetasid krediitiasutused kasumlikult ning seda nii soolo kui ka konsolideeritud tasemel. Aastaga teenisid krediitiasutused soolo baasil kasumit 657,6 miljonit eurot, konsolideeritud tasemel 534,2 miljonit eurot. Võrdlusena: 2010. aastal vastavalt 56,3 miljonit ja 93 miljonit eurot (vt joonis 9).

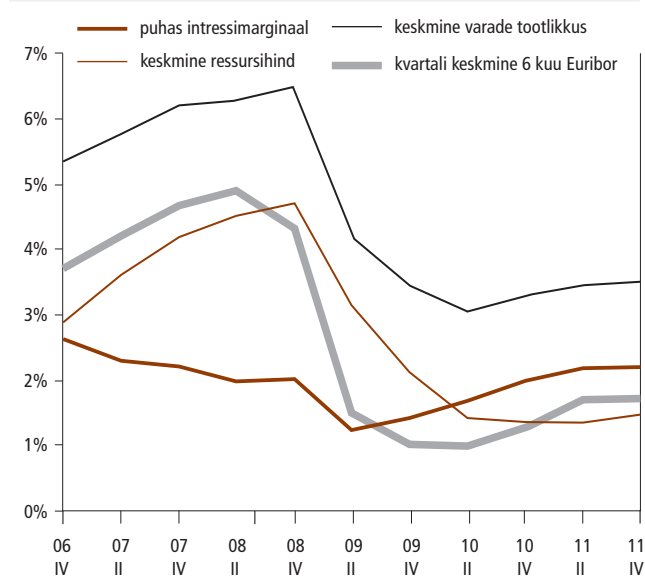
Joonis 9. Krediitiasutuste ja pangagruppide puhaskasum/-kahjum (mln eurot)

Krediidiasutuste positiivsetele tulemustele aitas kaasa ka puhta intressitulu kasv. 2011. aasta lõpuks kasvas krediidiasutuste puhas intressimarginaal (*NIM*) 2,2%-ni. Võrdlusena: 2010. aastal oli vastav näitaja 2,0% (vt joonis 10). Puhas intressimarginaal oli piisavalt kõrgel tasemel, et tagada krediidiasutuste piisav kasumlikkus. Puhas intressimarginaal kasvas omakorda nii langenud hoiuseintresside kui ka mõnevõrra tõusnud intressitulude tõttu.

Eesti madala laenuõudluse tõttu vähenevad emapankadelt saadavad ressursid ka edaspidi, mis koos varasemast madalamate hoiuseintressidega mõjutavad krediidiasutuste kasumlikkust positiivselt. Samas mõjutab krediidiasutuste kasumlikkust mõnevõrra negatiivselt enamiku Eestis väljastatud laenude baasintressi – euribori langus.

Joonis 10. Krediidiasutuste kasumlikkuse näitajad (%)

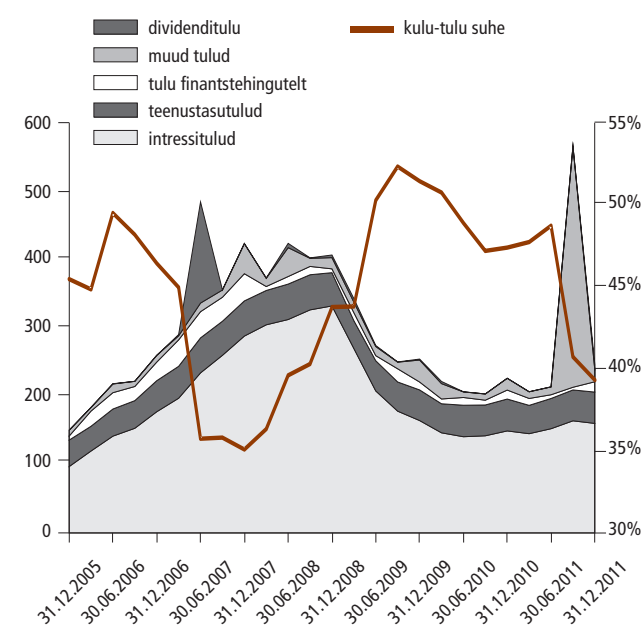

Krediidiasutuste peamiseks tuluallikaks on intressitulum

Nii nagu varasematel aastatel oli ka 2011. aastal krediidiasutuste peamiseks tuluallikaks intressitulu laenude väljastamisest. Lisaks sellele mõjutas pankade tulusid tugevalt Swedbank AS-i poolt saadud erakorraline kasum oma Läti ja Leedu tütarettevõtete müügist, mis kajastus muude tulude järsus kasvus (vt joonis 11).

Aasta arvestuses krediidiasutuste tulubaas 2010. aastaga võrreldes suurenes, seda mõjutas peamiselt muude tulude ning ka intressitulude kasv. Tulude kasvu tulemusena paranes ka kulu-tulu suhe, mis moodustas 2011. aasta lõpus 39,4%. Võrdlusena: 2010. aasta lõpus 47,6%.

Joonis 11. Krediidiasutuste kvartalitulud (mln eurot) ja kulu/tulu suhe (parem skaala)

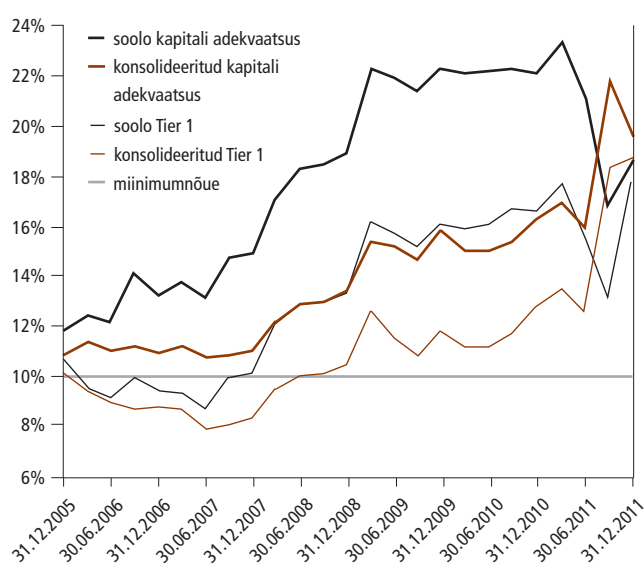
6.3. Kindlustusandjad

Krediidiasutused on endiselt hästi kapitaliseeritud

Seisuga 31.detsember 2011 moodustas krediitiasutuste kapitali adekvaatsuse koondnäitaja soolo arvestuses 18,61%. Aasta tagasi oli nimetatud näitaja 22,07%. Konsolideeritud tasemel moodustas 2011. aasta lõpus pangagruppide kapitali adekvaatsus 19,56% võrrelduna 16,25%-ga 2010. aasta lõpus. Pangandussektori kapitalistruktuur on lihtne ja baseerub suures osas esimese taseme omavahenditel¹¹. Aasta läbi püsis heal tasemel nii soolo kui ka konsolideeritud Tier 1 näitaja: 2011. aasta lõpuks ulatus soolo Tier 1 näitaja 17,66% ning konsolideerituna 18,70%-ni (aasta tagasi vastavalt 16,43% ja 12,66%). Seoses Swedbank AB Balti panganduse restruktureerimisega ühtlustusid sektori soolo ja konsolideeritud kapitali adekvaatsuse näitajad, kuna Swedbank AB ei hoia enam Läti ja Leedu tütarettevõtjate riskide katteks kapitalipuhvreid Eestis, Swedbanki mõju kogu sektori kapitaliseerituse näitajatele on aga väga suur (vt joonis 12). (Swedbank AS-i juriidilise struktuuri muudatuse kohaselt said Swedbank Lätis ja Swedbank Leedus grupi emaettevõtte Swedbank AB tütarettevõteteks – Swedbank AS müüs talle kuulunud Läti ja Leedu tütarpankade aktsiad grupi emaettevõttele.)

Pangandussektori suurimaks riskiks on krediidirisk: selle riskiga kaalutud varad moodustasid 2011. aasta lõpus ligikaudu 80% kogu riskivaradeks konverteeritud positsioonidest.

Joonis 12. Krediitiasutuste ja pangagruppide kapitali adekvaatsus (%)

2011. aastal tegutses Eestis tegevusloa alusel kaheksa kahju-kindlustusandjat, neli elukindlustusandjat ning kindlustusandjana piirikindlustuse alal MTÜ Eesti Liikluskindlustuse Fond. Lisaks pakkus Eestis oma filiaalide kaudu neli välisriigi kindlustusandjat kahjukindlustusteenuseid ja üks välisriigi kindlustusandja elukindlustusteenuseid. 2011. aasta lõpu seisuga oli piiriülese kindlustusteenuse pakkujate registrisse kantud 363 kahjukindlustus- ja 88 elukindlustusteenuse pakkujat.

Üks kahjukindlustusandja filiaal peatas lepingute sõlmimise 2011. aasta teises pooles alustas tegevust Swedbank P&C Insurance AS Leedu filiaal.

Seoses ühinemisega muutis Seesam Rahvusvaheline Kindlustuse AS oma ärinime Seesam Insurance AS-iks ning samuti sai kõnealune kahjukindlustusandja täiendavad tegevusload tegelemiseks haiguskindlustuse ja garantiikindlustusega.

Kahjukindlustusandja QBE Insurance (Europe) Limited Eesti filiaal teatas, et lõpetab alates 2012. aasta märtsikuust uute kindlustuslepingute sõlmimise, kuid jätkab olemasolevate lepingute täitmist.

Baltikumiülestest kindlustusandjatest loomine jätkus

Elukindlustussektoris on enamik ühte ja samasse finantsgruppi kuuluvatest Balti riikide kindlustusandjatest ühinenud, kahjukindlustussektoris see protsess veel kestab. 2011. aasta novembri lõpuks ühines Seesam Insurance AS Läti ja Leedu samasse gruppi kuuluvate kahjukindlustusseltsidega, peakontori asukohaks sai Eesti. Lisaks on esitanud Baltikumiülese ühinemistaotluse ka ERGO Kindlustuse AS ja siingi on kavas peakontor luua Eestisse.

11 Esimese taseme omavahendite osakaal riskiga kaalutud varadest. Esimese taseme omavahendite koosseis on sätestatud Krediitiasutuste seaduse § 73 lõikes 1.

6.3.I. Elukindlustus- andjad

Kindlustusmaksed kahanesid elukindlustussektori languse tõttu

2011. aastal kogusid Eesti kindlustusandjad kindlustusmaksid 403 miljonit eurot ja maksid otsese kindlustuse nõudeid 270 miljoni eurot. Kindlustusmaksete maht kahanes 5,7% võrra. Võrdlusena: 2010. aastal kasvas kindlustusmaksete kogumaht 20,1%.

Kui kahjukindlustuse kindlustusmaksete mahud jäid varasema aastaga võrreldes praktiliselt muutumatuks, siis elukindlustusandjad kogusid võrreldes varasema aastaga kindlustusmaksid 12,8% võrra vähem. Finantsturgudel toimuv ning Eesti elanike majanduslik olukord mõjutasid elukindlustussektori arengut 2011. aastal väga oluliselt. Seeläbi langes elukindlustuse osakaal 2011. aastal 40%-ni kindlustusturust (2010. aastal moodustas elukindlustus 43% kindlustusturust).

2011. aastal kogusid elukindlustusandjad kindlustusmaksid 160,3 miljonit eurot, kindlustusmaksete maht vähenes 12,7%. Muutuse põhjuseks oli muuhulgas ka ERGO Elukindlustuse AS-i muutumine Euroopa äriühingu ERGO Life Insurance SE Eesti filiaaliks.

Eestis koguti 2011. aastal kõikidest elukindlustuses kogutud kindlustusmaksetest 38,8%, Lätis 13,9% ja Leedus 47,2%. Huvitisi (sh ka tagasiostud) maksti välja 119,6 miljoni euro eest.

Kõige ostetum kindlustusliik oli jätkuvalt kindlustus surmajuhtumiks

Investeerimisriskiga elukindlustuse maksed kahanesid aastaga 18,9% ja traditsiooniliste elukindlustuslepingute – kindlustus surmajuhtumiks, kapitalikogumiskindlustus, sünni- ja abiellumiskindlustus ning annuiteet – kindlustusmaksed vähenesid 4,6%.

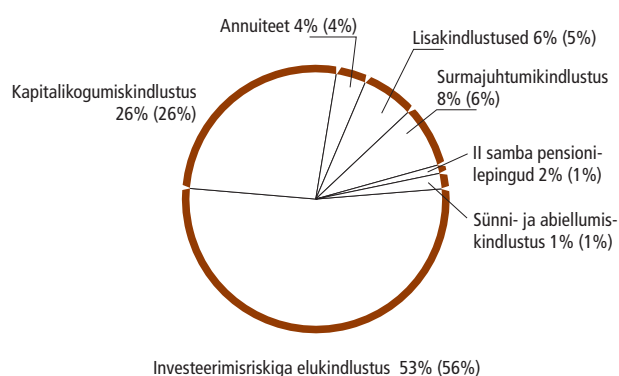
2011. aasta lõpu seisuga oli Eesti elukindlustusandjatel jõus 404 388 põhilepingut ja 314 348 lisakindlustuslepingut, jõusolevate lepingute arv kahanes eelneva aastaga võrreldes vastavalt 5,9% ja 0,7%.

Investeerimisriskiga elukindlustuse lepingud hõlmasid 37,6% ja kapitalikogumiskindlustuse lepingud 29,2% kõikidest aasta lõpul jõus olnud põhikindlustuslepingutest. Neljandat aastat järjest olid kõige müüdumaks põhikindlustusliigiks kindlustus surmajuhtumiks lepingud, mis moodustasid 51,5% kõigist aasta jooksul sõlmitud uutest põhikindlustuslepingutest. Võrdlusena: 2010. aastal koguni 69,5% kõigist aasta jooksul sõlmitud uutest põhikindlustuslepingutest.

Investeeringisriskiga elukindlustuse maksed moodustavad endiselt üle poole kõigist kindlustusmaksetest

Kindlustusmaksete maht vähenes 2011. aastal kõikides kindlustusliikides peale kindlustuse surmajuhtumiks ja II samba pensionilepingute. Kindlustusmaksete alusel oli enim müüdud kindlustusliigiks jätkuvalt investeeringisriskiga elukindlustus, kuid selle maksete osakaal vähenes 56,7%-lt 52,6%-le (vt joonis 13). Ka uutelt lepingutelt kogutud kindlustusmaksete alusel oli endiselt populaarseim kindlustusliik investeeringisriskiga elukindlustus, siin koguti 70,6% kõigist maksetest (Võrdlusena: 2010. aastal 84,4% kõigist maksetest).

Joonis 13. Elukindlustusliikide turuosad kindlustusmaksete alusel 2011 (sulgudes 2010)

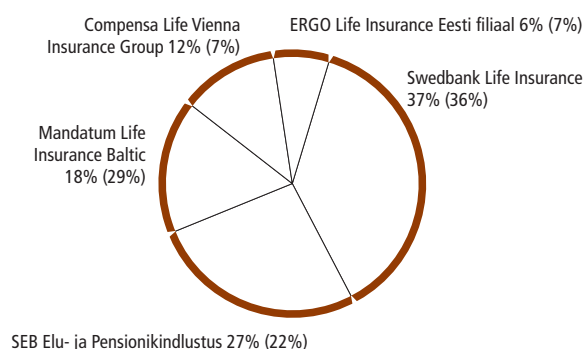
Kolm suurimat elukindlustusandjat kogusid 81% elukindlustusturu kindlustusmaksetest

2011. aastal kujunes Eesti elukindlustusturu kogumahuks kindlustusmaksete alusel 67,0 miljonit eurot, kindlustusmaksed vähenesid aastaga ligi 17%.

Lisaks neljale Eestis tegevusloa alusel tegutsevale elukindlustusandjale pakkus esimest aastat elukindlustusteenuseid ERGO Life Insurance SE Eesti filiaal. Filiaal võttis üle tegevuse lõpetanud ERGO Elukindlustuse AS-i portfelli ja tema turuosa on võrreldav eelnevalt tegevusloa alusel tegutsenud kindlustusandjaga.

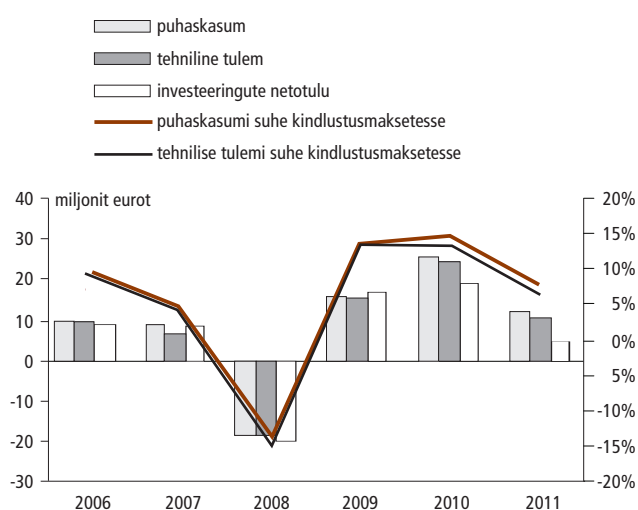
Eestis kogutud kindlustusmaksete alusel on jätkuvalt turuliidriks Swedbank Life Insurance SE, kes kogus ligi 36% kõikidest kindlustusmaksetest. Investeeringisriskiga elukindlustuse vähenemise müügiedu vähendas Mandatum Life Insurance Baltic SE turuosa 29%-lt 17%-le ja selle arvelt kasvatasid oma turuosa AS SEB Elu- ja Pensionikindlustus ning Compensa Life Vienna Insurance Group SE (vt joonis 14).

Joonis 14. Elukindlustusandjate turuosad Eestis kogutud kindlustusmaksete alusel 2011 (sulgudes 2010)

Pooled elukindlustusandjad lõpetasid 2011. aasta kahjumiga. Auditeerimata andmetel lõpetasid oma tegevuse 2011. aastal kasumiga kaks elukindlustusandjat. Elukindlustusandjate summaarne auditeerimata kindlustustehniline kasum aastal 2011 oli 10,5 miljonit eurot ja puhaskasum 12,2 miljonit eurot (vt joonis 15). Kasumi allikaks oli turuliidri Swedbank Life Insurance SE tulemus.

Joonis 15. Elukindlustusandjate kasum (tehniline tulem) ja kasumimarginaal (tehnilise tulemi marginaal) 2006–2011

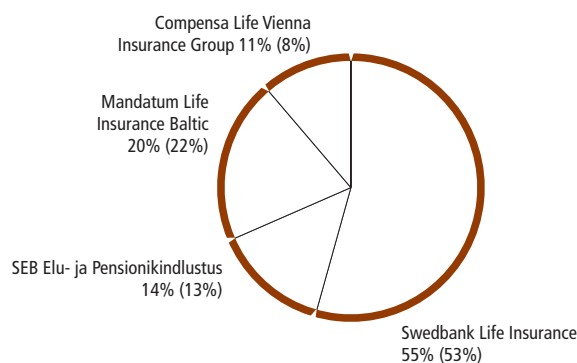

Elukindlustusandjate varad vähenesid aastaga 7%

Elukindlustusandjate varad vähenesid aastaga 7,0% ja ulatusid 2011. aasta lõpuks 808,9 miljoni euroni. Kindlustusandjate kohustused kindlustusvõtjate ees ehk kindlustustehnilised eraldi- ja garanteeritud finantskohustused vähenesid aasta jooksul 4,3% ning ulatusid aasta lõpuks 322,7 miljoni euroni. Investeeringuriskiga elukindlustuslepingute finantskohustused vähenesid aastaga 403,7 miljonilt eurolt 349,4 miljoni euroni. Kohustuste jagunemine kindlustusandjate lõikes on toodud joonisel 16.

Kõik elukindlustusandjad täitsid kindlustustegevuse seadusest tulenevad nõuded seotud varale ja omavahendite suurusele.

Joonis 16. Elukindlustusandjate turuosad kindlustuslepingutest tulenevate kohustuste alusel 2011 (sulgudes 2010)

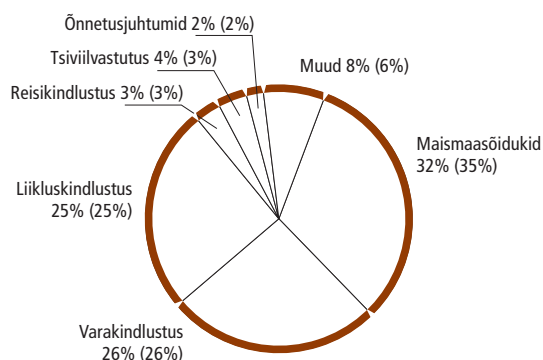
6.3.2. Kahjukindlustusandjad

Kahjukindlustusandjad kogusid 2011. aastal kindlustusmaksid kokku 242,5 miljonit eurot, mis on samaväärne eelmise aastaga. Kindlustusmaksete maht kahanes vaid 0,3% võrra. Võrdlusena: 2010. aastal kasvasid kindlustusmaksed 4%. Mahtude stabiliseerumist mõjutasid muuhulgas Seesam Insurance AS-i ühinemise kaudu statistikasse lisandunud 2011. aasta viimase kuu Läti ja Leedu kahjukindlustusandja filiaalide maksete mahud. Väljamakstud kahjunõuete kogusumma ulatus 2011. aastal 150,3 miljoni euroni, kasvades võrreldes 2010.aastaga 2%.

Liikluskindlustuse maht kasvas

2009. aastal vähendas kahjukindlustusturul sõidukikindlustuse osakaalu autode müügi langus, 2010. aasta langust mõjutas lisaks veel ka kindlustustariifide langusest tulenev mahtude vähenemine ning see suundumus jätkus ka 2011. aastal, mil maismaasõidukite kindlustuse osakaal jätkuvalt vähenes. Küll aga kasvas 2011. aastal mõnevõrra liikluskindlustuse osakaal kahjukindlustuse koguturust. Aasta alguse suurest kahjususest tingituna tõsteti liikluskindlustuse tariife, mille tulemusena alates 2011. aasta teisest poolaastast liikluskindlustuse maksete mahud hakkasid kasvama (vt joonis 17).

Joonis 17. Kahjukindlustusliikide turuosad otsese kindlustuse kindlustusmaksete alusel 2011 (sulgudes 2010)

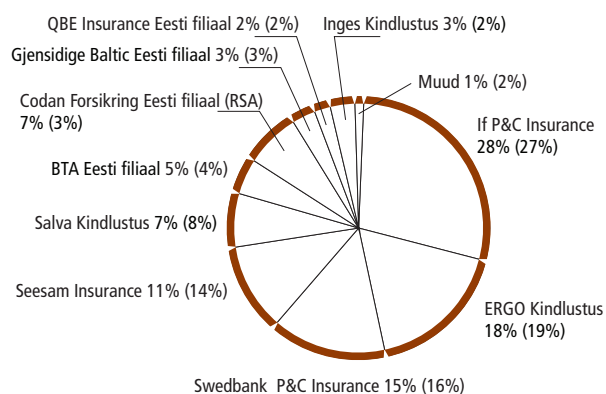

Eesti kahjukindlustusturu ümberjaotamine jätkub

Eesti kahjukindlustusturul toimuvat mõjutas 2011. aastal kõige enam RSA kaubamärgi all tegutseva Codan Forsikring A/S Eesti filiaali poolt agendilepingu sõlmimine AS-iga SEB Pank liisingu- ja laenutoodete kindlustamiseks. Selle tulemusena kasvas Codan Forsikring A/S Eesti filiaali turuosa 3%-lt 7%-ni ning filiaalide osakaal tervikuna 17%-ni kõikidest kahjukindlustusandjatest. Peaaegu kõik suuremad turuosalised kaotasid turuosa, erandiks oli vaid If P&C Insurance AS (vt joonis 18).

Eesti kahjukindlustusturu mahuks 2011. aastal kujunes 220 miljonit eurot, mis oli ligikaudu sama suur kui 2010. aastal.

Joonis 18. Kahjukindlustusandjate turuosad Eestis kogutud kindlustusmaksete alusel 2011 (sulgudes 2010)

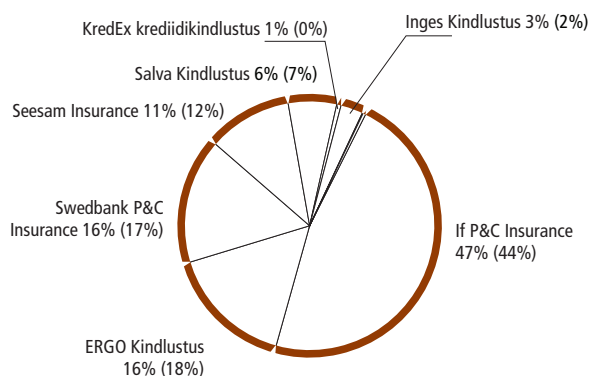

Kolme suurima kahjukindlustusandja kindlustusmaksete maht moodustab jätkuvalt 79% turu kogumahust

Eestis tegevusloa alusel tegutsevate kahjukindlustusandjate järjestuses langes ERGO Kindlustuse AS kolmandaks ning oma turuliidri positsiooni kindlustas If P&C Insurance AS. Swedbank P&C Insurance AS-i napilt teisele positsioonile tõusmisele aitas kaasa kindlustusandja filiaali avamine Leedus. Seoses ühinemisprotsessi lõpulejõudmisega on 2012. aastal Läti ja Leedu filiaalide toel nende kannule tõusmas ka Seesam Insurance AS.

Jätkuvalt kasvasid D.A.S. Õigusabikulude Kindlustuse AS ning teisel poolaastal 2010 tegevust alustanud KredEx Krediidikindlustuse AS, kuid nende kindlustusandjate toodete spetsiifika tõttu jäävad viimatinimetatud kindlustusandjate mahud koguturul väheoluliseks (vt joonis 19).

Joonis 19. Kahjukindlustusandjate turuosad kõikide kogutud kindlustusmaksete alusel 2011 (sulgudes 2010)

Edasikindlustuse osakaal kindlustusmaksetes jäi samaks

2011. aastal jäi edasikindlustuse osakaal kindlustusmaksetest kindlustusandjate lõikes vahemikku 3%-st 45%-ni. Kokkuvõttes oli 2011. aastal edasikindlustuse osakaal kindlustusmaksetes sarnaselt eelnevale aastale 7%, kuna edasikindlustusprogrammides olulisi muudatusi ei toimunud.

Kahjususe saadi kontrolli alla

2010. aasta lõpu ja 2011. aasta alguse ekstreemsed ilmastikutingimused tõid kaasa kahjude sageduse kasvu ja seda eelkõige sõidukitega seotud kindlustusliikides. Kahjumliku tegevuse vältimiseks tõsteti kindlustusandjate poolt liikluskindlustuse tariife, mille mõjul kahjukindlustussektoris kahjususe aasta kokkuvõttes isegi langes. Kahjukindlustuse bruto kahjusuhe oli 2011. aastal 55% (2010. aastal 60%), neto kahjusuhe vähenes 59%-ni (2010. aastal 62%).

Sarnaselt eelnevale aastale kasvasid nii bruto kui ka neto kulusuhted¹² vastavalt 26% ja 27%-ni. Kokkuvõttes kindlustustegevuse kasumlikkust väljendav kombineeritud suhe¹³ 2011. aastal siiski langes, ulatudes brutona 81%-ni ning netona 85%-ni.

¹² Administratiivkulude ja periodiseeritud sõlmimiskulude suhe kindlustusmaksetesse.

¹³ Kombineeritud suhe = kahjusuhe + kulusuhe (brutonäitaja sisaldab edasikindlustuse osa).

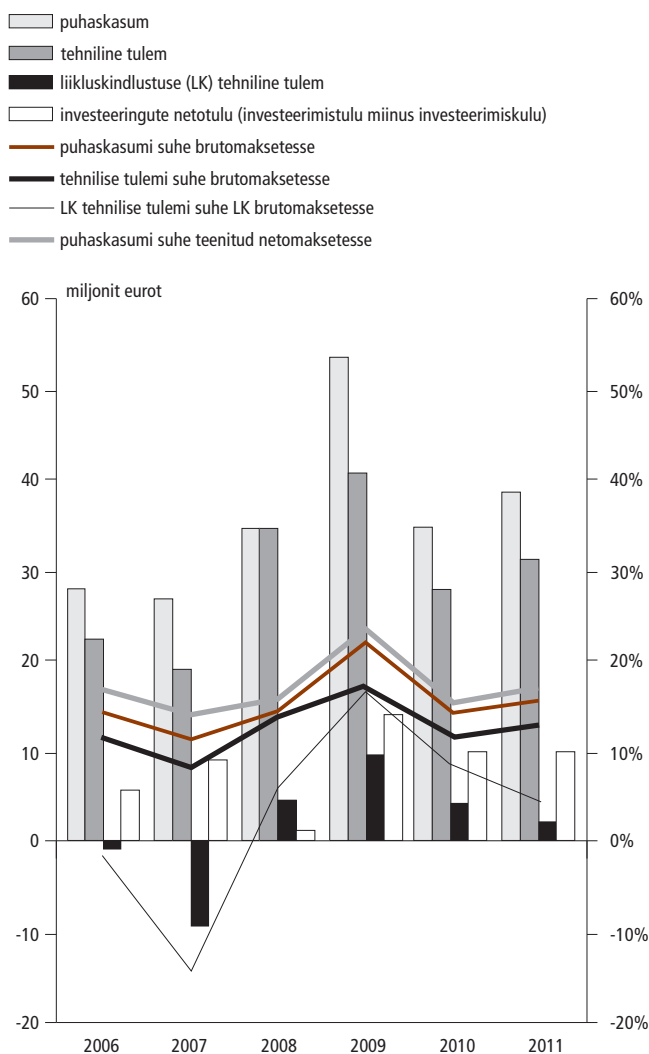
Kahjukindlustusandjate puhaskasum kasvas 12%

Kahjukindlustussektori jaoks oli tänu tavapärasest paremale aasta teisele poolele 2011. aasta kasumlik¹⁴: Puhaskasumina teeniti 39 miljonit eurot, sealhulgas tehnilise tulemina 31 miljonit eurot. Lisaks ootuspärasest soodsamatele ilmastikutingimustele aasta lõpus mõjutasid tulemit positiivselt ka hinnanguliste näitajate muutused (vt joonis 20).

Kahjukindlustusandjate varad kasvasid 10% võrra

Kahjukindlustusandjate varade maht oli 2011. aasta lõpus 525 miljonit eurot. Kindlustusandjate kindlustustehniliste eraldiste (netona edasikindlustusest) maht kasvas 2011. aasta lõpuks 193 miljoni euroni. Investeeringud koos raha ja rahaekvivalentidega aga kasvasid kokku 465 miljoni euroni. 2011. aasta lõpu seisuga täitsid kõik kahjukindlustusandjad kindlustustegevuse seadusest tulenevad nõuded seotud varale ja omavahendite suurusele.

**Joonis 20. Kahjukindlustusandjate kasum (tehniline tulem) ja kasumi-
marginaal (tehnilise tulemi marginaal) 2006–2011**

6.4. Fondivalitsejad ja fondid

6.4.1. Fondivalitsejad

2011. aastal kasvas Eestis tegevusluba omavate fondivalitsejate arv 17-ni. Turule lisandus uus fondivalitseja AS SmartCap. Eesti Arengufondi juurde loodud fondivalitseja hakkab valitsema riigi poolt riskikapitaliinvesteeringute tegemiseks eraldatavat investeerimiskapitali. Aasta jooksul ükski fondivalitseja turult ei lahkunud.

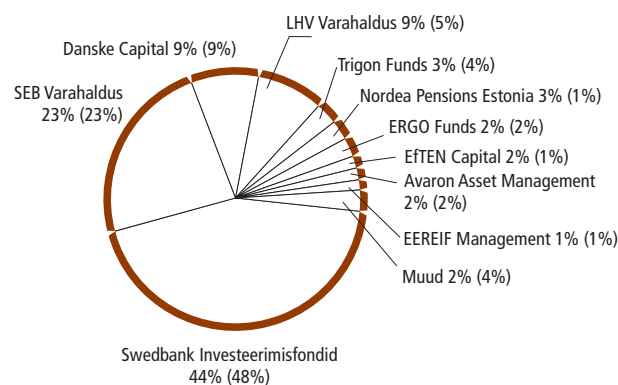
Mitme fondivalitseja omanikeringis toimus olulisi muutusi. Finantsinspeksiooni loal said 2011. aastal Tõnu Pekk ja Henrik Karmo nendele kuuluva ettevõtte TPP Holdings OÜ kaudu ASi GILD Property Asset Management ja AS-i GA Fund Management ainuomanikeks. GILD Bankers grupist eraldumise rõhutamiseks muudeti ühtlasi GILD Property Asset Management AS-i ärinime. Alates 12. augustist 2011 on fondivalitseja uueks nimeks AS EEREIF Management. Kontrolliv omanik muutus ka AS-il Limestone Investment Management, milles omandas 52%-lise kaudse osaluse Northern Star Partners Oy.

2011. aasta alguses jõudis lõpule AS-i LHV Group poolt etapi- viisiline osaluse suurendamine AS-is LHV Varahaldus ja temast sai fondivalitseja ainuomanik. Arti Arakas ja tema ettevõtte OÜ Greatway said Finantsinspeksioonilt loa EFTEN Capital AS-is 13,3%-lise olulise osaluse omandamiseks. Grupisest ümberkorralduste tulemusena toimus muutusi omanikeringis veel ka Trigoni kaubamärgi all tegutsevates fondivalitsejates AS Trigon Funds ning AS Trigon Alternative Funds, ERGO Funds AS-is ja Avaron Asset Management AS-is. Kaudset kontrolli omavate isikute ring jäi nimetatud kolme finantsgrupi puhul samaks.

Kolme suurima fondivalitseja turuosa vähenes kokku 4% võrra Euroala suure võlakroomusega riikide võlakriis muutis 2011. aastal finantsturud volatiilseks. Aasta kokkuvõttes kannatasid enam fondivalitsejate poolt valitsetavad aktsiafondid, mille turuväärtus vähenes kokku 32,4% ehk 147 miljoni euro võrra. Seeläbi vähenes kõikide fondide kogumaht 4,4% 1,7 miljardi euron. Kohustuslikud pensionifondid kasvasid 5,9%, neid toetas kohustusliku kogumispensioni maksete osaline taastumine.

Samal ajal kui aktsiafondide valitsemisele spetsialiseerunud fondivalitsejad kaotasid positsioone, võitsid turuosa need fondivalitsejad, kes tegid panuse uute kohustusliku kogumispensioni klientide leidmisele. Aastaga võitis enim turuosa AS LHV Varahaldus. AS-i LHV Varahaldus turuosa kasvas 5%-lt 9%-ni ja ta jõudis järele fonditurul kolmandal positsioonil asuvalle Danske Capital AS-ile. Teine kiire kasvuga fondivalitseja oli Nordea Pensions Estonia AS. Aasta jooksul vähenes turuosa enim turuliidril Swedbank Investeerimisfondid AS-il, mis tõi ühtlasi kaasa kolme suurima turuosalise turukontsentratsiooni vähenemise 80%-lt 76%-ni. Kolm suurimat turuosalist on Swedbank Investeerimisfondid AS, AS SEB Varahaldus ja Danske Capital AS (vt joonis 21).

Joonis 21. Fondivalitsejate turuosad vastavalt valitsetavate investeerimisfondide mahtudele 2011 (sulgudes 2010)

Investeeringufondide kogumaht ulatus 3,5 miljardi euroni

Fondivalitsejate poolt hallatavate varade maht ulatus 2011. aasta lõpuks kokku 3,5 miljardi euroni. Fondivalitsejate poolt osutatav teenuste valik on suhteliselt lai. Lisaks endale kuuluvate fondide valitsemisele pakutakse fondivalitsemise teenust ka edasiantud tegevuste raames. Samuti pakuvad fondivalitsejad väärtpaberiportfellide valitsemise ning investeerimisnõustamise teenust ning kliendi jaoks fondi osakute või aktsiate hoidmise teenust.

Põhiosa hallatavatest varadest moodustas valitsetavate fondide kogumaht, mille suurus oli 2011. aasta lõpus 1,7 miljardit eurot. Fondide mahust moodustasid 68% kohustuslikud pensionifondid ja 18% aktsiafondid. Fondivalitsemise teenust osutati edasiantud tegevuste raames ka nendele fondidele, mida või mille vara fondivalitsejad ise ei valitse. Nn allhanketeenuse raames hallatavate varade maht oli 2011. aasta lõpu seisuga 1,0 miljardit eurot. Valitsetavate väärtpaberiportfellide maht ulatus 0,6 miljardi euroni. Mõned fondivalitsejad osutasid kolmandatele isikutele nõustamise ja vara valitsemise teenust vara liigi puhul, mille suhtes nad on fondi valitsemise õiguse saanud. Selliste hallatavate varade maht oli seisuga 31. detsember 2011 ligikaudu 0,2 miljardit eurot.

Fondivalitsejate koondbilansi maht kasvas 10%

Fondivalitsejate varade kogumaht ulatus 2011. aasta lõpus 116 miljoni euroni. Aasta lõpu seisuga moodustasid suurima osa varadest tähtajalised hoiused (33% bilansimahust), laenud (25%), investeringud enda valitsetavatesse pensionifondidesse (17%) ning raha ja raha ekvivalendid (17%). Suurimateks muutusteks koondbilansi struktuuris olid tähtajaliste hoiuste osakaalu kasv 17% võrra ning raha ja raha ekvivalentide osakaalu vähenemine 14% võrra. Fondivalitsejate lõikes oli varade struktuur väga erinev.

Fondivalitsejate kasumlikkust vähendas oluline investeerimiskahjum

Auditeerimata andmetel ulatus 2011. aastal fondivalitsejate sektori koondkasum 8,8 miljoni euroni, mida on 22% vähem kui eelmisel aastal. Aasta lõpetasid kahjumiga kuus tegutsevat fondivalitsejat kuueteistkümnest. Sektori omakapitali tulukus vähenes aastaga 12%-lt 8%-ni.

Kasumi vähenemise peamiseks põhjuseks oli fondivalitsejate investeringute väärtuse märkimisväärne vähenemine 2011. aasta kolmandas kvartalis. Aasta neljandas kvartalis investeringute väärtus küll kasvas, kuid aasta arvestuses vähenes investeringute koondväärtus kokku 1,2 miljoni euro võrra. Võrdluseks: 2010. aastal kasvas fondivalitsejate investeringute koondväärtus 1,9 miljonit eurot. Sektori neto teenustasutulud vähenesid 2011. aastal ligi 5%, püsivate üldkulude kogumaht oluliselt ei muutunud. Sektori püsivate üldkulude suhe neto teenustasutuludes kasvas aastaga 60%-lt 63%-ni.

Fondivalitsejate sektori omavahendite ülejääk omavahendite normatiivist on jätkuvalt suur ja 2011. aasta lõpus oli normatiiv kaetud 408% ulatuses. 2010. aastal oli vastav näitaja 362%. Mitme fondivalitseja neto-omavahendite ülejääki suurendas 2010. aastal teenitud kasumi jätmine ettevõtetesse. Kõik pensionifondide valitsemise teenust pakuvad fondivalitsejad täitsid pensionifondide osakute omamisele kehtestatud nõuded.

6.4.2. Investeeringis- ja pensionifondid

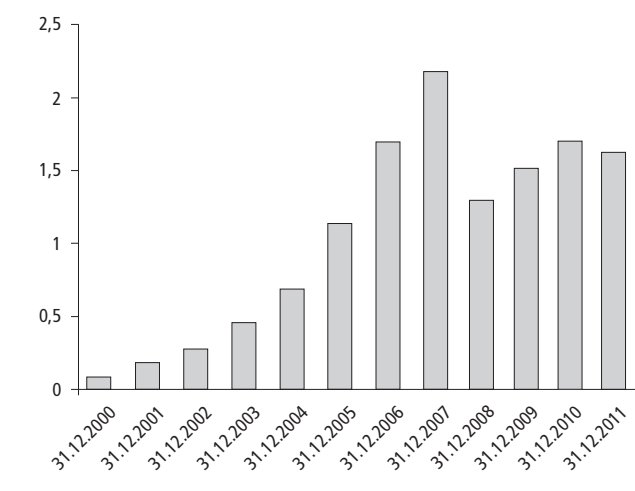
2011. aastat iseloomustanud globaalse majanduskasvu välja-vaadete halvenemine ning pingete kasv finantsturgudel avaldas negatiivset mõju aktsia- ja võlakirjahindadele. Mitmete euroala riikide avaliku sektori ohtlikult suur võlakoormus lisas samuti turgudele volatiilsust. Maaailma peamistel aktsiaturgudel valitsesid 2011. aastal langustrendid, mis kajastusid ka Eesti investeeringis- ja pensionifondide tootluses. Enamike fondide tootlus jäi negatiivseks ning investorite arv langes.

2011. aasta lõpu seisuga oli Eestis registreeritud 75 investeeringis- ja pensionifondi.

Investeeringis- ja pensionifondide turule lisandus 2011. aastal kaks uut fondi: üks kinnisvarafond ja üks vabatahtlik pensionifond. Samal ajal likvideeriti 2 intressifondi ning 3 aktsiafondi, sealhulgas Swedbank Private Debt Fond, mille likvideerimine algas 2010. aastal.

Eestis registreeritud investeeringisfondide ja pensionifondide varade kogupuhaväärtus vähenes aastaga 4% ehk 0,07 miljardi euro võrra, ulatudes aasta lõpuks 1,64 miljardi euroni (vt joonis 22).

Joonis 22. Investeeringisfondide, sh pensionifondide vara puhaväärtuse dünaamika 2000-2011 (mld eurot)

Osakuomanike arv langes

Osakuomanike arv langes kõigis fondiliikides. Erandiks olid kohustuslikud pensionifondid, mis osakuomanike arvu fondi-sektoris tervikuna kasvatasid (vt tabel 10). Osakuomanike arv kasvas mitte uute investorite kaasamise arvelt, vaid olemas-olevate investorite investeeringute hajutamise tõttu erinevate pensionifondide vahel. Seisuga 31. detsember 2011 ulatus kohustuslike pensionifondide osakuomanike arv 708 439-ni, samas kui pensioni II sambaga liitunute arv oli 622 723. Seega kohustuslike pensionifondide osakuomanike suur arv on seotud eelkõige sellega, et osa eraisikutest kogub pensioni läbi mitme kohustusliku pensionifondi

Tabel 10. Osakuomanike arv erinevate fondiliikide lõikes:

	31.12.2010	31.12.2011
Aktsiafondid	23 987	19 803
Riskikapitalifondid	281	281
Intressifondid	657	493
Kinnisvarafondid	315	316
Kohustuslikud pensionifondid	662 715	708 439
Vabatahtlikud pensionifondid	53 442	50 154
Kokku	741 397	779 486

Aktsiafondide varade maht langes kolmandiku võrra

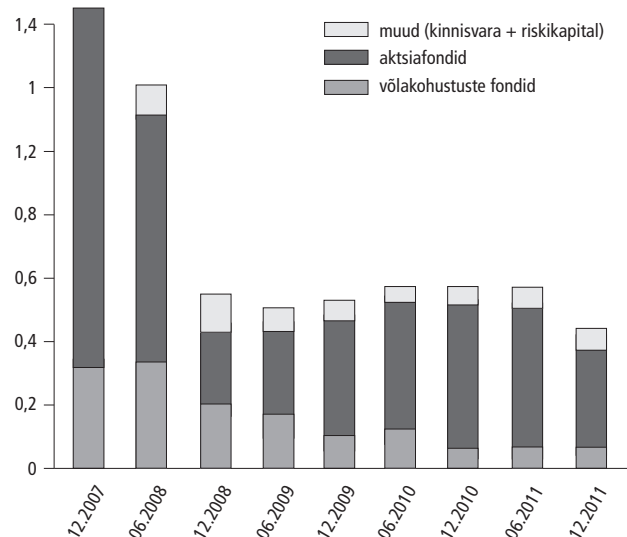
Investeeringisfondide (v.a pensionifondid) varade maht vähenes aastaga 24% ehk 134 miljoni euro võrra, selle põhjuseks oli olulisel osal maailma aktsiaturgudel toimunud langus.

Eestis registreeritud aktsiafondide varade maht vähenes aasta alguse 449 miljonilt eurolt aasta lõpuks 305 miljonile eurole ehk 32% (vt joonis 23). Aastaga vähenes kõikide Eestis registreeritud aktsiafondide varade maht. Erandi moodustasid kaks AS-ile Trigon Funds kuuluvat fondi: Trigon Top 10 Fond ja Trigon Uus Euroopa Väärtusfond. Samas aktsiafondide turu ümberjagamist see kaasa ei toonud – aktsiafondide varade maht on fondivalitsetajate lõikes vähenenud suhteliselt ühtlaselt ning fondivalitsetajate turuosad jäid suures piiris samaks. Aktsiafondide osakuomanike arv vähenes aastaga 23 987-lt 19 803-ni.

Võlakohustuste fondide (likviidsus- ja intressifondid) varade maht kasvas 2011. aastal 4% võrra, moodustades aasta lõpuks 61 miljonit eurot. 2011. aasta lõpuks likvideeriti Swedbank Private Debt Fond ja SEB Likviidsusfond. Eestis registreeritud võlakohustuste fondide osakuomanike arv langes aasta lõpuks 493-ni. Võrdlusena: 2010. aasta lõpus oli võlakohustuste fondide osakuomanike arv 698; 2009. aasta lõpus 1 955.

Muude fondide – kinnisvara- ja riskikapitalifondide – varade maht kasvas aastaga 12%, moodustades aasta lõpuks 64 miljonit eurot. Muude fondide osakuomanike arv oli aasta lõpus 597. Võrdlusena: 2010. aasta lõpus oli nimetatud arv 596.

Joonis 23. Investeeringisfondide varade maht (mld eurot)

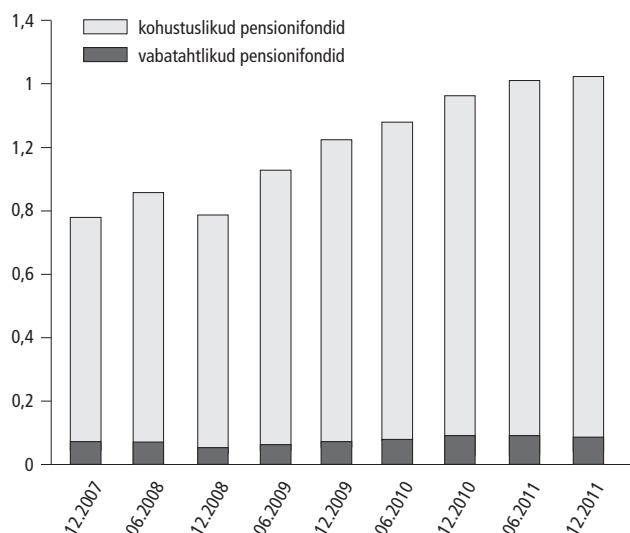
Pensionifondide varade maht kasvas

2011. aasta algusest taastusid osaliselt riigipoolsed sissemaksed kohustuslike pensionifondidesse. Kohustuslike pensionifondide varade maht kasvas aastaga 6%, kasvades 1,07 miljardilt eurolt 1,13 miljardi euroni.

Aasta vältel kasvas kohustuslike pensionifondide varade maht keskmiselt 5 miljonit eurot kuus, mis on kaks korda vähem kui 2010. aastal, mil II samba pensionifondide varade kasvutempo oli keskmiselt 10 miljonit eurot kuus. Kohustuslike pensionifondide osakuomanike arv oli aasta lõpus 708 439. Võrdluseks: 2010. aasta lõpu seisuga oli kohustuslike pensionifondide osakuomanike arv 662 715.

Vabatahtlike pensionifondide varade maht vähenes aastaga 5% ehk 5 miljoni euro võrra, moodustades aasta lõpus kokku 84 miljonit eurot (vt joonis 24). Vabatahtlike pensionifondide osakuomanike arv oli aasta lõpus 50 154 (2010. aasta lõpu seisuga 53 442).

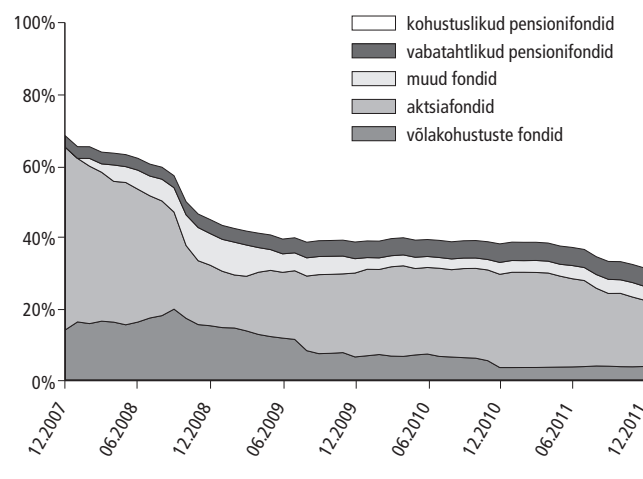
Joonis 24. Pensionifondide varade maht (mld eurot)

Fondituru struktuur aasta lõpus muutus

Eesti fondituru struktuur püsis 2011. aasta esimesel poolaastal stabiilsena, peamised muudatused toimusid aasta teises pooles. Aastaga suurenes kohustuslike pensionifondide osakaal 62%-lt 69%-le turu kogumahust. Aktsiafondide osakaal aga vähenes 26%-lt 18%-ni turu kogumahust. Võlakohustuste fondide osakaal suurenes 3%-lt 4%-ni ning vabatahtlike pensionifondide osakaal jäi 5%-le turu kogumahust. Muude fondide osakaal kasvas 3%-lt 4%-ni turu kogumahust (vt joonis 25).

**Joonis 25. Erinevat tüüpi fondide osakaalud kogu fondituru mahust
31.12.2007–31.12.2011**

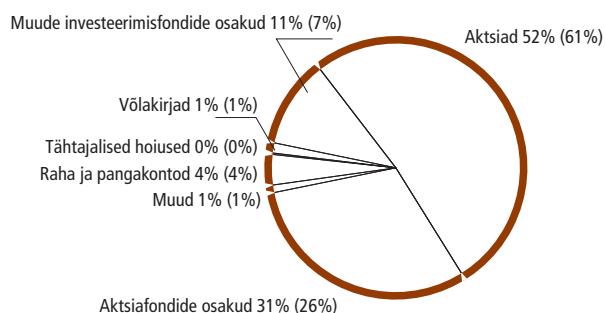

Aktsiainvesteeringud kahanesid

Eriliigiliste fondide investeeringud aktsiariski kandvatesse instrumentidesse vähenesid 2011. aasta jooksul nii mahuliselt kui ka protsentsuaalselt.

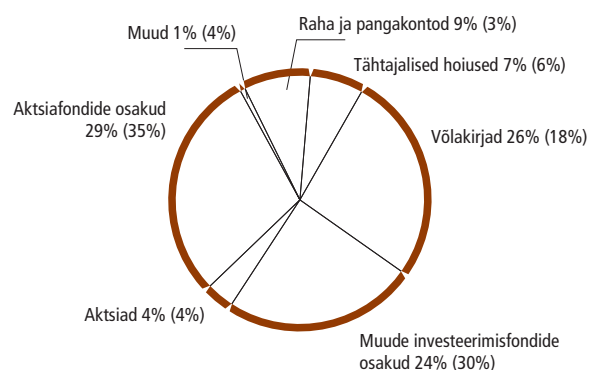
2011. aastal vähenes aktsiafondide investeeringute koondportfellis aktsiainvesteeringute osakaal 87%-lt 83%-ni ning seda peamiselt otseinvesteeringute arvelt. Aktsiafondide otseinvesteeringud aktsiatesse vähenesid mahuliselt peaaegu kaks korda ning nende osakaal koondportfellis vähenes 61%-lt 52%-ni, sealhulgas on suurimad investeeringud tehtud Venemaale 18%, Türgi 6% ning Poolasse 6%. Aktsiafondide investeeringud teistesse aktsiafondidesse kasvasid 26%-lt 31%-ni, kuid mahuliselt on nad samuti vähenenud. Aktsiafondide investeeringud võlakirjadesse püsisid muutumatuna 1% tasemel ning investeeringud võlakohustuste fondidesse kasvasid 7%-lt 11%-ni kogu portfelist. Tähtajalisi hoiuseid 2011. aasta lõpu seisuga aktsiafondide investeeringute koondportfellis praktiliselt ei olnud, raha ja pangakontod püsisid 4% tasemel kogu portfelist (vt joonis 26).

Joonis 26. Aktsiafondide varade struktuur seisuga 31.12.2011
(sulgudes 31.12.2010)

Ka kohustuslike pensionifondide koondportfellis toimus liikumine aktsiariski vähendamise suunas. Aastaga vähenesid investeeringud aktsiafondide osakutesse, osakaal vähenes 35%-lt 29%-ni. Otseinvesteeringud aktsiatesse moodustasid 4% kogu koondportfelist. Võlakirjade osakaal suurenes aastaga 18%-lt 26%-ni kogu koondportfelist (millest 5%¹⁵ on investeeritud Saksamaa emitentidesse, 3% Eesti emitentidesse ning 2% Soome ja Hollandi emitentidesse). Investeeringud võlakohustuste fondide osakutesse on aastaga vähenenud 30%-lt 24%-ni. Tähtajaliste hoiuste osakaal kasvas 6%-lt 7%-ni ning raha ja pangakontode osakaal kasvas 3%-lt 9%-ni kogu kohustuslike pensionifondide portfelist (vt joonis 27).

Joonis 27. Kohustuslike pensionifondide varade struktuur seisuga 31.12.2011
(sulgudes 31.12.2010)

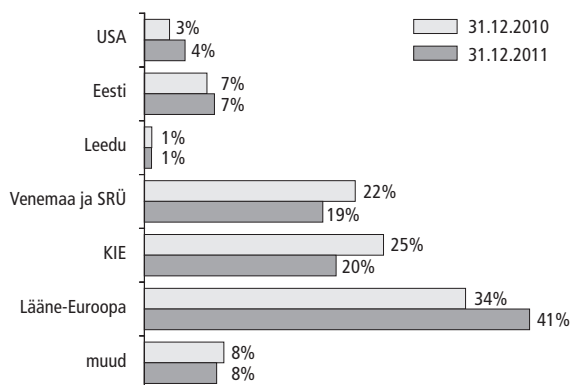
¹⁵ Osakaal kogu investeerimisportfelist.

Arenevate turgude osakaal vähenes, arenenud turgude osakaal kasvas

2011. aastal toimunud aktsiafondide varade mahu vähenemine tõi kaasa ka muutusi aktsiafondide investeringute geograafilises jaotuses. Kuna arenevatele turgudele tehtud investeringute varade maht vähenes arenenud turgudele tehtud investeringutest kiiremini, väljendus see arenevate turgude osakaalu vähenemises aktsiafondide investeringute koondportfellis ning arenenud turgude osakaalu kasvus.

2011. aasta lõpu seisuga oli 41% aktsiafondide varadest investeeritud Lääne-Euroopa emitentidesse, 20% Kesk- ja Ida-Euroopa turgudele ning 19% aktsiafondide varadest Venemaale ja SRÜ riikidesse. Samas on tegelikud investeringud arenevatele turgudele suuremad, sest osa investeringutest on lisaks tehtud sellistesse Lääne-Euroopas registreeritud investeerimisfondidesse, mis keskenduvad investeerimisel samuti arenevatele turgudele (vt joonis 28).

Joonis 28. Aktsiafondide investeringute geograafiline jaotus

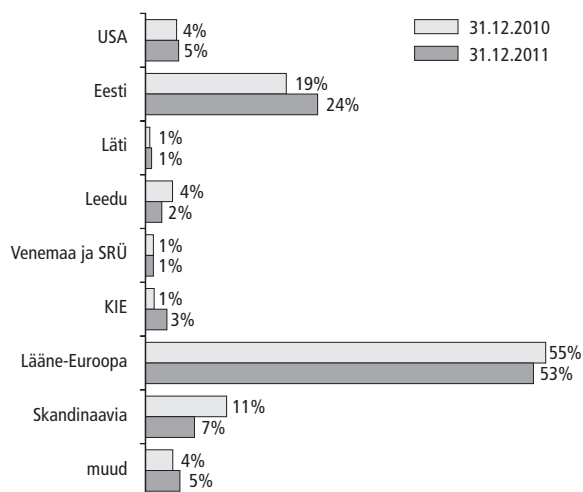

Aktsiafondide investeringud Eestis registreeritud instrumentidesse moodustasid 7% aktsiafondide portfelli, millest omakorda 4% oli pangakontodel hoitav raha. Otsesed investeringud Eestis registreeritud väärtpaberitesse moodustasid 2011. aasta lõpu seisuga 1% kogu aktsiafondide investeringuportfelli.

Venemaa ja SRÜ emitentide instrumendid moodustasid 19% aktsiafondide portfelli. Kesk- ja Ida-Euroopa emitentidest suurima osakaaluga olid Türgi ja Poola 6%-ga. Lääne-Euroopa emitentidesse tehtud investeringute osakaal ulatus 2011. aastal 41%-ni, millest investeringud Luksemburgis registreeritud instrumentidesse moodustasid 20% ja investeringud lirmaale registreeritud instrumentidesse 13% aktsiafondide investeringuportfelli.

Kohustuslike pensionifondide investeringute geograafilist jaotust iseloomustab konservatiivsem lähenemine. Emitentidest prevaleerivad arenenud maade emitendid, riskantsematesse piirkondadesse investeeritakse pigem läbi teiste investeerimisfondide (vt joonis 29).

Joonis 29. Kohustuslike pensionifondide investeringute geograafiline jaotus

Lääne Euroopa emitentidesse tehtud investeeringute osakaal vähenes 2011. aastaga 55%-lt 53%-ni. Sealhulgas olid suurima osakaaluga investeeringud Luksemburgis registreeritud instrumentidesse 18%, Iirimaa registreeritud instrumentidesse 12% ja Prantsusmaa instrumentidesse 11% ulatuses¹⁶.

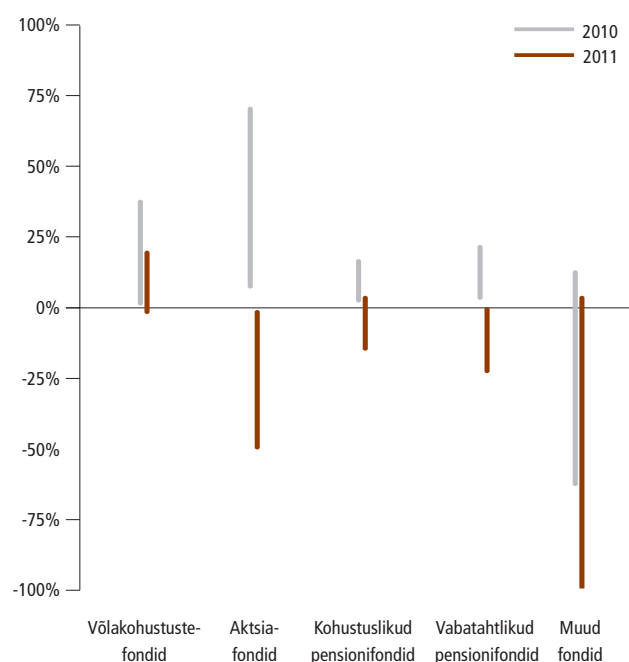
Investeeringud Eestis registreeritud instrumentidesse moodustasid kohustuslike pensionifondide portfelli 24%, kuid see number hõlmab ka tähtajalisi hoiuseid ja pangakontosid, mis on avatud Eestis registreeritud krediitiasutustes. Otsesed investeeringud Eestis registreeritud väärtpaberitesse moodustasid 2011. aasta lõpu seisuga 4% investeeringute koguportfelli, 16% moodustasid hoiused ja pangakontod ning 3% investeeringud muudesse investeerimisfondidesse (mis on omakorda enamasti Ida-Euroopa või Venemaa suunitlusega).

Enamiku fondide tootlus oli negatiivne

2011. aastal oli enamike investeerimis- ja pensionifondide aastatootlus negatiivne. Erandiks investeerimisfondide seas oli võlakohustuste fond SEB High Yield Bond Fund. Kohustuslike pensionifondide seas saavutasid positiivse tootluse konservatiivse strateegiaga pensionifondid.

Võlakohustuste fondide tootlus jäi vahemikku -2% kuni +19%, aktsiafondide tootlus vahemikku -50% kuni -2%, kohustuslike pensionifondide tootlus vahemikku -15% kuni +3%, vabatahtlike pensionifondid tootlus vahemikku -23% kuni -1% ning muude fondide tootlus vahemikku -100% kuni +3% (vt joonis 30).

Joonis 30. Aastatootluse vahemikud eriliigiliste fondide lõikes

¹⁶ Loetletud riikide suur osakaal tuleneb investeerimisest läbi seal registreeritud investeerimisfondide. Samas suurim osa nendest fondidest on arenevate turgude suunitlusega.

6.5. Investeerimisühingud

Tegevuse lõpetas üks investeerimisühing

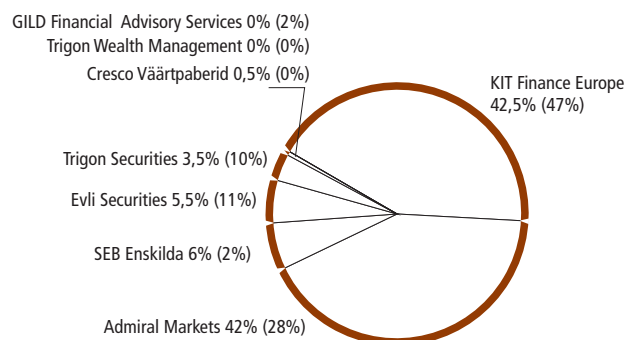
Finantsinspektsiooni poolt väljastatud tegevusloa alusel tegutses 2011. aasta lõpu seisuga Eestis seitse investeerimisühingut. Investeerimisühingute arv vähenes ühe võrra, nimelt tunnistati kehtetuks AS GILD Financial Advisory Services tegevusluba. Aasta jooksul Finantsinspektsiooni tegevuslubasid uutele investeerimisühingutele ei väljastanud.

Suurimad investeerimisühingud on AS KIT Finance Europe ja Admiral Markets AS

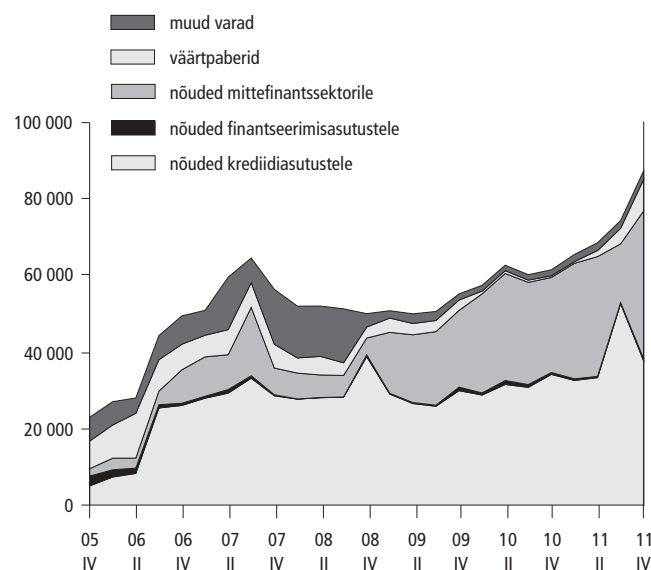
Suurimateks investeerimisühinguteks nii varade mahu kui ka teenitavate tulude järgi olid 2011. aastal AS KIT Finance Europe ja Admiral Markets AS. Aastaga kasvas väga oluliselt Admiral Markets AS-i turuosa. Kui 2010. aastal teenis Admiral Markets 28% investeerimisühingute sektori tuludest, siis 2011. aastal suurenes ettevõtte osakaal teenitud tulude järgi 42%-ni (vt joonis 31).

Investeerimisühingute varade maht moodustas 31. detsembri 2011 seisuga 85 miljonit eurot, kasvades aastaga 41% võrra. Suurema osa (43%) investeerimisühingute varadest moodustasid krediitiasutustesse paigutatud hoiused. Märkatava osa investeerimisühingute varadest moodustasid ka grupisisesed nõuded, mis tekkisid enamasti vabade likviidsete vahendite paigutamise tulemusena teistesse sama finantsgrupi ettevõtetesse. Kauplemiseks hoitavad finantsvarad moodustasid vaid 9% investeerimisühingute sektori varade kogumahust (vt joonis 32).

Joonis 31. Investeerimisühingute turuosad tulude järgi 2011 (sulgudes 2010)

Joonis 32. Investeerimisühingute varade struktuur (tuh eurot)

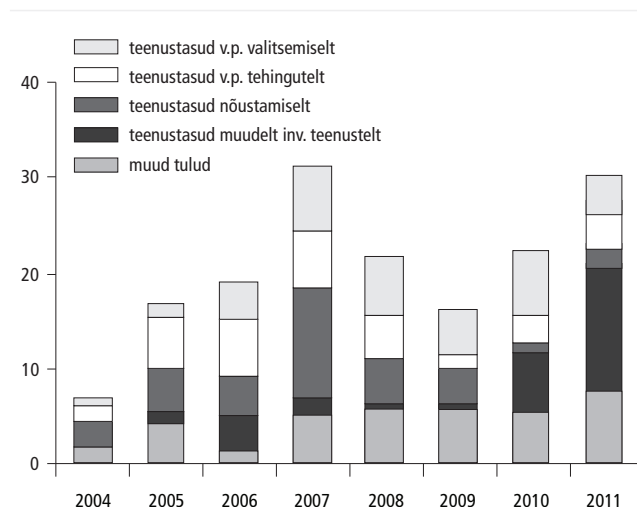

Investeeringisühingute tulud kasvasid

Enamik investeeringisühinguid teenib tulu investeerimisteenuste vahendamisel ning ei võta oma arvel riske, seega sektori vares puudusid üldjuhul tururiski kandvad positsioonid. Investeeringisühingute summaarsed tulud suurenesid võrreldes 2010. aastaga 36% võrra. Oluliselt kasvasid oma tulusid kaks-kolm peamiselt välisriikides tegutsevat investeerimisühingut. Seega sektori finantsnäitajate positiivse muutuse põhjal ei saa teha järeldust, et 2011. aastal toimus Eesti investeerimisteenuste turul oluline elavnemine.

Investeeringisühingute tuludest moodustasid 75% teenustasud ning 21% tuludest intressitulud, mis on investeerimisühingute suurte likviidsusüle jääkide investeerimise tulemus (vt joonis 33).

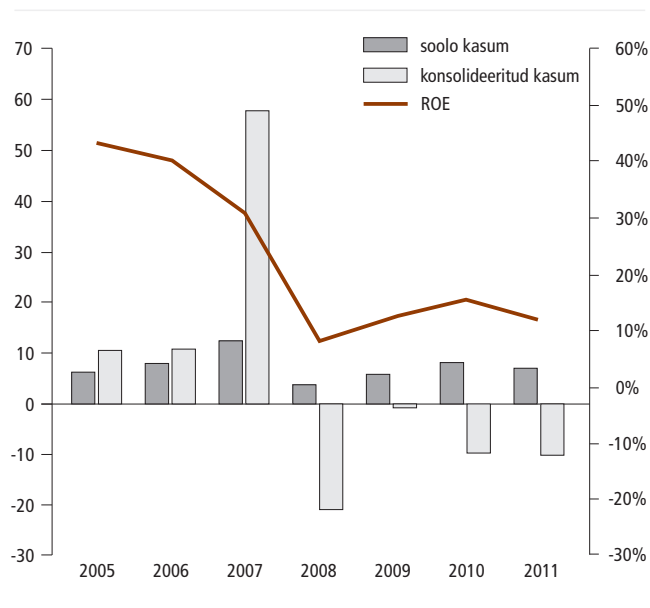
Joonis 33. Investeeringisühingute tulude struktuur (mln eurot)

Investeeringisühingute sektor on jätkuvalt kasumlik

Vaatamata suurenenud tulubaasile teenisid investeerimisühingud 2011. aastal 1,1 miljoni euro võrra vähem kasumit kui 2010. aastal – kokku 7,1 miljonit eurot. Väiksem kasum oli tingitud üksikute turuosaliste erakorralistest kahjumitest (vt joonis 34).

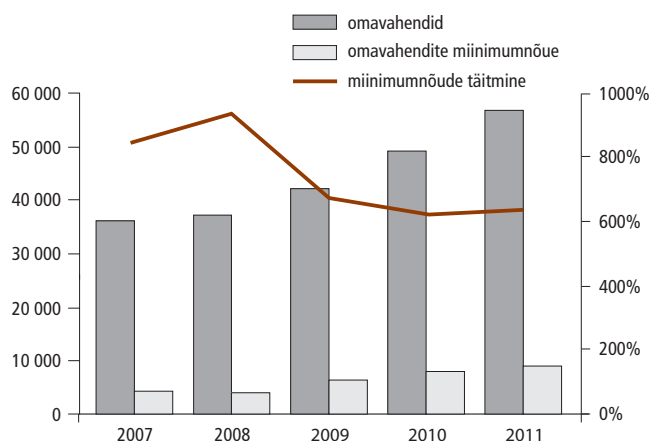
Joonis 34. Investeeringisühingute kasum (mln eurot) ja omakapitali toolikkus ROE (parem skaala)

Kapitalipuhvrid on suured

Investeeringisühingud alluvad krediitiasutustega sarnasele kapitaliregulatsioonile. Investeeringisühingud peavad järgima riskikontsentratsiooni piirmäärasid ning investeeringisühingu omavahendid peavad igal ajahetkel piisava varuga katma bilansilised ja bilansivälised riskid. Kapitaliregulatsiooni eesmärk on tagada, et investeeringisühingud on alati võimelised täitma oma finantskohustusi ega võta liigseid riske – seeläbi kaitsetakse klientide ja võlausaldajate huve. Investeeringisühingute omavahendid ületasid summaarset regulatiivset kapitalinõuet rohkem kui kuuekordselt (vt joonis 35).

Joonis 35. Investeeringisühingute summaarsed omavahendid ja kapitali miinimumnõue (tuhat eurot)

6.6. Investeermisteenused

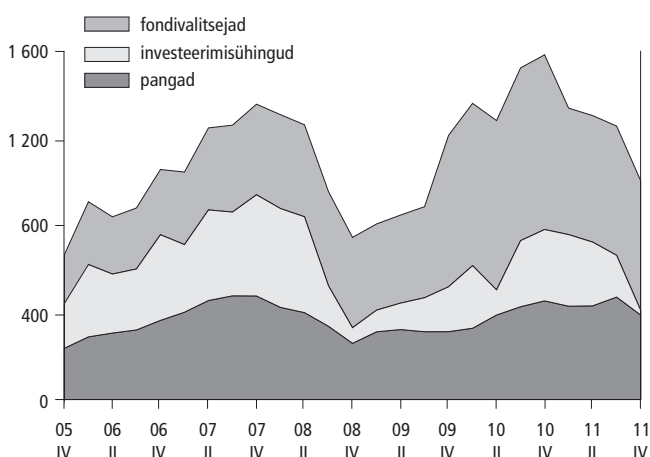
6.6.1. Väärtpaberi- portfellide valitsemine

Väärtpaberiportfelli valitsemise teenus on väärtpaberitest moodustatud portfelli valitsemine iga kliendi jaoks eraldi vastavalt kliendi poolt antud üldistele juhistele. Väärtpaberiportfelli valitsemise teenust võivad osutada fondivalitsejad, investimisühingud ja krediidasutused.

Eesti finantssektori poolt juhitavad klientide portfellid ulatusid aasta lõpus 1,0 miljardi euron (vt joonis 36).

2011. aastal vähenesid klientide väärtpaberiinvesteeringud väga olulisel määral, kokkuvõttes 36% võrra. Märkimisväärselt vähenes investimisühingute klientide varahalduse maht, kuid oluline teenuste mahu vähenemine toimus ka pankade ja fondivalitsejate puhul. Mitmed institutsionaalsed kliendid lõpetasid portfelligalitseamise teenuse ostmise Eesti finantsasutustelt seoses finantsgrupis toimunud muudatustega, omanike vahetumisega jms. Aktsiaturgude langus portfelligalitseamise turu vähenemises olulist rolli ei omanud. Näiteks eraisikute ja äriühingute (v.a finantseerimisasutustest äriühingud) väärtpaberiportfellid kahanesid vaid 6% võrra.

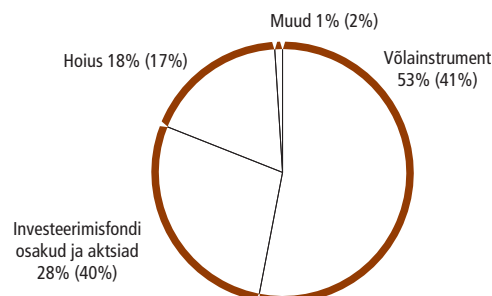
Joonis 36. Väärtpaberiportfellide valitsemine sektorite lõikes (mln eurot)

Väärtpaberiportfellide struktuuris toimusid olulised muutused. Valitsetavate väärtpaberiportfellide struktuuris toimusid 2011. aasta jooksul samuti olulised muutused (vt joonis 37). Aktsiariskiga instrumentide osakaal vähenes 40%-lt 28%-ni ning suurenes krediidiriskiga võlainstrumentide osakaal. Üle poole (55%) võlainstrumentidest moodustasid investeeringud Põhja-Euroopa riikidesse ning 23% Eesti emitentide võlainstrumentidesse. Kõrgendatud võlakooormusega Lõuna-Euroopa riikidest pärit emitentide võlainstrumentidesse oli investeeritud vaid 2% klientide väärtpaberiportfellide varadest.

Kliendiportfellide riskitase aastaga oluliselt langes, samas tuleb arvestada, et turult lahkusid suuremahuliste portfelliga kliendid. Investeeringute struktuuri muutuse võis põhjustada suurte aktsiakesksete investeeringutega väärtpaberiportfellide likvideerimine. Tuleb samuti silmas pidada, et jõukamatele eraisikutele pakutakse portfelligalitseamisega sarnast teenust teises juriidilises vormis, näiteks investeerimisnõustamise lepingute alusel. Sellel põhjusel jääb arvestatav turuosa ametlikust statistikast välja. Lisaks kajastavad erinevad turuosalisel elukindlustusandjate investeerimisriskiga kliendiportfellide valitsemist erinevatel alustel, mis moonutab ülevaadet investeerimisteenuste turust tervikuna.

Joonis 37. Väärtpaberiportfellide koosseis seisuga 31.12.2011 (sulgudes 31.12.2010)

6.6.2. Väärtpaberite hoidmine

Väärtpaberite hoidmise teenus on väärtpaberite hoidmine krediidasutuse või investeerimisühingu nimel avatud väärtpaberikontodel kolmandate osapoolte juures või väärtpaberite keskregistris sel moel, et kolmandate osapoolte jaoks ei ole väärtpaberite lõplik omanik tuvastatav. Eestis ja paljudes Euroopa Liidu riikides kehtivate seaduste kohaselt on klientide jaoks hoitavad väärtpaberid lahutatud teenusepakkuja pankrotivarast, kuid on jurisdiktsioone, kus saab rääkida varade lahutamatus riskist.

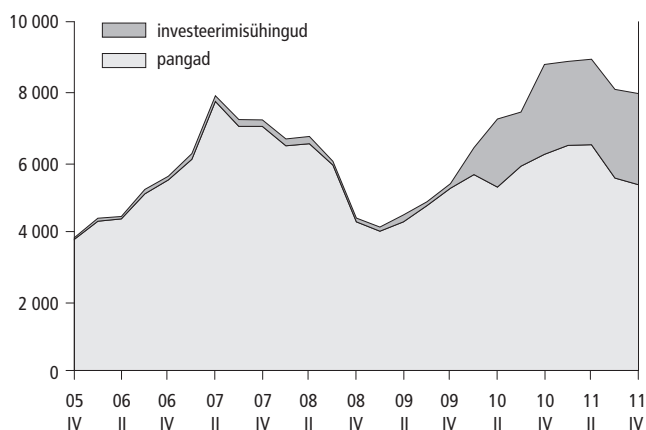
Erinevalt klientide hoiustest hoitakse klientide väärtpabereid bilansiväliselt, seega allpool toodud mahud ei kajastu finantssektori bilansis.

Klientide väärtpaberite maht vähenes 9%

Eestis tegevusloa alusel tegutsevad krediidasutused ja investeerimisühingud hoidsid aasta lõpu seisuga 7,9 miljardi euro eest klientide väärtpabereid. 2010. aastaga võrreldes vähenes hoitavate väärtpaberite maht 9% võrra. Teatud osa mahu vähenemisest oli seotud 2011. aasta teisel poolel toimunud aktiaturgude langusega, mis vähendas klientide investeringute väärtust.

Investeerimisühingud hoidsid 33% kõikidest Eesti finantsasutuste klientide investeringutest, mis on tavaliselt suur osakaal arvestades, et investeerimisühingute puhul on tegemist pangandusega võrreldes väga väikese sektoriga (vt joonis 38). Investeerimisühingud hoidsid peamiselt SRÜ riikidest pärit emitentide väärtpabereid.

Joonis 38. Finantssektori poolt hoitavad klientide väärtpaberid (mln eurot)

6.7. Väärtpaberituru korraldajad

6.7.1. NASDAQ OMX Tallinna börs

NASDAQ OMX Tallinna börs on ainus reguleeritud väärtpaberite järelturg Eestis, mille kaudu toimub väärtpaberitega kauplemiseks vajaliku keskkonna haldamine, tehingukorralduste sobitamine, väärtpaberitehingute arveldamine ja ettevõtete noteerimine.

NASDAQ OMXT indeks langes

2011. aastal langes NASDAQ OMX Tallinna börsi indeks 23,9%. Põhjuseid võrdlemisi järsule langusele tasub eelkõige otsida suhteliselt kõrgest võrdlusbaasist. Nimelt oli 2010. aasta NASDAQ OMX Tallinna börsi jaoks äärmiselt edukas, mil NASDAQ OMXT indeks kasvas aastaga 72,6%.

Peamiseks Euroopa börsi 2011. aastal mõjutanud faktoriks oli aasta teises pooles süvenenud Euroopa riikide võlakriis. Volatiilsus aktsiaturgudel püsis väga kõrge just aasta teises pooles, kui turgudel valitses ebakindlus, kas Kreekast alguse saanud ning Portugali ja Iirimaa tabanud võlakriis levib doominofektina edasi ka Hispaaniasse ja Itaaliasse. Lühiajaliselt mõjutas globaalseid aktsiaturgusid negatiivses suunas märtsikuine maa-värin ja tsunami Jaapanis ning augustis valitses turgudel suur ebakindlus USA võlataseme lae tõstmise osas.

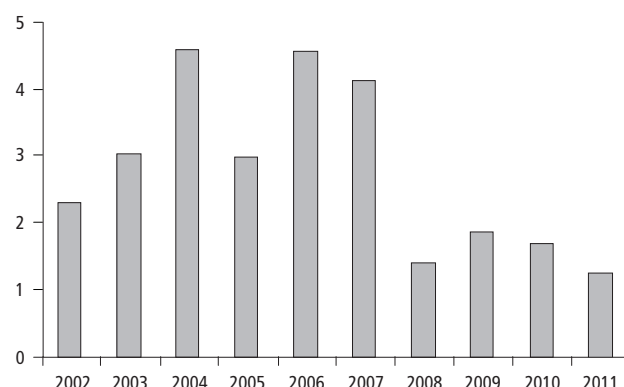
Globaalsed sündmused mõjutasid paratamatult institutsionaalsete investorite käitumist ka Eestis. Institutsionaalsete investorite huvi NASDAQ OMX Tallinna börsi vastu 2011. aastal vähenes ja käive börsil kahanes. Aasta lõikes jäi Tallinna börsi käive esmakordselt alla 200 miljoni euro piiri.

Uusi ettevõtteid 2011. aastal NASDAQ OMX Tallinna börsile ei lisandunud, aktsiate täiendava avaliku pakkumise viis läbi Baltika, emiteerides uusi aktsiaid ca 3 miljoni euro väärtuses.

Turukapitalisatsioon kahanes

Tallinna börsi turukapitalisatsioon oli 2011. aasta lõpus 1,24 miljardit eurot. Võrdlusena: 2010. aasta lõpus 1,68 miljardit eurot. Võrreldes 2010. aastaga kahanes turukapitalisatsioon 440 miljoni euro võrra. Kuna uusi ettevõtteid börsile ei lisandunud ega ükski ettevõtte börsilt ei lahkunud, siis turukapitalisatsiooni kahanemine toimus aktsiate hindade languse tõttu (vt joonis 39).

Joonis 39. Tallinna börsi turukapitalisatsioon aastatel 2002–2011 (mld eurot)

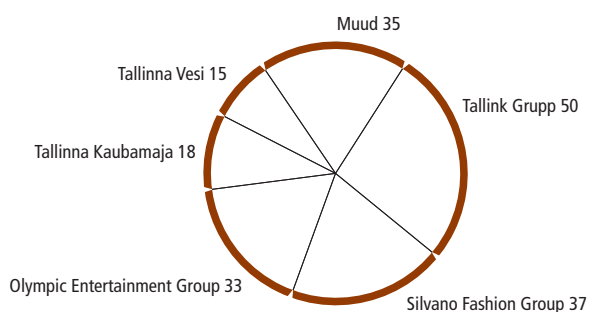
Börsil tehti 17% vähem tehinguid

2011. aasta lõpu seisuga oli NASDAQ OMX Tallinna börsi põhinimekirjas noteeritud 14 ettevõtte aktsiad ning lisanimekirjas 1 aktsia.

2011. aastal tehti NASDAQ OMX Tallinna börsil aktsiatega 83 697 tehingut, mis on 17% vähem kui aastal 2010, mil börsil tehti 101 300 tehingut. NASDAQ OMX Tallinna börsi käive 2011. aastal oli 187,4 miljonit eurot, mis on 23% vähem kui 2010. aastal (243,3 miljonit eurot). Esimest korda Tallinna börsi ajaloos jäi käive aasta lõikes alla 200 miljoni euro.

Kõige aktiivsemalt kaubeldi 2011. aastal Tallink Grupi aktsiatega, millele järgnesid Silvano Fashion Group ja Olympic Entertainment Group aktsiad (vt joonis 40).

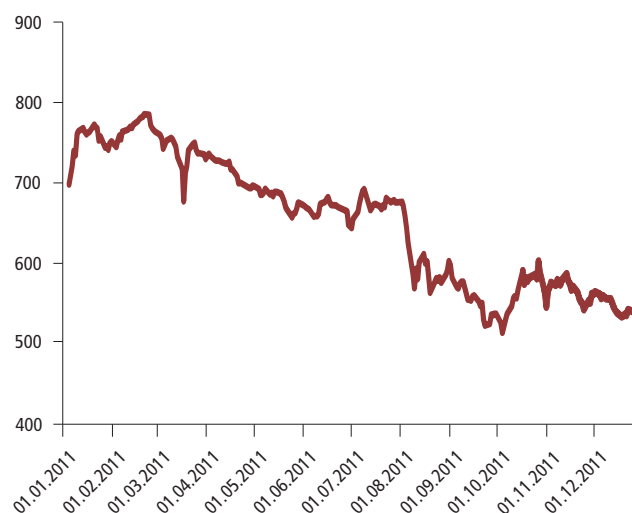
Joonis 40. Enimkaubeldud aktsiad NASDAQ OMX Tallinna börsil 2011. aastal (mln eurot)

Aasta lõpu seisuga oli Tallinna börsil 29 liiget, börsi liikmeks sai Nordea Bank Finland Plc Eesti filiaal.

Aastaga langes OMXT indeks 23,9% tasemele 531,17 punkti (vt joonis 41). Võrdlusena: Euroopa suurimaid ettevõtteid kajastav DJ Stoxx 600 indeks langes 2011. aastal 11,3%.

Joonis 41. OMXT indeks aastal 2011

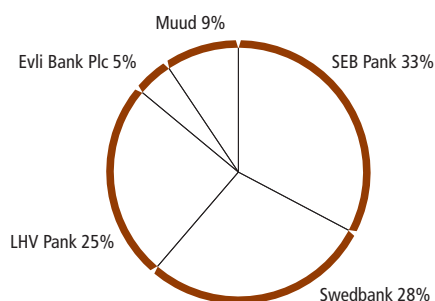

6.7.2. Eesti väärtpaberite keskregister

Aktiivseim kaupleja oli AS SEB Pank

Kõige aktiivsemad börsiliikmed NASDAQ OMX Tallinna börsil olid 2011. aastal käibe poolest AS SEB Pank ja Swedbank AS. Tehingute arvu poolest oli aktiivseim börsi liige AS LHV Pank (vt joonis 42).

Joonis 42. Börsiliikmete osakaal NASDAQ OMX Tallinna börsil 2011. aastal

1994. aastal loodud AS Eesti Väärtpaberikeskus (algselt Eesti Väärtpaberite Keskdepositoorium) on Eesti väärtpaberite keskregistri ja kogumispensioni elektroonilise registri pidaja Eestis, kes peab arvet kõigi Eestis avatud väärtpaberikontode, kogumispensioni kontode ning Eestis tegutsevate aktsiaseltside aktsiaraamatute üle. Samuti haldab AS Eesti Väärtpaberikeskus (EVK) kogumispensioni ehk pensionisüsteemi II samba liitumis-avalduste vastuvõtmist ning fondiosakute väljalaskmist. AS Eesti Väärtpaberikeskus on rahvusvahelisse NASDAQ OMX gruppi kuuluv väärtpaberituru infrastruktuuri ettevõtte, mille omanik on NASDAQ OMX Tallinn AS.

2011. aasta lõpuks oli EVK-s kehtivaid väärtpaberikontosid 120 708, eraisikutele kuulus neist 107 747 (aastane langus 5%). Vähemalt viis börsitehingut teinud ehk aktiivsete investorite arv oli 2011. aastal 3 694, kasvades aastaga 247 investori võrra.

Börsiinvestorite päritoluriikide hulgas suurenes 2011. aastal Eesti investorite osakaal 63,0%-lt 64,3%-ni. Teisel kohal olid Luksemburgi päritolu investorid (7,9%), kellele järgnesid Soome investorid (4,0%).

Lisa I. Finantsinspektsiooni struktuur

Lisa 2

Järelevalvesubjektide loetelu seisuga 31. detsember 2011

Järelevalvesubjektid	Aadress	Kontakt	Telefon	Tegevjuht
Krediidiasutused				
BIGBANK AS	Rüütli 23, 51006 Tartu	www.bigbank.ee	7 377 570	Targo Raus
AS SEB Pank	Tornimäe 2, 15010 Tallinn	www.seb.ee	6 655 100	Riho Unt
AS Eesti Krediidipank	Narva mnt 4, 15014 Tallinn	www.krediidipank.ee	6 690 900	Andrus Kluge
Swedbank AS	Liivalaia 8, 15040 Tallinn	www.swedbank.ee	6 310 310	Priit Perens
Marfin Pank Eesti AS	Pärnu mnt 12, 10148 Tallinn	www.marfinbank.ee	6 802 500	Riho Rasmann
Tallinna Äripanga AS	Vana-Viru 7, 15097 Tallinn	www.tbb.ee	6 688 000	Valeri Haritonov
AS LHV Pank	Tartu mnt 2, 10145 Tallinn	www.lhv.ee	6 800 400	Erki Kilu
Nordea Bank Finland Plc Eesti filiaal	Liivalaia 45, 10145 Tallinn	www.nordea.ee	6 283 300	Vahur Kraft
Danske Bank A/S Eesti filiaal	Narva mnt 11, 15015 Tallinn	www.sampopank.ee	6 800 800	Aivar Rehe
Bank DNB A/S Eesti filiaal	Tartu mnt 10, 10145 Tallinn	www.dnb.ee	6 868 500	Hans Pajoma
AS UniCredit Bank Eesti filiaal	Liivalaia 13, 10118 Tallinn	www.unicreditbank.ee	6 688 300	Taavi Laur
AS Citadele banka Eesti filiaal	Roosikrantsi 2, 10119 Tallinn	www.citadele.ee	7 700 000	Sofia Kirsimaa
Svenska Handelsbanken AB Eesti filiaal	Harju 6, 10130 Tallinn	www.handelsbanken.ee	6 808 300	Rauno Klettenberg
Allied Irish Banks,p.l.c. Eesti filiaal	Roosikrantsi 11, 10119 Tallinn	www.amcredit.ee	6 277 180	Jeffrey Gawley
Pohjola Bank plc Eesti filiaal	Tornimäe 5, 10145 Tallinn	www.pohjola.ee	6 630 840	Arja Helena Jurmu
Scania Finans AB Eesti filiaal	Peterburi tee 72, 11415 Tallinn	www.scania.ee	6 651 203	Veljo Barbo
Folkia AS Eesti filiaal	Pärnu mnt 141, 11314 Tallinn	www.monetti.ee	6 009 766	Helen Veski
AS DnB NORD Banka Eesti filiaal (likvideerimisel)	Tartu mnt 10, 10145 Tallinn	www.dnb.ee	6 868 500	Hans Pajoma, Kairi Evard, Andis Paulinš (likvideerijad)
Siemens Financial Services AB Eesti filiaal (likvideerimisel)	Väike-Paala 1, 11415 Tallinn	www.siemens.ee	5 100 728	Mihkel Veskimägi (likvideerija)
AS Parex banka Eesti Filiaal (likvideerimisel)	Roosikrantsi 2, 10119 Tallinn	www.citadele.ee	7 700 000	Irina Solovjova (likvideerija)
AB bankas "Snoras" Eesti filiaal (emaettevõtja pankrotis)	Roosikrantsi 17, 10119 Tallinn	www.snoras.com	6 272 971	Neil Cooper (pankrotihaldur)
Kahjukindlustusandjad				
D.A.S. Õigusabikulude Kindlustuse AS	Veerenni 58A, 11314 Tallinn	www.das.ee	6 799 450	Maiko Kalvet

Järelevalvesubjektid	Aadress	Kontakt	Telefon	Tegevjuht
ERGO Kindlustuse AS	A. H. Tammsaare 47, 11316 Tallinn	www.ergo-kindlustus.ee	6 106 500	Kęstutis Bagdonavičius
Swedbank P&C Insurance AS	Liivalaia 12, 15039 Tallinn	www.swedbank.ee/ varakindlustus	8 882 100	Margus Liigand
If P&C Insurance AS	Pronksi tn 19, 10124 Tallinn	www.if.ee	6 671 100	Andris Morozovs
AS Inges Kindlustus	Raua 35, 10124 Tallinn	www.inges.ee	6 410 436	Voldemar Vaino
Salva Kindlustuse AS	Pärnu mnt 16, 10141 Tallinn	www.salva.ee	6 800 500	Tiit Pahapill
Seesam Insurance AS	Vambola 6, 10114 Tallinn	www.seesam.ee	6 281 800	Ivo Kuldmäe
MTÜ Eesti Liikluskindlustuse Fond	Mustamäe tee 44, 10621 Tallinn	www.lkf.ee	6 671 800	Mart Jesse
AS KredEx Krediidikindlustus	Hobujaama 4, 10151 Tallinn	www.kredex.ee	6 674 100	Meelis Tambla
BTA Insurance Company SE Eesti filiaal	Järvevana tee 9, 11314 Tallinn	www.bta-kindlustus.ee	6 868 060	Toomas Randmaa
Codan Forsikring A/S Eesti filiaal	Pärnu mnt 141, 11314 Tallinn	www.rsagroup.ee	6 224 557	Kaido Kepp
AAS Gjensidige Baltic Eesti filiaal	Sõpruse pst 145, 13417 Tallinn	www.gjensidige.ee	6 755 380	Raul Järve
QBE Insurance (Europe) Limited Eesti filiaal	Sõpruse pst 145, 13417 Tallinn	www.qbeurope.com/ estonia 6	671 400	Silver Mäll
Elukindlustusandjad				
Swedbank Life Insurance SE	Liivalaia 12, 15036 Tallinn	www.swedbank.ee/ elukindlustus	6 131 606	Mindaugas Jusius
Mandatum Life Insurance Baltic SE	Viru Väljak 2, 10111 Tallinn	www.mandatumlife.ee	6 812 300	Imre Madison
Compensa Life Vienna Insurance Group	SERoosikrantsi 11, 10119 Tallinn	www.compensalife.eu	6 103 000	Olga Reznik
AS SEB Elu- ja Pensionikindlustus	Tornimäe 2, 15010 Tallinn	www.seb.ee	6 656 840	Indrek Holst
ERGO Life Insurance SE Eesti filiaal	A. H. Tammsaare 47, 11316 Tallinn	www.ergo-kindlustus.ee	6 106 500	Marika Liivamägi
Kindlustusmaaklerid				
AAA Kindlustusmaakler OÜ	Narva mnt 4–420			Artur Karaman
Aadel Kindlustusmaaklerid OÜ	Meistri 20, 13517 Tallinn	www.aadel.ee	6 816 910	Tõnis Laks
OÜ ABC Kindlustusmaaklerid	Endla 69/Keemia 4, 10615	www.kindlustuseabc.ee	6 679 650	Erik Sei
Avor Kindlustusmaakler OÜ	Vabaõhumuuseumi tee 4c-35, 13522 Tallinn	www.avor.ee	6 628 556	Kalmet Kala
Balti Kindlustusmaakler OÜ	Välja 1–2, 76916 Tiskre küla Harjumaa	www.bkm.ee	6 645 606	Aet Peetso
BCP Kindlustusmaakler OÜ	Narva mnt 9A, 10117 Tallinn	www.mkindlustus.ee	6 616 844	Aivar Riimets

Järelevalvesubjektid	Aadress	Kontakt	Telefon	Tegevjuht
Colemont Kindlustusmaakler OÜ	Veerenni 24, 10135 Tallinn	www.colemont.ee	6 679 130	Richard Raid
CHB Kindlustusmaakler OÜ	Jõe 2b, 10151 Tallinn	www.chb.ee	6 650 160	Andry Saarm
Clemenc Kindlustusmaakler OÜ	Punane 6–203, 13619 Tallinn		6 213 065	Elina Skljarova
Credo Kindlustusmaaklerid OÜ	Mäepealse 21a, 12618 Tallinn	www.credokindlustus.ee	6 829 696	Toomas Tamm
OÜ DnB NORD Kindlustusmaakler	Lõõtsa 2b, 11415 Tallinn	www.dnb nord.ee	6 868 744	Ando Uus
Fix Kindlustusmaakler OÜ	Pikk 11, 80010 Pärnu	www.fixkindlustus.ee	6 825 904	Eve Pöldemaa
IIZI Kindlustusmaakler AS	Pärnu mnt 158/1, 11317 Tallinn	www.iizi.net	6 660 300	Igor Fedotov
Insurance broker services OÜ	Pärnu mnt 158/1, 11317 Tallinn	www.iiziservices.eu	6 660 305	Risto Rossar
KindlustusEst Kindlustusmaakler OÜ	Mustamäe tee 55, Tallinn 10621	www.kindlustusest.ee	6 776 751	Maldon Ots
K. Kindlustusmaakler OÜ	Narva mnt 7b-253, 10127 Tallinn	www.kindlustusjuht.ee	6 022 025	Merle Lõbus
Kominsur Kindlustusmaakler OÜ	Villardi 22, 10136 Tallinn	www.kominsur.ee	6 644 388	Dmitri Soljanik
Krooni Kindlustusmaaklerid OÜ	Pikk 11, 80010 Pärnu		4 423 001	Eve Pöldemaa
Lambert Kindlustusmaakler OÜ	Lodumetsa tee 10, 11912 Tallinn	www.lambert.ee	6 188 130	Heiki Nurmeots
Lõuna Kindlustusmaakler OÜ	Raekoja plats 20, 51004 Tartu	www.lkm.ee	7 407 134	Märt Riiner
OÜ Marks ja Partnerid Kindlustusmaaklerid	Endla 69/Keemia 4, 10615 Tallinn	www.marks.ee	6 680 266	Jaan Marks
Marsh Kindlustusmaakler AS	Tartu mnt 18, 10115 Tallinn	www.marsh.ee	6 811 000	Mart Mere
NB Kindlustusmaakler OÜ	Väike-Kuke 8–27, 80018 Pärnu	www.nbkm.ee	5335 9536	Heino Nõel
Kasko Kindlustusmaakler OÜ	Ahtri 6a, 10151 Tallinn	www.kasko.ee	5813 4075	Maksim Valkovitš
Optimal Kindlustusmaakler OÜ	Toompuiestee 30, 10149 Tallinn	www.optimal.ee	6 562 828	Tarmo Hillep
Premium Kindlustusmaakler OÜ	A.Adamsoni 2, 10138 Tallinn	www.premiumkm.ee	6 040 485	Guido Grünberg
AS Smart Kindlustusmaakler	Lõõtsa 2B, 11415	www.smartkindlustus.ee	6 181 610	Heiki Puusaar
AS SEB Kindlustusmaakler	Tornimäe 2, 10145, Tallinn	www.seb.ee	6 549 677	Raivo Piibor
OÜ Kindlustusmaakler Tiina Naur	Juhkentali 52, 10132 Tallinn	www.naur.ee	6 420 022	Tiina Naur
OÜ TIIB Kindlustusmaakler	Tammiku 18, 10922 Tallinn	www.tiib.ee	5012 167	Vallo Saar
Vagner RE Kindlustusmaakler OÜ	Villardi 23–2, 10136 Tallinn	www.vagner.ee	6 312 627	Roman Illarionov
Vagner Kindlustusmaakler AS	Villardi 23–2, 10136 Tallinn	www.vagner.ee	6 312 627	Roman Illarionov
AS Vandeni Kindlustusmaaklerid	Tornimäe 7 PO Box 149, 10145 Tallinn	www.vanden.ee	6 164 550	Raul Källo
2D Kindlustusmaakler	Tallinna mnt 42–28, 21006 Narva	www.2d.ee	35 71441	Andrei Fišer
Fort Kindlustusmaakler OÜ	V. Reimani 5a, Tallinn 10124	www.fort.ee	6 333 777	Maria Pimenova

Järelevalvesubjektid	Aadress	Kontakt	Telefon	Tegevjuht
Välismaa kindlustusmaaklerite filiaalid:				
UADBB Aon Baltic Eesti Filiaal	Liivalaia 13/15, 10118 Tallinn	www.aon.com	6 996 222	filiaali juhataja Kaido Konsap
SIA UniCredit Insurance Broker Eesti filiaal	Liivalaia 13/15, 10118 Tallinn	www.unicreditleasing.ee	622 2100	filiaali juhataja Raul Paloots
Fondivalitsejad ja fondid				
AS Avaron Asset Management Avaron Areneva Euroopa Fond Investeeringimisfond Avaroni Privaatportfell	Narva mnt 5–58, 10117 Tallinn	www.avaron.ee	6 644 200	Kristel Kivimurm-- Priisalm
BPTAM Estonia AS BPT Baltic Opportunity Fund	Rävala pst 5, 10143 Tallinn	www.bptam.com	6 309 420	Indrek Hääl
Danske Capital AS Kohustuslik Pensionifond Sampo Pension 25 Kohustuslik Pensionifond Sampo Pension 50 Kohustuslik Pensionifond Sampo Pension Intress Vabatahtlik Pensionifond Sampo Pension 100 Pluss Vabatahtlik Pensionifond Sampo Pension Intress Pluss Danske PP Arenenud Turgude Aktsiastrateegia Fond Danske PP Arenevate Turgude Aktsiastrateegia Fond Danske PP Intressistrateegia Fond Danske Invest Uus Euroopa Fond	Narva mnt 11, 15015 Tallinn	www.danskecapital.ee	6 752 295	Silja Saar
AS EEREIF Management Eastern Europe Real Estate Investment Fund	Roosikrantsi 11, 10119 Tallinn	www.eereif.com	6 802 680	Henrik Karmo

Järelevalvesubjektid	Aadress	Kontakt	Telefon	Tegevjuht
EfTEN Capital AS	A. Lauteri 5, 10114 Tallinn	www.eften.ee	6 559 515	Viljar Arakas
EfTEN Kinnisvarafond AS				
Ergo Funds AS	A.H. Tammsaare tee 47, 11316 Tallinn	www.ergo.ee	6 106 500	Alo Alanurm
Ergo Pensionifond 2P1				
Ergo Pensionifond 2P2				
Ergo Pensionifond 2P3				
Ergo Pensionifond 3P1				
Ergo Pensionifond 3P2				
Ergo Pensionifond 3P3				
AS GA Fund Management	Roosikrantsi 11, 10119 Tallinn	www.gafm.com	6 802 680	Tõnu Pekk
Riskikapitalifond GILD Arbitrage				
AS Kawe Kapital	Pärnu mnt 15, 10141 Tallinn	www.kawe.ee	6 651 704	Ago Lauri
Kawe Investeerimisfond				
AS SmartCap	Tornimäe 5, 10145 Tallinn	www.smartcap.ee	6 161 100	Ott Pärna
AS LHV Varahaldus	Tartu mnt 2, 10145 Tallinn	www.lhv.ee	6 800 400	Mihkel Oja
LHV Täiendav Pensionifond				
LHV Pensionifond L				
LHV Pensionifond M				
LHV Pensionifond S				
LHV Pensionifond XL				
LHV Pensionifond XS				
LHV Pärsia Lahe Fond				
LHV Maaailma Aktsiad Fond				
AS Limestone Investment Management¹⁷	Väike-Karja 12, 10140 Tallinn	www.limestonefunds.eu	7 120 801	Alvar Roosimaa
Nordea Pensions Estonia AS	Liivalaia 45/47, 10145 Tallinn	www.nordea.ee	6 283 300	Angelika Tagel
Nordea Pensionifond A				
Nordea Pensionifond A Pluss				
Nordea Pensionifond B				
Nordea Pensionifond C				
Nordea Pensionifond Aktsiad 100				
Nordea Pensionifond Intress Pluss				
Redgate Asset Management AS	Pärnu mnt 10/Väike-Karja 12, 10148 Tallinn	www.redgatecapital.eu	6 668 200	Veikko Maripuu
East Timberland Fund I				
Redgate Intressifond				

Järelevalvesubjektid	Aadress	Kontakt	Telefon	Tegevjuht
AS SEB Varahaldus	Tornimäe 2, 15010 Tallinn	www.seb.ee	6 655 100	Sven Kuning
SEB Kasvufond				
SEB Geneerilise Farmaatsia Fond				
SEB Tasakaalukas Fondifond				
SEB Aktiivne Fondifond				
SEB Dünaamiline Fondifond				
SEB High Yield Bond Fund				
SEB Ida-Euroopa Völakirjafond				
SEB Konservatiivne Pensionifond				
SEB Optimaalne Pensionifond				
SEB Progressiivne Pensionifond				
SEB Energiline Pensionifond				
SEB Aktiivne Pensionifond				
SEB Tasakaalukas Pensionifond				
Swedbank Investeeringimisfondid AS	Liivalaia 8, 15038 Tallinn	www.swedbank.ee	6 131 606	Meelis Hint
Swedbank Ida-Euroopa Aktsiafond				
Swedbank Venemaa Aktsiafond				
Swedbank Kesk-Aasia Aktsiafond				
Swedbank Ida-Euroopa Kinnisvara Aktsiafond				
Swedbank Fondifond 30				
Swedbank Fondifond 30				
Swedbank Fondifond 60				
Swedbank Fondifond 100				
Swedbank Pensionifond K1				
Swedbank Pensionifond K2				
Swedbank Pensionifond K3				
Swedbank Pensionifond K4				
Swedbank Pensionifond V1				
Swedbank Pensionifond V2				
Swedbank Pensionifond V3				

Järelevalvesubjektid	Aadress	Kontakt	Telefon	Tegevjuht
AS Trigon Alternative Funds	Viru väljak 2, 10111 Tallinn	www.trigoncapital.com	6 679 200	Martin Rekor
Trigon Active Alpha Fond				
Luka Adriatic Property Kinnisvarafond				
Trigon Ukrainian Property Kinnisvarafond I				
Trigon Ukrainian Property Kinnisvarafond II				
AS Trigon Funds	Viru väljak 2, 10111 Tallinn	www.trigoncapital.com	6 679 200	Mehis Raud
Trigon Balkani Fond				
Trigon Uus Euroopa Väärtusfond				
Trigon Uus Euroopa Kasvufond				
Trigon Venemaa Top Picks Fond				
Trigon Arenevate Turgude Finantssektori Fond				
Trigon Arenevate Turgude Agrisektori Fond				
Investeeringisühingud				
Admiral Markets AS	Ahtri 6a, 10151 Tallinn	www.forextrade.ee	6 309 303	Juri Kartakov
AS Cresco Väärtpaberid	Tartu mnt 2, Tallinn, 10145 Tallinn	www.cresco.ee	6 405 860	Olev Schults
Evli Securities AS	Tartu mnt 2, 10145 Tallinn	www.evli.com	6 405 700	Jolanta Latviene
AS KIT Finance Europe	Roosikrantsi 11, 10119 Tallinn	www.kfe.ee	6 630 770	Kaido Kaljulaid
AS SEB Enskilda	Tornimäe 2, 15010 Tallinn	www.enskilda.ee	6 655 390	Henrik Igasta
AS Trigon Securities	Viru Väljak 2, 10111 Tallinn	www.trigoncapital.com	6 679 200	Merle Keskel
AS Trigon Wealth Management	Viru Väljak 2, 10111 Tallinn	www.trigoncapital.com	6 679 208	Ülo Adamson

FINANTSINSPEKTSIOON

Sakala 4
15030 TALLINN

Telefon: +372 668 0500

Faks: +372 668 0501

E-post: info@fi.ee

Veebileht: www.fi.ee

Majandusaasta algus: 1. jaanuar 2011

Majandusaasta lõpp: 31. detsember 2011

Põhitegevusala: Finantsjärelevalve teostamine

Juhatus: Raul Malmstein, Kilvar Kessler,
Andres Kurgpõld, Kaido Tropp

Audiitorkontroll: AS Deloitte Audit Eesti